

UCHWAŁA Nr/11

RADY GMINY BRAŃSK

z dnia 2011r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Brańsk na lata 2012 – 2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz.U.2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.) uchwala się, co następujące:

§ 1.

Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2012 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brańsk.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Feliks Aleksander Wróblewski

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BRAŃSK
na lata 2012 – 2020**

Brańsk, grudzień 2011

Spis treści

Wstęp	4
1. Etapy tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	6
2. Charakterystyka gminy	9
2.1. Podstawowe informacje o gminie (położenie, podział terytorialny, warunki naturalne)	9
2.2. Demografia.	12
2.3. Poziom rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.	16
2.4. Aktywność gospodarcza.	17
2.5. Trendy społeczno-gospodarcze.	20
2.6. Strategiczne kierunki rozwoju gminy.	23
3. System pomocy społecznej w gminie Brańsk.	27
3.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną.	27
3.2. Grupy objęte pomocą społeczną oraz formy świadczeń.	32
4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja.	38
4.1. Analiza obszarów polityki społecznej.	38
a) Poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców.	38
b) Kwestia mieszkaniowa.	42
c) System opieki zdrowotnej.	44
d) Wychowanie i opieka nad dzieckiem.	45
e) System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.	50
f) Rynek pracy i zatrudnienie.	52
g) Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne.	54
5. Katalog problemów społecznych w gminie zidentyfikowany i wybrany z ankiet oraz podczas warsztatów.	61
5.1. Raport z ankiet.	61
5.2. Katalog problemów zidentyfikowanych podczas warsztatów.	80
5.3. Analiza SWOT	83
6. Kierunki rozwoju społecznego gminy.	84
6.1. Wizja rozwoju.	84
6.2. Cele strategiczne i operacyjne oraz harmonogram działań.	85
7. System zarządzania realizacją strategii.	97
7.1. Określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację strategii.	97
7.2. Określenie instrumentów oraz wskaźników realizacji strategii.	99
7.3. Ewaluacja strategii (w tym system aktualizacji).	101
Zakończenie.	102
Wykaz tabel.	103
Wykaz wykresów.	105

Wstęp

Polityka społeczna bywa definiowana w różny sposób, w zależności od określenia jej przedmiotu oraz podmiotów, odpowiedzialnych za realizację określonych celów.

Projektując i prognozując działania Gminy Brańsk posłużono się definicją tworzoną przez W. Szuberta, która przyjmuje, że polityka społeczna jest powołana do zaspokajania potrzeb ludzkich, w tym szerokim zakresie, który decyduje o funkcjonowaniu jednostki, a przez to o prawidłowym rozwoju całego społeczeństwa. Tak szeroka definicja celowej działalności różnych podmiotów społecznych pozwala na objęcie i ustosunkowanie się do wszystkich potrzeb lokalnej społeczności.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji i polityki społecznej. Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne, pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Musi to być zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości. Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Dzięki określeniu podstawowych priorytetów, celów i zadań w dziedzinie polityki społecznej, gmina zyskuje skonkretyzowaną wizję z zakresu rozwiązywania istniejących problemów oraz działań

profilaktycznych jakie powinno się podjąć w celu przeciwdziałania powstawaniu nowych problemów.

Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych instytucji jak i organizacji pozarządowych rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Zamieszczone w dalszej części informacje stanowią diagnozę aktualnej sytuacji i stanu, który w niektórych kwestiach jest zadawalający, zaś w innych wymaga zinterdyscyplinowanych działań na rzecz lokalnej wspólnoty. Charakterystyka odnosi się do przeciwdziałania konkretnym kwestiom społecznym i dotyczy spraw: bezrobocia, marginalizacji osób starszych i niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży, patologii społecznych, ochrony zdrowia, edukacji.

Obowiązek opracowania przez gminy strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ponadto art. 16b ust. 2 ww. ustawy określa, że strategia rozwiązywania problemów społecznych winna zawierać, w szczególności następujące elementy:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Opracowując gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

1. Etapy tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Gmina Brańsk dotychczas posiadała Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2006-2010, która była opracowywana w 2006 r. przez Kierownika GOPS w oparciu o wiedzę pracowników GOPS i zebrane dane statystyczne. Ww. dokument został przyjęty w dniu 28 lutego 2006 r. Uchwałą Rady Gminy Brańsk Nr XXVI/185/06.

Z uwagi na fakt, iż GSRPS była planowana na lata 2006-2010 oraz do jej opracowania nie został wówczas powołany Zespół (ds. opracowania GSRPS), nie było także przeprowadzanych żadnych badań ankietowych (ani wśród przedstawicieli instytucji jak również wśród mieszkańców), nie było prowadzonych żadnych warsztatów z udziałem liderów społecznych, mieszkańców itp. wystąpiła konieczność opracowania nowego dokumentu tj. Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2012-2020.

Proces opracowywania Strategii rozpoczęty został powołaniem przez Wójta Gminy Brańsk w dniu 20 lipca 2011 r. - Zarządzeniem Nr 18/11 - Zespołu ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, w składzie:

- 1) Wojciech Łukasz Jakubowski – Sekretarz Urzędu Gminy Brańsk – koordynator zespołu,
- 2) Feliks Wróblewski – Przewodniczący Rady Gminy Brańsk – członek zespołu,
- 3) Stanisław Czerniawski – Radny Gminy Brańsk – członek zespołu,
- 4) ks. Zbigniew Śledziński – proboszcz parafii Szmurły – członek zespołu,
- 5) Stanisław Bolesta – Kierownik Posterunku Policji w Brańsku – członek zespołu,
- 6) Jolanta Januszewska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku – członek zespołu,
- 7) Stanisław Cieśluk – Komendant Ochotniczej Straży Pożarnej – członek zespołu,
- 8) Franciszek Iwańczuk – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Domanowie – członek zespołu,

- 9) Dorota Zalewska – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Holonkach – członek zespołu,
- 10) Beata Zalewska – podinspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – członek zespołu,
- 11) Paweł Kuteszko – pracownik socjalny GOPS Brańsk – członek zespołu,
- 12) Magdalena Olendzka – Radna Gminy Brańsk – członek zespołu,
- 13) Anna Stawiecka – Dyrektor Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Kalnicy – członek zespołu.

Do zadań zespołu roboczego do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk należało w szczególności:

- zbieranie oraz analiza danych niezbędnych do charakterystyki życia społecznego w gminie z ostatnich 5 lat,
- weryfikacja wzoru ankiety skierowanej do mieszkańców, dotyczącej potrzeb i problemów społecznych,
- zebranie i analiza ankiet,
- opracowanie zbiorcze ankiet,
- analiza problemów społecznych, potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej,
- udział w warsztatach dotyczących opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brańsk,
- gromadzenie i opracowywanie materiałów z warsztatów,
- opracowanie projektu Strategii.

Następnie w miesiącach: lipiec-październik 2011 r. odbyły się cztery warsztaty strategiczne prowadzone przez Pan Robert Lisowski z Fundacji „Akademia Inicjatyw Społecznych” z Łodzi – organizacji pozarządowej wybranej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku. Warsztaty strategiczne realizowane były dzięki Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej w Białymstoku, w ramach projektu „Bądź Aktywny, Bądź Najlepszy - szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej” współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej,

Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.

Jednocześnie na przełomie miesięcy lipca i sierpnia 2011 r. przeprowadzono badanie ankietowe mieszkańców gminy w wieku powyżej 18 lat. Dystrybucję ankiet przeprowadzili sołtysi z terenu gminy oraz pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zebrano łącznie 100 formularzy, co oznacza, że w badaniach wzięło udział około 1,92 % dorosłych mieszkańców gminy.

W tym czasie zebrano również dane statystyczne dotyczące sytuacji gminy oraz wyniki ankiety społecznej. W formie zestawień przygotowano diagnozę stanu gminy, obrazującą demografię, uwarunkowania gospodarcze, zakres świadczonej pomocy społecznej, zjawisko bezrobocia, uzależnień, sytuację mieszkaniową, kwestie zdrowia i bezpieczeństwa obywateli, system edukacji.

Pierwszy warsztat A odbył się w dniu 26 lipca 2011 r. podczas którego:

- omówiono metodę partycypacji społecznej (schemat poziomów partycypacji społecznej, korzyści wynikające z partycypacji społecznej, etapy procesu opracowywania i realizacji strategii);
- sporządzono i omówiono plan pracy nad opracowaniem Strategii;
- przedstawiono i omówiono dotychczasową współpracę instytucji i organizacji społecznych działających na rzecz społeczności lokalnej;
- dokonano analizy doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- przedstawiono wstępną diagnozę problemów i zjawisk społecznych występujących w gminie.

Drugi warsztat B odbył się w dniu 23 sierpnia 2011 r. i dotyczył:

- analizy sytuacji społecznej w gminie w oparciu o dane statystyczne oraz opinii środowisk i przedstawicieli instytucji społecznych;
- zaprezentowania wyników badań ankietowych;
- identyfikacji i kategoryzacji problemów społecznych w gminie;
- analizy przyczyn zjawisk społecznych, wzajemnych korelacji;
- oceny poziomu integracji społecznej;
- określenie zasobów społecznych gminy.

Trzeci warsztat C odbył się w dniu 20 września 2011 r. i dotyczył:

- analizy zasad rozwoju społecznego;

- formułowania wizji rozwoju społecznego (SWOT) w korelacji z wizją rozwoju gminy;
- formułowania celów strategicznych;
- określania celów operacyjnych oraz kierunków działań w gminie.

Czwarty warsztat D odbył się w dniu 18 października 2011 r. na którym:

- budowano zarys projektów społecznych, określających sposoby działania zapewniające rozwój społeczny;
- określono sposób zarządzania realizacją strategii (monitoring, ewaluacja)

W dniu 4 października 2011r. odbyło się spotkanie konsultacyjne z liderami społeczności lokalnej dotyczące ostatecznego kształtu strategii. Dokument ten zamieszczono na stronach internetowych Urzędu Gminy Brańsk. Następnie przedstawiono go Radzie Gminy Brańsk. Uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Rada Gminy podjęła podczas Sesji Nr IX, w dniu 28 grudnia 2011r.

2. Charakterystyka gminy.

2.1. Podstawowe informacje o gminie - położenie, podział terytorialny, warunki naturalne.

Gmina Brańsk położona jest w północno – wschodniej części Polski, w południowej części województwa podlaskiego, w obszarze „Zielonych Płuc Polski”. Jest jedną z największych gmin w powiecie bielskim. Sąsiaduje od północy z gminami Poświętne i Wyszki, od wschodu z gminą Bielsk Podlaski, od południowego – wschodu z gminą Boćki, od południa z gminą Grodzisk i Dziadkowice, od południowego – zachodu z Rudką, od zachodu z gminami Nowe Piekuty, Szepietowo i Klukowo oraz z miastem Brańsk.

Gmina zajmuje powierzchnię 227,2 km² . Społeczność lokalną tworzą 44 wsie (43 sołectwa). Siedzibą gminy jest miasto Brańsk. Teren zamieszkiwany jest przez ludność narodowości polskiej, wśród której większość stanowią wyznawcy religii katolickiej i w niewielkim stopniu prawosławnej. Główną funkcją gminy jest produkcja rolna. Dominuje uprawa zbóż oraz hodowla bydła i trzody chlewnej. Ponadto zarejestrowane jest ponad 150 podmiotów gospodarczych

działalności pozarolniczej. Na terenie gminy występuje dużo obiektów o wartościach kulturowych oraz obiektów archeologicznych, co świadczy o historycznym bogactwie osadnictwa tych ziem.

Mapa Gminy Brańsk

Atuty gminy to:

- ♦ aktualny plan zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy,
- ♦ dobra infrastruktura drogowa,
- ♦ wszystkie wsie są zwodociągowane i stelefonizowane,
- ♦ w znacznej części rozwiązana gospodarka ściekowa,
- ♦ gmina stosuje ulgi podatkowe dla inwestorów rozpoczynających działalność.

Wykaz sołectw i miejscowości wiejskich gminy Brańsk przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1: Wykaz sołectw i miejscowości wiejskich gminy Brańsk

Lp.	Nazwa	Lp.	Nazwa
1.	Bronka	23.	Olszewek
2.	Brzeźnica	24.	Olszewo
3.	Burchaty	25.	Pace
4.	Chojewo	26.	Patoki
5.	Dębowo	27.	Pasieka
6.	Domanowo	28.	Pietraszki
7.	Ferma	29.	Płonowo
8.	Glinnik	30.	Poletyły
9.	Holonki	31.	Popławy
10.	Kadłubówka	32.	Pruszanka Baranki
11.	Kalnica	33.	Pruszanka Stara
12.	Kiersnowo	34.	Puchały Nowe
13.	Kiersnówek (Majorowizna)	35.	Puchały Stare
14.	Kiewłaki	36.	Spieszyn
15.	Klichy	37.	Szmurły
16.	Koszewo	38.	Ściony
17.	Lubieszczę	39.	Świrydy
18.	Markowo	40.	Widźgowo
19.	Mień	41.	Załuskie Koronne
20.	Nowosady	42.	Załuskie Kościelne
21.	Oleksin	43.	Zanie
22.	Olędzkie	44.	

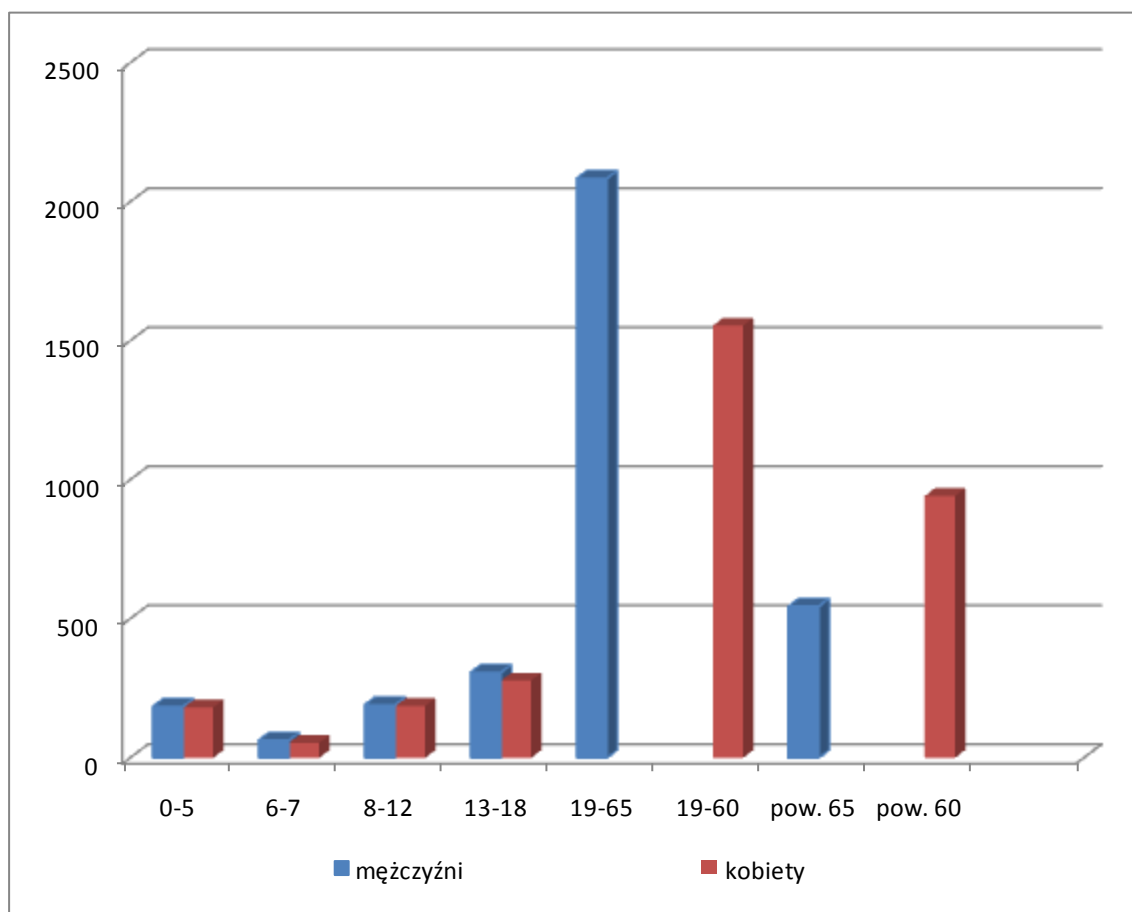
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku

2.2. Demografia.

Poniższy wykres przedstawia statystykę mieszkańców gminy według wieku i płci według stanu na dzień 31.12.2010 r.:

- ♦ dzieci i młodzież w wieku od 0 do 18 lat,
- ♦ osoby w wieku produkcyjnym:
 - mężczyźni w wieku od 19 do 65 lat,
 - kobiety w wieku od 19 do 60 lat,
- ♦ osoby w wieku poprodukcyjnym:
 - mężczyźni powyżej 65 roku życia,
 - kobiety powyżej 60 roku życia.

**Wykres nr 1: Struktura ludności wg wieku i płci
(wg stanu na dn. 31.12.2010 r.)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku.

Na poniższym wykresie przedstawiono obraz ogólnej liczby mieszkańców gminy Brańsk na przestrzeni lat 2005 – 2010.

Wykres nr 2: Ogólna liczba ludności gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku

Proces zmian w liczbie ludności gminy oraz poziom przyrostu naturalnego przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 2: Liczba stałych mieszkańców oraz poziom przyrostu naturalnego w latach 2005-2010

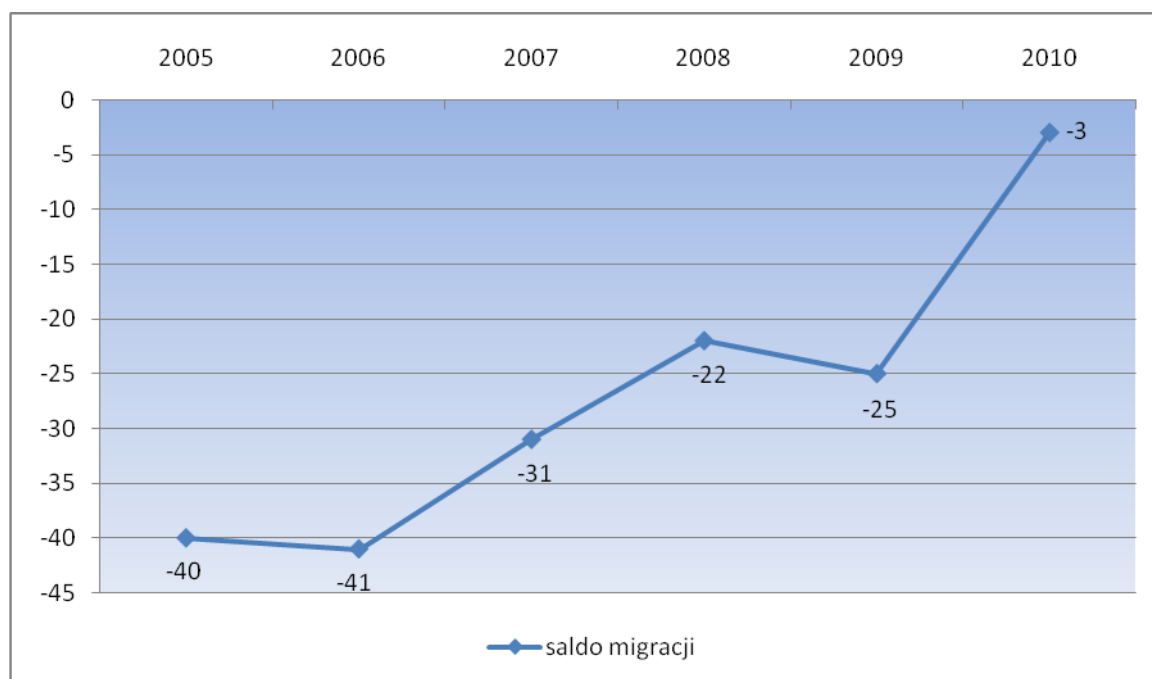
Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony
2005	6847	52	77
2006	6790	72	91
2007	6721	61	94
2008	6660	58	84
2009	6614	68	97
2010	6542	38	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku.

Według przedstawionych w tabeli danych liczba ludności gminy w 2005 roku wynosiła 6847 i przez okres pięciu lat stopniowo malała. Na koniec roku 2010 gminę Brańsk zamieszkiwało 6572 mieszkańców. Malejąca liczba społeczności wiejskiej wiąże się głównie z procesem starzenia się mieszkańców wsi, spadkiem przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym przedziale czasu. Kształtowanie się wskaźnika przyrostu naturalnego w gminie Brańsk w latach 2005 - 2010 miało tendencję ujemną. Liczba urodzeń w stosunku do liczby zgonów była niższa, co stanowi negatywne zjawisko. Na koniec roku 2010 na terenie gminy funkcjonowało 2910 gospodarstw domowych.

Czynnikami kształtującym liczbę ludności na terenie gminy są również migracje. Wskaźnik salda migracji stanowi różnicę między napływem i odpływem migracyjnym ludności. W gminie Brańsk w latach 2005 – 2010 saldo to było na poziomie ujemnym, jednakże z roku na rok przyjmowało pozycję bliższą zeru co jest pozytywnym zjawiskiem.

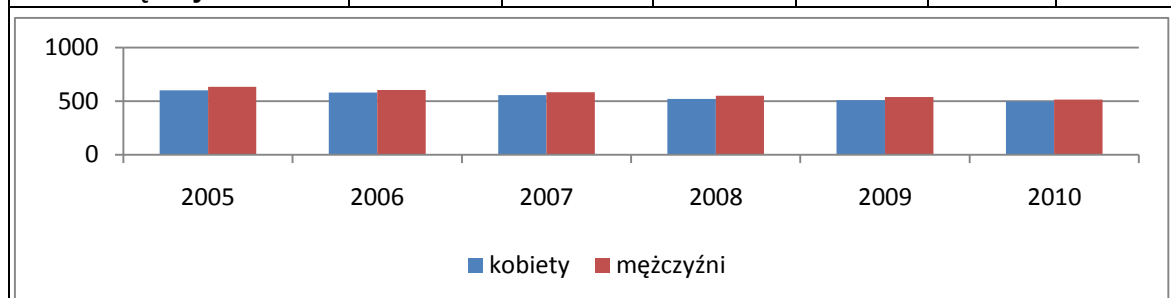
Wykres nr 3: Saldo migracji ludności gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

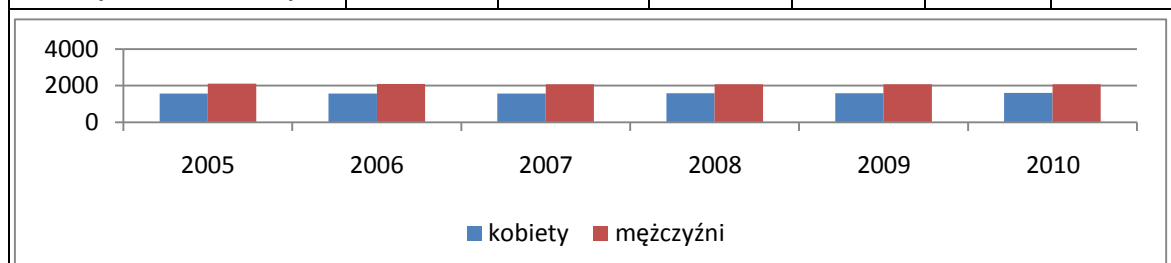
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela nr 3: Struktura ludności w latach 2005 – 2010 wg kryterium wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego oraz poprodukcyjnego

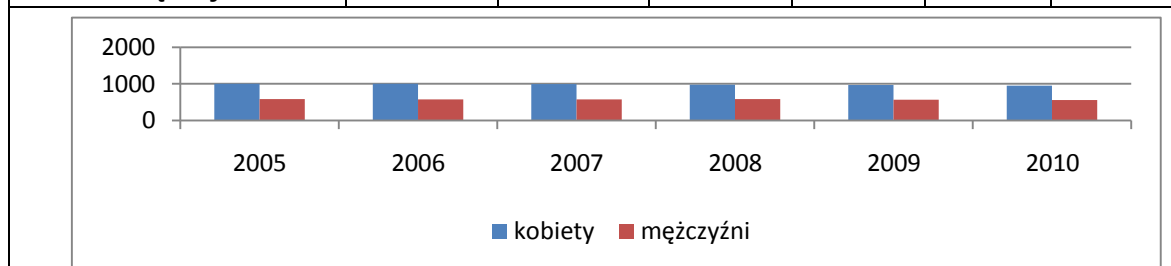
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wiek przedprodukcyjny (do 14 lat)	1237	1183	1140	1073	1047	1011
Kobiety	602	580	557	522	508	497
Mężczyźni	635	603	583	551	539	514

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wiek produkcyjny	3688	3681	3655	3671	3677	3690
Kobiety (od 15 do 59 lat)	1578	1577	1572	1591	1598	1613
Mężczyźni (od 16 do 69 lat)	2110	2104	2083	2080	2079	2077

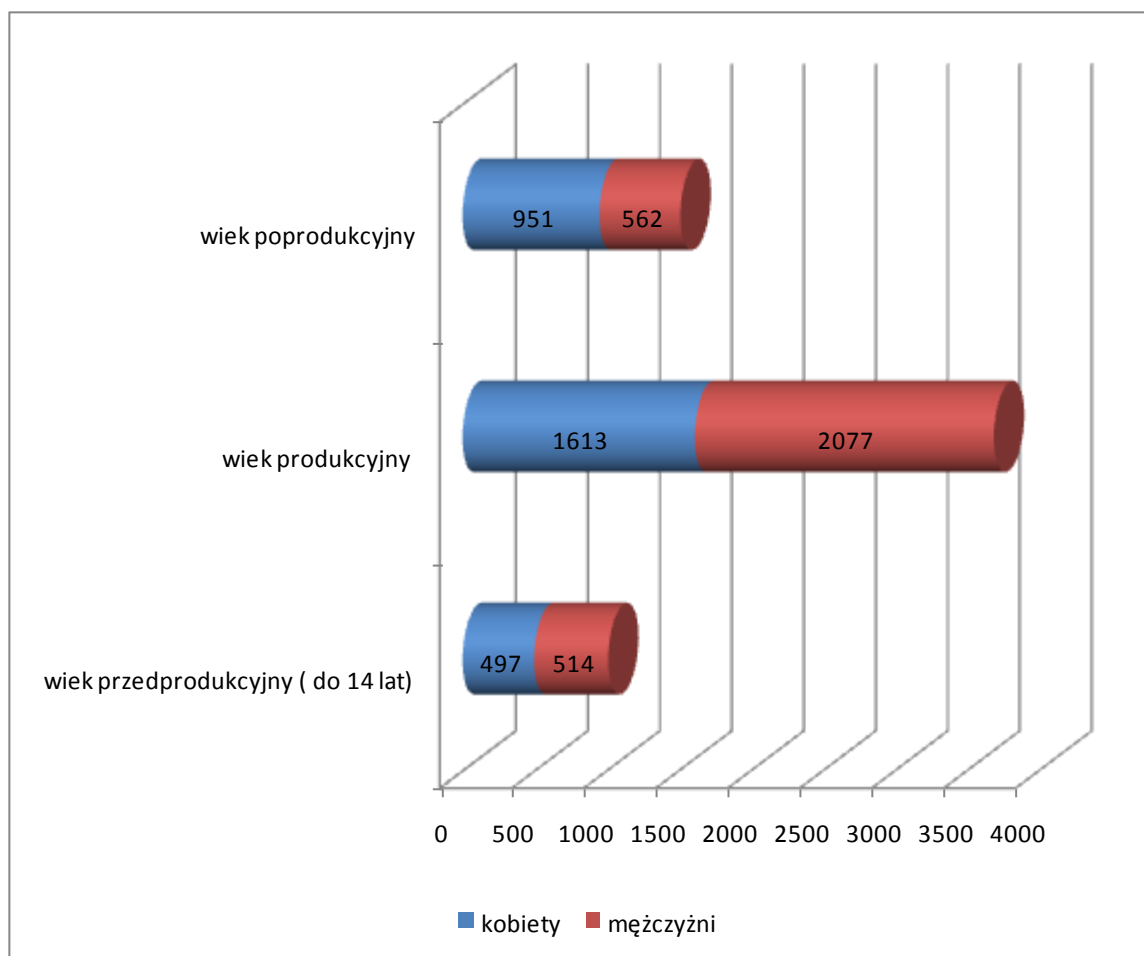

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wiek poprodukcyjny	1590	1581	1575	1562	1532	1513
Kobiety	1006	1008	998	979	966	951
Mężczyźni	584	573	577	583	566	562

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres nr 4: Struktura ludności na dzień 31.12.2010r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

2.3. Poziom rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

Infrastruktura to wszelkiego rodzaju obiekty i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania społeczności, stanowiące materialną bazę rozwoju gospodarczego gminy. Infrastruktura techniczna to przede wszystkim urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące podstawowe usługi dla mieszkańców gminy, gospodarstw rolnych oraz zakładów przemysłowych itp. w zakresie energetyki, dostarczania wody, usuwania ścieków, transportu, etc. Natomiast infrastruktura społeczna to urządzenia i obiekty publiczne, które stanowią podstawę dla zaspokojenia socjalnych, oświatowych i kulturalnych potrzeb mieszkańców (np. szkoła, biblioteka, boisko). Infrastruktura

ma zatem służebny charakter. Inną istotną cechą jest jej wysoka kapitałochłonność. Inwestycje infrastrukturalne pociągają za sobą znaczne koszty, ponadto są najczęściej kilkuletnie, przez co mogą blokować realizację inwestycji bieżących, krótkoterminowych. Poziom rozwoju infrastrukturalnego gminy stanowi jeden z ważniejszych czynników warunkujących jakość życia mieszkańców. W tym miejscu warto zasygnalizować, że ogólny poziom rozwoju infrastrukturalnego gminy jest zadowalający, w szczególności stan techniczny dróg, zwodociągowanie gminy w 100%, kanalizacja sanitarna w postaci oczyszczalni przydomowych oraz oczyszczalnia zbiorcza dla części miejscowości gminy, oświetlenie uliczne, chodniki, ale również stan techniczny obiektów o znaczeniu społeczno-kulturalnym i rekreacyjnym (świetlice, boiska sportowe, zalew wodny). Ten stan rzeczy ułatwia realizację działań bezpośrednio na wiejskich terenach gminy Brańsk.

2.4. Aktywność gospodarcza.

Gmina Brańsk jest gminą typowo wiejską o charakterze rolniczym. Podstawową formą własności w rolnictwie jest gospodarka indywidualna, we władaniu której znajduje się ponad 90% powierzchni gminy. Na koniec 2010 roku na terenie gminy znajdowało się 2815 gospodarstw domowych.

Charakterystyczną cechą rolnictwa gminy Brańsk jest dekapitalizacja maszyn, urządzeń, budynków oraz coraz częstsze odłogowanie ziemi, mające swoje źródło w migracji mieszkańców wsi do miast oraz nieopłacalności produkcji rolnej. Starzenie się wsi, brak środków finansowych, niski poziom edukacji znajdują swoje odzwierciedlenie w sposobie gospodarowania. Znaczna ilość gospodarstw jest na niskim poziomie rozwoju, a wręcz są podupadające. Stosowanie w niewielkim stopniu kwalifikowanego materiału siewnego oraz nieprawidłowe zmianowanie upraw jak również duże braki w zasobach maszynowych są przyczyną niskiej wydajności produkcji rolniczej. Większość płodów rolnych przeznaczona jest jedynie na potrzeby własne rolników i ich rodzin. Znaczenie rolnictwa jako podstawowego źródła utrzymania ludności w gminie jest coraz mniejsze.

Część gospodarstw przejmują od rodziców i prowadzą młodzi rolnicy, inwestują i unowocześniają przejęte gospodarstwa często przy wykorzystaniu

funduszy unijnych. Wśród tych gospodarstw dominuje hodowla bydła ukierunkowana na produkcję mleka.

Poniższa tabela przedstawia liczbę indywidualnych gospodarstw rolnych z terenu Gminy Brańsk według grup obszarowych.

Tabela nr 4: Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych z terenu gminy Brańsk wg grup obszarowych.

Zakres powierzchni	Ilość gospodarstw
0,0 – 4,99	1664
5,0 – 6,99	292
7,0 – 9,99	368
10,0 – 14,99	385
15,0 -19,99	208
20,0 – 29,99	140
30,0 – 49,99	34
50,0 – 100,0	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku.

Na terenie gminy istnieje 3097 indywidualnych gospodarstw rolnych o średniej powierzchni około 6,30 ha. Wśród w/w gospodarstw rolnych dominują małoobszarowe o powierzchni do 5 ha, w większości zorientowane na samo zaopatrzenie rodzin rolników. Jak wynika z powyższej tabeli kolejną grupą są gospodarstwa o średniej powierzchni do 30 ha i te są już bardziej ukierunkowane na produkcję towarową.

Jakość gruntów gminy jest średnia. Dominuje klasa IV, zarówno w strukturze gruntów ornych, jak i użytków zielonych co obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 5: Jakość gruntów na terenie gminy Brańsk.

Klasy gleb	Grunty orne		Użytki zielone	
	ha	%	ha	%
Ogółem	10851	100,0	6885	100,0
II	-	-	-	-
III	-	-	784	11,4
III ^a	73	0,7	-	-
III ^b	2005	18,5	-	-
IV	-	-	3579	52,0
IV ^a	3606	33,2	-	-
IV ^b	2403	22,2	-	-
V	1995	18,4	2007	29,1
VI	750	6,9	478	6,9
VIz	19	0,1	37	0,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku.

Obszar gminy jest korzystny dla produkcji rolnej z przewagą kompleksu pszenno-żytniego. Gmina należy do III rejonu południowo-wschodniego o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w której dominuje uprawa zbóż oraz roślin przemysłowych – kukurydza, rzepak, ziemniaki. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła i trzody chlewnej. Stan pogłowia zwierząt hodowlanych w gospodarstwach indywidualnych w ostatnich latach wykazuje zdecydowany spadek.

Na przestrzeni lat 2005 – 2010 liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Brańsk oscylowała w granicach 150 sztuk. Na koniec roku 2010 zarejestrowanych było 157 podmiotów gospodarczych.

W poniższej tabeli przedstawiono w liczbach ewaluację prowadzonych działalności gospodarczych na terenie Gminy Brańsk w latach 2005 – 2010.

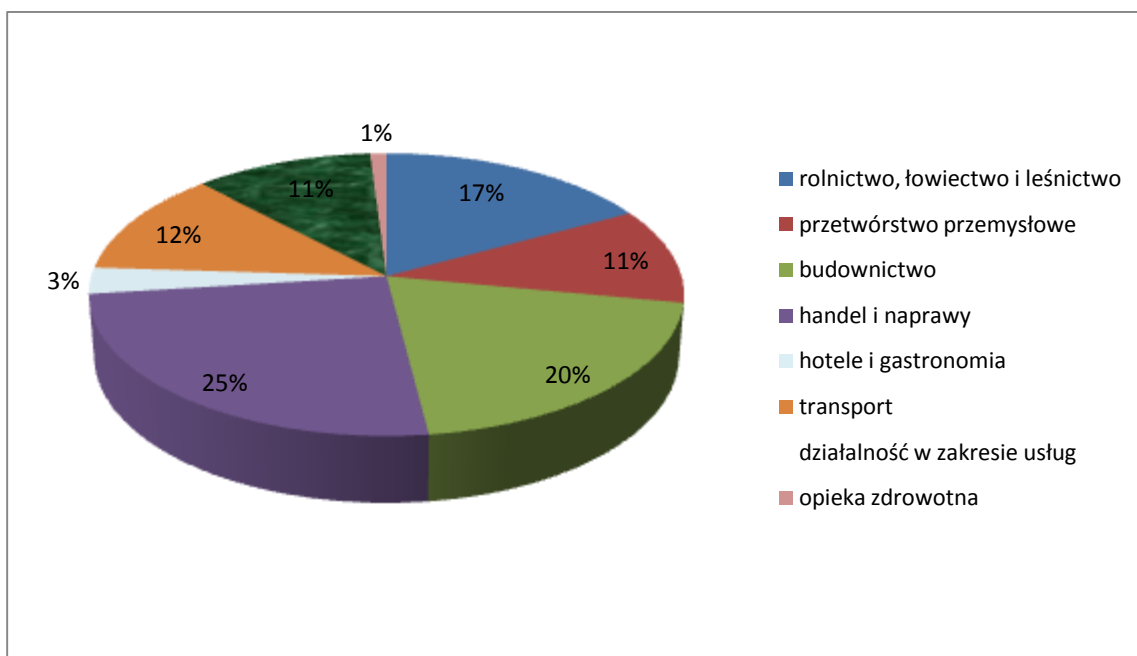
Tabela nr 6: Zmiany dotyczące podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w latach 2005-2010 r.

Rok	Podmioty prowadzące działalność gospodarczą (stan na dzień 31 grudnia)	Nowe zarejestrowane	Wykreślone
2005	147	23	35
2006	148	26	22
2007	142	11	17
2008	142	22	21
2009	146	17	13
2010	157	22	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku.

Ze względu na specyfikę gminy większość firm działa w otoczeniu rolnictwa. Najlepiej rozwijającymi się dziedzinami gospodarki jest handel oraz budownictwo i są one domeną firm prywatnych. Na poniższym wykresie przedstawiono podmioty gospodarcze wg prowadzonych działalności.

Wykres nr 5: Podmioty gospodarcze na terenie gminy wg branż (stan na dzień 31.12.2010r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brańsku

Ożywiona działalność prowadzona jest w rzeźnictwie, tartacznictwie, budownictwie oraz transporcie samochodowym. Największe zakłady pracy funkcjonujące na terenie gminy to:

- 1) „Rzeźnictwo i wędliniarstwo” Andrzej Mortel;
- 2) PPUH „TARPOL” Władysław Żero;
- 3) „ART. PROFIL” Sp. z o. o. Krzysztof Ostrowski;
- 4) PPHU „SOKÓŁ” Jan Sokołowski;
- 5) „LAS – TAR” PHU Mirosław Żukowski;
- 6) „TiHD” Grzegorz i Aleksander Porzezińscy;
- 7) „KARCZMA U PITA” Andrzej Sobolewski;
- 8) PHT „MIRPOL” Mirosław i Edyta Miluscy;
- 9) „HURT i DETAL” Wyrób i sprzedaż obuwia Antoni Gawino;
- 10) PUH Grzegorz Osmólski;
- 11) Zakład Remontowo – Budowlany Andrzej Jankowski;
- 12) Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Mięsnego „PMB Białystok” w Brzeźnicy.

Na terenie gminy istnieje pokaźna przestrzeń do zagospodarowania dla inwestorów, występują tereny, które w planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są pod obiekty handlowe, usługowe itp.

2.5. Trendy społeczno-gospodarcze.

Ostatnie dziesięciolecie to w historii Polski okres przemian społeczno - gospodarczych, które objęły różne sfery życia. Wraz z transformacją ustrojową i „otwarcie na Zachód”, do kraju wkroczył dobrobyt (ale nie dla wszystkich), nastawienie na sukces zawodowy i materialny. Wraz z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej zamknięciu lub przekształceniu uległa część zakładów przemysłowych. Polskie rolnictwo również odczuło rzeczywiste negatywne efekty, jak np. wzrost cen towarów, usług, podatku VAT oraz akcyzy, co było spowodowane wprowadzeniem Wspólnej Taryfy Celnej. W związku z obecną polityką rolną państwa, w której promowane są głównie gospodarstwa wielkoobszarowe, na rzecz likwidacji małych gospodarstw, część osób zatrudnionych w sektorze rolnym musiało szukać miejsc pracy poza rolnictwem.

Również na terenie Gminy Brańsk takie procesy mają miejsce. Jak wynika z tabeli przedstawiającej liczbę indywidualnych gospodarstw rolnych z terenu gminy według grup obszarowych, przeważają gospodarstwa o małej powierzchni do 5,0 ha. Właśnie te gospodarstwa nie są rentowne i ich właściciele muszą szukać dodatkowych źródeł dochodu poza rolnictwem. Wiele rodzin nie potrafi dostosować się do nowej sytuacji ekonomicznej, popadając w trwałe bezrobocie, ubóstwo, patologie.

Globalne zmiany gospodarcze łączą się również ze zmianą modelu rodziny. Współczesny rynek pracy wymaga uczestnictwa w nim obojga rodziców dla stabilizacji sytuacji materialnej rodziny, wymuszając aktywność zawodową kobiet (model rodziny z „podwójnym obciążeniem kobiet”), w którym oboje rodziców ponosi odpowiedzialność za utrzymanie rodziny. Jednakże kobiety nadal pozostają odpowiedzialne za sprawowanie obowiązków domowych i takie sytuacje występuje obecnie bardzo często. Ponadto nasila się konflikt czasu i dyspozycyjności, a zwłaszcza w warunkach posiadania rodziny i konieczności sprawowania opieki nad jej członkami. Powyższe zjawiska wpływają na zmiany trendów demograficznych w gminie.

Po okresie wzrostu urodzeń (trzecia fala powojennego wyżu demograficznego), widocznym problemem zwłaszcza w placówkach oświatowych zaczyna się stawać niż, który, o ile utrzyma się przez dłuższy czas, może doprowadzić w konsekwencji do zmniejszenia zasobów pracy, co będzie skutkować zahamowaniem rozwoju gospodarczego gminy. W latach 2005 – 2010 przyrost naturalny w gminie Brańsk był ujemny co jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym. W związku z ciągłym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, należy spodziewać się w przyszłości większych obciążeń dla społeczeństwa oraz instytucji opieki zdrowotnej i społecznej (załamanie się systemu ubezpieczeń społecznych opartego na zasadzie solidaryzmu społecznego, w którym obecnie pracujący zapewniają emeryturę ludziom w wieku poprodukcyjnym). Tym bardziej, że zmienia się model rodziny. Duża, wielopokoleniowa rodzina staje się przeżytkiem. Dzisiejszy model to przeważnie rodzina licząca trzy lub cztery osoby.

2.6. Strategiczne kierunki rozwoju gminy.

Głównym dokumentem planistycznym dotyczącym rozwoju społeczno – gospodarczego gminy jest STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY BRAŃSK na lata 2001 – 2020 przyjęta Uchwałą Rady Gminy Brańsk nr XXI/136/01 dnia 28.02.2001r. W swych podstawowych założeniach ma ona mobilizować mieszkańców, instytucje i podmioty gospodarcze wokół nadrzędnego celu strategicznego - zrównoważonego rozwoju gminy, rozumianego, jako taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. Strategia określa główne kierunki działania władz samorządowych – głównego podmiotu odpowiedzialnego za zaspokojenie bieżących potrzeb lokalnej społeczności oraz realizację zadań inwestycyjnych w sferze własności publicznej. Podkreśla się zarazem, że władze gminne muszą inspirować, umiejętnie aktywizować i koordynować wszelkie poczynania i działania realizatorów poszczególnych zadań i przedsięwzięć.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Brańsk zakłada cele i kierunki rozwoju, które zostały przedstawione poniżej.

1. cel – rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w celu podniesienia sprawności i niezawodności funkcjonowania różnego rodzaju instytucji, obiektów i urządzeń oraz dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb i aspiracji mieszkańców,
2. cel – unowocześnianie rolnictwa w dostosowaniu do specyfiki przestrzeni produkcyjnej,
3. cel – ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz zapobieganie jego zanieczyszczeniu,
4. cel – wykorzystanie pojawiających się szans dla rozwoju gminy tkwiących w jego otoczeniu wraz z przeciwdziałaniem na występujące zagrożenia,
5. cel – racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i wypoczynku.

Przyjęte kierunki rozwoju gminy to:

1. polepszenie stanu technicznego dróg w komunikacji między miejscowościami,
2. rozwój infrastruktury technicznej,
3. zapewnienie prawidłowej gospodarki odpadami stałymi i ciekłymi,
4. modernizacja i rozbudowa systemu energetycznego,
5. działania na rzecz zachowania i ochrony bioróżnorodności regionu,
6. stymulowanie rozwoju odnawialnych źródeł energii i proekologicznych systemów ciepłowniczych,
7. zwiększenie zasobów wód powierzchniowych,
8. dostosowanie planów zagospodarowania przestrzennego gminy do strategicznych kierunków rozwoju powiatu,
9. promocja zdrowego stylu życia i podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
10. promocja gminy,
11. rozwój infrastruktury dla potrzeb turystyki,
12. tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji,
13. stworzenie bazy agroturystycznej,
14. ochrona dziedzictwa kulturowego i architektonicznego,
15. rozwój bazy upowszechniania kultury,
16. wspieranie rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej,
17. poprawa bazy oświatowej,
18. rozwój szkolnictwa i placówek oświaty,
19. poprawa wyposażenia szkół i gimnazjów,
20. podniesienie poziomu wykształcenia ludności,
21. utrzymanie obiektów użyteczności publicznej w dobrym stanie technicznym,
22. zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia,
23. przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
24. pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie warunków życia i pracy,
25. umacnianie rodziny i jej funkcji prospołecznych,
26. zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i pożarowego obywatelom,
27. ograniczenie bezrobocia,
28. rozwój sektora handlu, usług i drobnej wytwórczości,

29. stymulowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
30. wspieranie aktywności mieszkańców,
31. rozwój wielokierunkowej działalności zapewniającej alternatywne źródła dochodów na terenach wiejskich,
32. zagospodarowanie obszarów wypadających z produkcji rolnej,
33. zwiększenie lesistości na obszarze gminy,
34. stworzenie gospodarstw specjalistycznych z dostosowaniem do warunków lokalnych,
35. rozwój przetwórstwa i marketingu produktów rolnych,
36. wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju i promocji „zdrowej żywności”,
37. tworzenie nowych form organizacji produkcji rolnej i jej ukierunkowanie,
38. zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji rolnej,
39. przygotowanie rolnictwa do warunków Unii Europejskiej,
40. koordynacja polityki przestrzennej,
41. tworzenie warunków do współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.

Ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Brańsk ściśle są powiązane również inne dokumenty planistyczne dotyczące gminy takie jak:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Brańsk,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brańsk,
- Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski,
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Bielskiego na lata 2007 – 2013 – cel strategiczny to: *zapewnienie trwałych podstaw rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jego mieszkańców,*
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku – cel strategiczny to: *województwo podlaskie regionem aktywnego i zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem walorów środowiska naturalnego, wielokulturowej tradycji i położenia przygranicznego. Cele operacyjne powyższej Strategii to: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa; rozwój zasobów ludzkich zgodnie z potrzebami rynku pracy; podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym; ochrona środowiska naturalnego; rozwój turystyki z*

wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego; wykorzystanie przygranicznego i trans granicznego położenia województwa; rozwój rolnictwa i tworzenie warunków wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

Ponadto Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z takimi dokumentami jak:

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bielskiego na lata 2006 - 2012 – cele strategiczne to: *niwelowanie bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawności; likwidowanie ubóstwa, uzależnień, bezdomności; zapobieganie przemocy wśród dzieci i dorosłych; niwelowanie trudności adaptacyjnych osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze i zakłady karne oraz niwelowanie trudności w integracji grup społecznych kombatanów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców.*
- Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego na lata 2006 - 2013 – cel strategiczny to: *działania wspierające i umożliwiające prawidłowe funkcjonowanie rodzin; wzmacnianie spójności rodziny; pomoc w utrzymaniu naturalnych więzi w jej obrębie; doraźne wsparcie materialne oraz pozamaterialne.* Cele operacyjne to: *stworzenie sprawnego i efektywnego systemu wspierania instytucji rodziny; wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, szczególnie opiekuńczo – wychowawczych oraz wyrównywania szans rozwojowych dzieci i młodzieży; przeciwdziałanie patologiom społecznym wewnątrz rodziny; polepszanie warunków materialno – bytowych rodziny; zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem; prowadzenie działań zapobiegających zjawisku ubóstwa i wykluczeniu społecznemu; wspieranie działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób i rodzin wykluczonych społecznie; usprawnienie systemu wsparcia społecznego; otoczenie opieką i wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych; doskonalenie zawodowe służb społecznych z terenu województwa; wsparcie rozwoju społeczeństwa*

obywatelskiego; rozwijanie współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi; promowanie aktywności obywatelskiej.

3. System pomocy społecznej w gminie Brańsk.

System pomocy społecznej tworzą wszelkie instytucje samorządowe (nie tylko gminne) i rządowe oraz organizacje pozarządowe i kościelne, a także inne osoby prawne zaangażowane w działania mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie. Podmioty tworzące system dysponują różnym zakresem autonomii i kompetencji. W ramach wzajemnych relacji działania jednego z nich wpływają na działania pozostałych.

3.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną.

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej są realizowane w gminie Brańsk przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Wsparciem dla działań gminy w zakresie pomocy społecznej jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim. W szerszym znaczeniu zadania pomocy społecznej realizują także placówki oświatowe, instytucje kultury, stowarzyszenia oraz inne organizacje formalne i nieformalne.

Tabela nr 7: Instytucje zajmujące się polityką społeczną w gminie Brańsk.

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
Placówki oświatowe			
1.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Holonkach	Holonki 67 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie podstawowym
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Holonkach – Szkoła Filialna w Chojewie	Chojewo 109 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie podstawowym
3.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Holonkach – Szkoła Filialna w Koszewie	Koszewo 48 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie podstawowym

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
4.	Szkoła Podstawowa im. Porucznika Izydora Kołakowskiego w Domanowie	Domanowo 19A 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie podstawowym
5.	Szkoła Podstawowa im. Porucznika Izydora Kołakowskiego w Domanowie – Szkoła Filialna w Świrydach	Świryd 2 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie podstawowym
6.	Szkoła Podstawowa w Mniu	ul. Brata Alberta 8 Mień 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie podstawowym
7.	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Glinniku	Glinnik 40C 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie gimnazjalnym
8.	Publiczne Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Oleksinie	Oleksin 35 17-120 Brańsk	Nauczanie na poziomie gimnazjalnym
Instytucje związane z kulturą			
9.	Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury im. Anny Dernowskiej w Kalnicy	Kalnica 54 17-120 Brańsk	Organizacja życia kulturalnego w gminie
10.	Gminna Biblioteka Publiczna w Kalnicy	Kalnica 54 17-120 Brańsk	Upowszechnianie kultury
Instytucje pomocy społecznej			
11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku	ul. Kościuszki 2A 17-120 Brańsk	Pomoc społeczna, praca socjalna, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe
12.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim	ul. 3-go Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski	Pomoc społeczna, praca socjalna, poradnictwo prawne
13.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Rynek 8 17-120 Brańsk	Pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych
14.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim	ul. 3-go Maja 7 17-100 Bielsk Podlaski	Nadzór nad skazanymi wyrokiem sądowym, ograniczenie władzy rodzicielskiej, sprawy alkoholowe

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
Instytucje pomocy społecznej c. d			
15.	Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	ul. 3-go Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski	Pomoc prawna dla bezrobotnych, pośrednictwo pracy
16.	Posterunek Policji w Brańsku	ul. Rynek 17 17-120 Brańsk	Czuwanie nad bezpieczeństwem w gminie
Placówki opieki zdrowotnej i terapii uzależnień			
17.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Midmed” Dorota Rybińska	Brańsk ul. Kościelna 9 17-120 Brańsk	Opieka zdrowotna
18.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDIRENA” Zbigniew Małyso	Rudka ul. Brańska 13 17-123 Rudka	Opieka zdrowotna
19.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Holonkach Stefan Torczyński	Widźgowo 2a 17-120 Brańsk	Opieka zdrowotna
20.	Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Bielsku Podlaskim	ul. Jagiellońska 32 17-100 Bielsk Podlaski	Pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych
21.	SPP ZOZ w Choroszczycy Centrum Leczenia Uzależnień	ul. Radzymińska 2 15-863 Białystok	Pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych
Stowarzyszenia			
22.	Caritas Diecezji Drohiczyńskiej Oddziały przy Parafiach w Domanowie, Szmurłach, Chojewie	Domanowo Szmurły Chojewo 17-120 Brańsk	Działania na rzecz dzieci i młodzieży oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, dystrybucja żywności z „Bank Żywności”, organizacja wypoczynku letniego i zimowego itp.
23.	Ochotnicza Straż Pożarna w Chojewie	Chojewo 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Chojewo

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
Stowarzyszenia c. d			
24.	Ochotnicza Straż Pożarna w Domanowie	Domanowo 17 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Domanowo
25.	Ochotnicza Straż Pożarna w Glinniku	Glinnik 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Glinnik
26.	Ochotnicza Straż Pożarna w Holonkach	Holonki 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Holonki
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kiersnowie	Kiersnowo 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Kiersnowo
28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Klichach	Klichy 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Klichy
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Koszewie	Koszewo 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Koszewo
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lubieszczach	Lubieszcze 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Lubieszcze
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mniu	Mień 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Mień

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
Stowarzyszenia c.d			
32.	Ochotnicza Straż Pożarna w Oleksinie	Oleksin 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Oleksin
33.	Ochotnicza Straż Pożarna w Popławach	Popławy 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Popławach
34.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szmurłach	Szmurły 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Szmurły
35.	Ochotnicza Straż Pożarna w Świrydach	Świrydy 17-120 Brańsk	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, działania na rzecz rozwoju i promocji wsi Świrydach
Wolontariat			
36.	Koło Wolontariatu Caritas (przy Szkole Podstawowej w Holonkach)	Holonki 67 17-120 Brańsk	Pomoc osobom starszym, dzieciom z rodzin najuboższych
Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
Nieformalne grupy społeczne			
37.	Kółka Różańcowe (przy Parafiach na terenie gminy Brańsk)	Gmina Brańsk 17-120 Brańsk	Grupa nieformalna skupiająca mieszkańców wsi
38.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży (przy Parafiach na terenie gminy Brańsk)	Gmina Brańsk 17-120 Brańsk	Grupa nieformalna skupiająca młodzież
39.	Koło Gospodyń Wiejskich w Szmurłach	Szmurły 17-120 Brańsk	Grupa nieformalna skupiająca kobiety przy Świetlicy Wiejskiej w Szmurłach
40.	Koło Gospodyń Wiejskich w Popławach	Popławy 17-120 Brańsk	Grupa nieformalna skupiająca kobiety przy Świetlicy Wiejskiej w Popławach

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres siedziby	Rodzaj działalności
Nieformalne grupy społeczne c.d.			
41.	Zespół Ludowy „Mianka” (pod patronatem GOUK)	Mień 17-120 Brańsk	Grupa nieformalna skupiająca kobiety
42.	Zespół Ludowy „Patoczanka” (pod patronatem GOUK)	Patoki 17-120 Brańsk	Grupa nieformalna skupiająca mieszkańców wsi Patoki
Parafie			
43.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Domanowie	Domanowo 17-120 Brańsk	Działalność duszpasterska, profilaktyka, pomoc materialna, organizacja imprez kulturalnych
44.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Klichach	Klichy 17-120 Brańsk	Działalność duszpasterska, profilaktyka, pomoc materialna, organizacja imprez kulturalnych
45.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Chojewie	Chojewo 17-120 Brańsk	Działalność duszpasterska, profilaktyka, pomoc materialna, organizacja imprez kulturalnych
46.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Szmurłach	Szmurły 17-120 Brańsk	j. w.

Źródło: Opracowanie własne.

3.2. Grupy objęte pomocą społeczną oraz formy świadczeń.

Katalog świadczeń oferowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku jest różnorodny. Do najczęściej udzielanych form należą różnego rodzaju zasiłki pieniężne i usługi opiekuńcze. Adresatami pomocy są rodziny wielodzietne, osoby pozostające w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte bezrobociem, długotrwale chore, niepełnosprawne, uzależnione, dotknięte przemocą domową oraz ludzie starzy i samotni.

Zadania w zakresie pomocy społecznej Ośrodka Pomocy w Brańsku obejmują w szczególności:

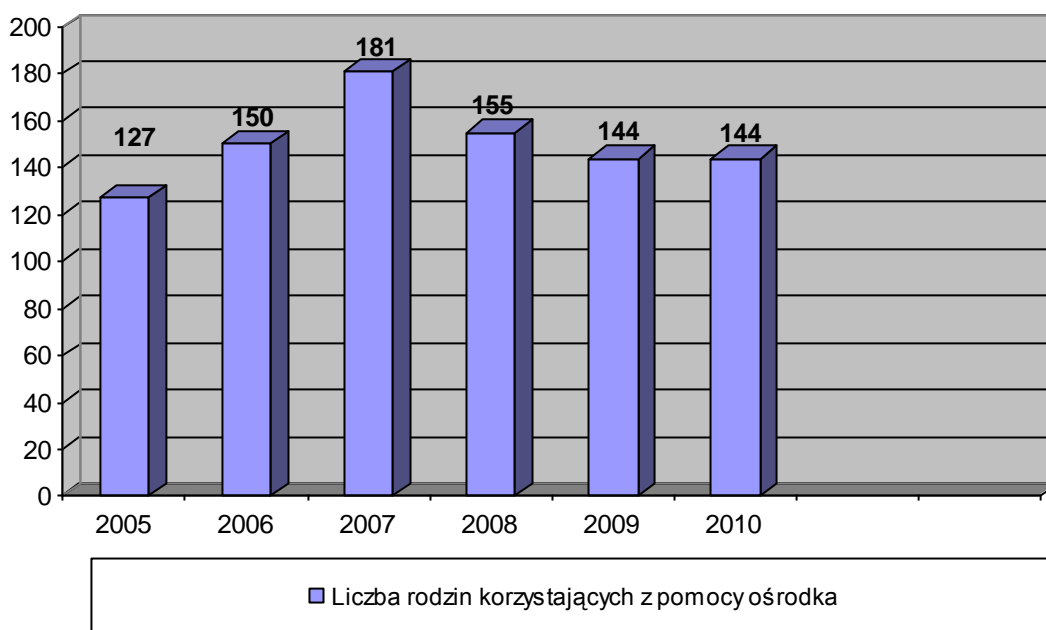
- ♦ tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,

- ♦ analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- ♦ przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- ♦ pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- ♦ pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi.

Ośrodek realizuje zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej jak i innych ustaw komplementarnych (ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a także ustawa o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych i zaliczce alimentacyjnej).

Liczbę rodzin z terenu gminy Brańsk korzystających z pomocy ośrodka na przestrzeni lat 2005-2010 prezentuje poniższy wykres nr 6.

Wykres nr 6: Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w latach 2005-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku

Z przedstawionych danych wynika, że w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, liczbę oraz źródło finansowania, różnymi formami pomocy objętych było co roku około 6 % rodzin mieszkających na terenie gminy Brańsk. W 2010 r. z usług GOPS-u skorzystało bezpośrednio 282 osoby, a pośrednio 626 osób w rodzinach, do których adresowana była pomoc (czyli 9,6 % ogółu ludności). Analizując przyczyny trudnej sytuacji życiowej stwierdza się, że ubóstwo jest najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej. Kolejnymi częstymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej przez rodziny są: długotrwałe choroby, niepełnosprawność, wielodzietność i bezrobocie.

Wśród najczęściej stosowanych form pomocy wymienia się: zasiłki okresowe, zasiłki celowe, posiłek dla dzieci w szkole oraz zasiłki stałe. Oddzielną kategorię świadczeń stanowią świadczenia rodzinne ustanowione funkcjonującą od kwietnia 2004 r. ustawą o świadczeniach rodzinnych. Ustawodawca przewidział stopniowe przechodzenie świadczeniobiorców od innych płatników do gmin. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych jest duży, bowiem obejmuje nie tylko zasiłki rodzinne, ale również szeroki wachlarz dodatków do zasiłku rodzinnego, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

Mimo poprawiającej się ogólnej sytuacji ekonomicznej w kraju i gminie, widocznemu spadkowi bezrobocia i wzrostowi dochodów ludności, liczba rodzin korzystających z różnych form wsparcia utrzymuje się na zbliżonym poziomie, a wydatki na pomoc społeczną mają nawet tendencję rosnącą. Główną przyczyną tego zjawiska jest system prawny, który sukcesywnie zwiększa wysokość obligatoryjnych świadczeń socjalnych.

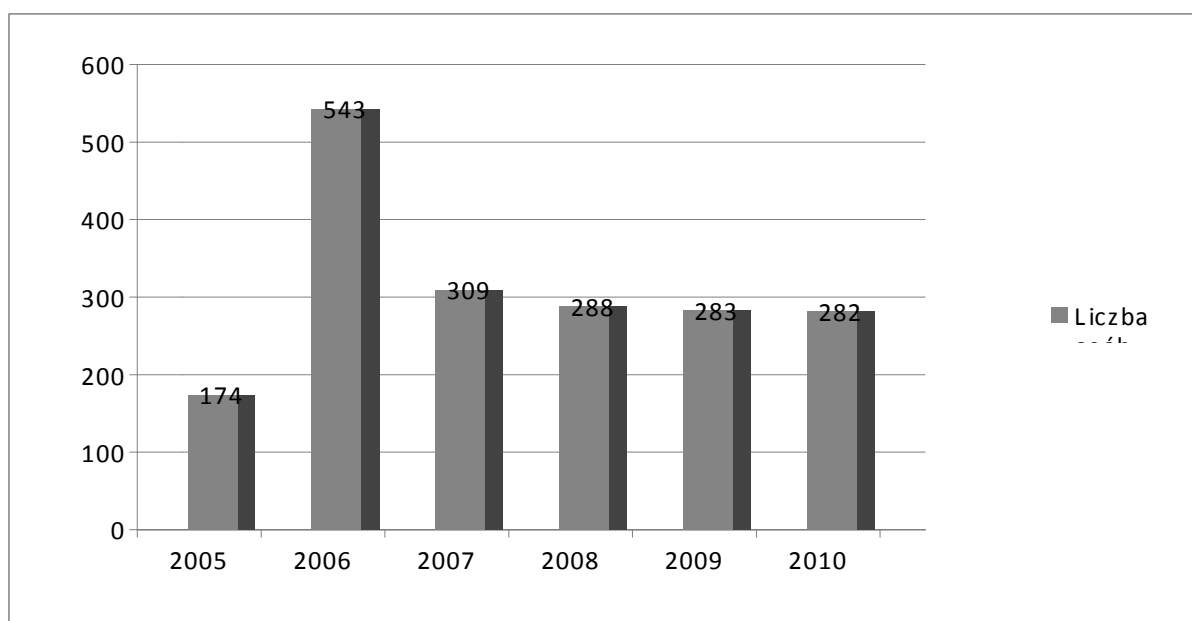
W poniższych tabelach oraz wykresach zobrazowano strukturę (w liczbach) udzielonych świadczeń z zakresu pomocy społecznej mieszkańcom gminy Brańsk na przestrzeni lat 2005 – 2010.

Tabela nr 8: Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie oraz ogólne kwoty wydatkowanych środków w latach 2005 - 2010

Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia (razem)	174	543	309	288	283	282
Kwota świadczeń w złotych (razem)	121.710	866.700	227.413	267.671	259.051	256.334

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku

Wykres nr 7: Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia w latach 2005-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku

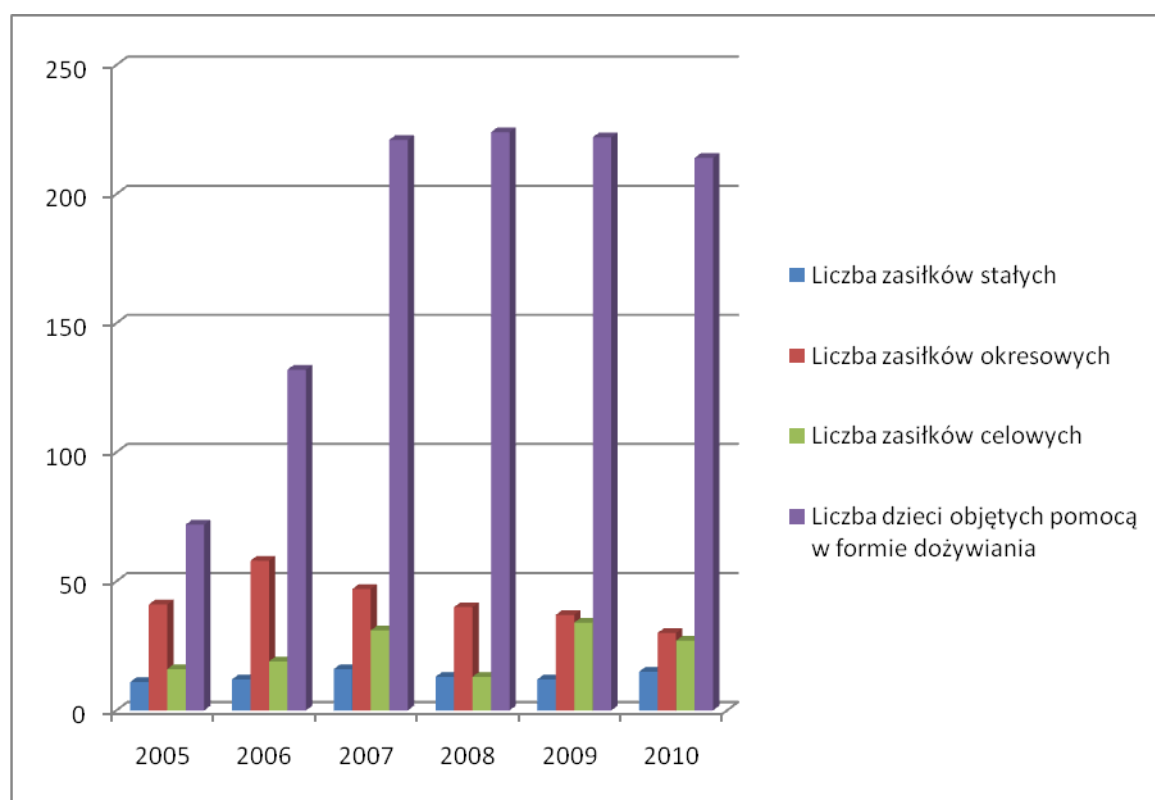
Z powyższych danych wynika, iż najmniej osób skorzystało z pomocy Ośrodka w roku 2005, natomiast w 2006 liczba tych osób była trzykrotnie większa. Sytuacja ta spowodowana była tym, iż Ośrodek Pomocy wypłacał zasiłki celowe związane z klęską suszy jaka wystąpiła na terenie gminy Brańsk. W kolejnych latach liczba świadczeniobiorców kształtowała się na podobnym poziomie.

Tabela nr 9: Liczba udzielonych świadczeń w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych oraz dożywiania dzieci w latach 2005-2010

Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba zasiłków stałych	11	12	16	13	12	15
Liczba zasiłków okresowych	41	58	47	40	37	30
Liczba zasiłków celowych	16	19	31	13	34	27
Liczba dzieci objętych pomocą w formie dożywiania	72	132	211	224	222	214

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Wykres nr 8: Liczba udzielonych świadczeń w postaci zasiłków stałych, okresowych, dożywiania dzieci oraz usług opiekuńczych w latach 2005-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Z powyższych danych wynika, iż na przestrzeni lat 2005 – 2010 najwięcej rodzin korzystało z pomocy Ośrodka w formie dożywiania dzieci w stołówkach szkolnych. Kolejną formą pomocy z której w mniejszym wymiarze korzystali mieszkańcy gminy Brańsk były zasiłki okresowe oraz celowe. Najmniej osób korzystało ze świadczeń socjalnych w postaci zasiłków stałych. Jest to

spowodowane tym, iż zasiłki stałe przysługują w ściśle określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej przypadkach. Podstawowym warunkiem przyznania pomocy w tej formie jest posiadanie aktualnego orzeczenia o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 10: Liczba rodzin korzystająca z pomocy Ośrodka z podziałem na powód przyznania pomocy (w latach 2005-2010)

Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej (ogółem)	127	150	245	191	170	167
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa (ogółem)	78	94	116	111	103	108
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu sieroctwa (ogółem)	0	0	0	0	0	0
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności (ogółem)	0	0	0	2	1	1
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu wielodzietności (ogółem)	38	60	37	38	39	42
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia (ogółem)	19	14	16	9	9	16
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności(ogółem)	12	22	29	32	35	38
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (ogółem)	29	26	36	43	38	38
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy w rodzinie (ogółem)	0	1	0	0	0	0
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu (ogółem)	10	4	4	5	1	0
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu zdarzenia losowego (ogółem)	0	1	0	0	0	1
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu sytuacji kryzysowej (ogółem)	0	2	0	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Z powyższej tabeli wynika, iż najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2005 – 2010 było ubóstwo. Kolejną przyczyną ubiegania się o wsparcie z Ośrodka Pomocy w Brańsku była wielodzietność rodzin oraz długotrwała choroba. W mniejszym znaczeniu ubiegano się o pomoc z powodu niepełnosprawności oraz bezrobocia członka rodziny.

4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja.

4.1. Analiza obszarów polityki społecznej.

a) Poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców.

Aktywność społeczna (obywatelska) to działalność niezarobkowa osób i grup na rzecz otoczenia. Może przejawiać się w spontanicznych akcjach (podpisanie petycji, zorganizowanie protestu), uczestnictwie w wyborach i referendach, pracy w postaci wolontariatu, członkostwie w różnych organizacjach (partia polityczna, komitet rodzicielski, parafia itp.). Wiąże się ściśle z kwestią integracji społecznej rozumianej jako proces włączania osób, rodzin i całych grup w życie danej społeczności.

O aktywności mieszkańców w jakimś stopniu świadczy zaangażowanie w sprawy publiczne poprzez udział w wyborach. Zgodnie z komunikatami Krajowego Biura Wyborczego, w 2010 r. w wyborach samorządowych uczestniczyło 55,89 % uprawnionych do głosowania z terenu gminy, zaś w województwie podlaskim frekwencja wynosiła 47,93 %. Średnia frekwencja podczas wyborów sołtysów w gminie w 2007 roku wynosiła 13,25 %, aczkolwiek wahała się ona znacznie pomiędzy poszczególnymi miejscowościami.

**Tabela nr 11: Uczestnictwo mieszkańców gminy Brańsk
w wyborach sołtysów w 2007r.**

L.p.	Miejscowość	Liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania	Udział w głosowaniu	Udział %
1	Burchaty	47	0	0
2	Bronka	113	11	9,7
3	Brzeźnica	141	15	10,6
4	Chojewo	235	22	9,4
5	Dębowo	41	10	24,4
6	Domanowo	284	37	13,0
7	Ferma	60	6	10,0
8	Glinnik	148	23	15,5
9	Holonki	131	29	22,1
10	Kadłubówka	103	12	11,7
11	Kalnica	161	19	11,8
12	Kiersnowo	105	16	15,2
13	Kiersnówek-Majorowizna	81	13	16,0
14	Kiewłaki	73	7	9,6
15	Klichy	203	46	22,7
16	Koszewo	106	20	18,9
17	Lubieszcze	156	19	12,2
18	Markowo	92	10	10,9
19	Mień	431	61	14,6
20	Nowosady	36	8	22,2
21	Oleksin	241	18	7,5
22	Olędzkie	122	8	6,6
23	Olszewek	42	9	21,4
24	Olszewo	58	8	13,8
25	Pace	46	7	15,2
26	Pasieka	32	9	28,1
27	Patoki	236	42	17,8
28	Pietraszki	92	19	20,7
29	Płonowo	59	14	23,7
30	Poletyły	85	6	7,1
31	Popławy	354	30	8,5
32	Pruszancka-Baranki	52	12	23,1
33	Pruszancka-Stara	78	8	10,3
34	Puchały Nowe	48	7	14,6
35	Puchały Stare	107	12	11,2
36	Spieszyn	87	8	9,2
37	Szmurły	230	27	11,7
38	Ściony	58	11	19,0
39	Świrydy	162	22	13,6
40	Widźgowo	75	28	37,3
41	Załuskie Koronne	100	10	10,0
42	Załuskie Kościelne	106	0	0
43	Zanie	38	9	23,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Brańsk

Ważnym wskaźnikiem obrazującym aktywność społeczną są opinie samych mieszkańców. Uczestnicy ankiety przeprowadzonej na potrzeby niniejszej strategii na pytanie „Czy chciałaby/chciałby Pani/Pan uczestniczyć w działaniach mających na celu rozwiązanie problemu występującego w miejscu zamieszkania?” odpowiadali: tak – 25 %, nie – 52 %, nie wiem – 23%. Samo pytanie nie jest jednoznacznie sformułowane, niemniej wynik sugeruje, że zainteresowanych działalnością społeczną jest około 1/4 dorosłych mieszkańców. Zarazem w tej samej ankiecie, do działania w organizacji pozarządowej, kościelnej, grupie nieformalnej bądź jako wolontariusz przyznaje się 7 % respondentów. Z powyższego wyraźnie wynika, iż aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców Gminy Brańsk jest bardzo znikome.

Podczas sierpniowego warsztatu dokonano oceny poziomu integracji według poniższej skali i otrzymano wynik, który świadczy o małym zaangażowaniu mieszkańców w sprawy społeczne.

Wiązy pomiędzy mieszkańcami są luźne, społeczność charakteryzuje wysoki poziom obojętności społecznej	Mieszkańcy w małym stopniu identyfikują się ze społecznością i jej sprawami, brak zaangażowania społecznego mieszkańców	Występują słabe wiązki między mieszkańcami, występują liczne przejawy wzajemnej pomocy i wspólnych działań	Występują pozytywne wiązki pomiędzy mieszkańcami, podejmowane są wspólne działania w zakresie spraw społecznych	Występują liczne przejawy samopomocy, społeczność jest zintegrowana, mieszkańcy identyfikują się ze społecznością	Społeczność jest mocno zintegrowana, współdziała ze sobą, występują bardzo częste wspólne działania, mieszkańcy mocno identyfikują się ze społecznością
1	2	3	4	5	6
Ilość wskazań dla poszczególnych poziomów					
	18,2 %	72,7 %	9,1 %		
Poziom integracji społecznej wyliczony jako średnia ocen poszczególnych osób: 2,91					

Ponadto podczas drugiego warsztatu uczestnicy określili czynniki ułatwiające oraz utrudniające integrację społeczną.

Za czynniki utrudniające integrację uczestnicy podali:

- ⇒ rozległy teren gminy, wsie rozrzucone, oddalone od siebie
- ⇒ brak miejsc spotkań
- ⇒ brak wspólnych zainteresowań
- ⇒ mała liczba liderów społecznych
- ⇒ brak wolnego czasu
- ⇒ brak zaangażowania ze strony mieszkańców

- ⇒ brak sprzętu sportowego, brak wyposażenia w świetlicach wiejskich
- ⇒ brak wiedzy
- ⇒ samolubność
- ⇒ rywalizacja wewnątrz wsi, między sąsiadami
- ⇒ zamykanie się we własnym gronie (rodzina)
- ⇒ telewizja i komputery
- ⇒ zazdrość
- ⇒ brak organizacji społecznych
- ⇒ oczernianie liderów, plotka, pomówienia

Natomiast za czynniki ułatwiające integrację społeczną uznali:

- ⇒ lokalnych liderów
- ⇒ świetlice wiejskie
- ⇒ wspólny cel
- ⇒ otwartość na innych ludzi
- ⇒ wspólna integracja
- ⇒ instytucje i obiekty służące integracji (orlik, GOUK, szkoły)
- ⇒ zespoły ludowe
- ⇒ spotkanie się
- ⇒ dostępność do środków finansowych
- ⇒ dużo wolnego czasu
- ⇒ otwartość na nowe zmiany
- ⇒ rozwój społeczeństwa
- ⇒ wspólne zainteresowania
- ⇒ zaangażowanie
- ⇒ organizacja imprez kulturalnych

Następnie liderzy społeczni określili korzyści płynące z wysokiego poziomu integracji społecznej oraz działania na rzecz zwiększenia poziomu integracji.

Korzyści płynące z integracji to:

- ⇒ mile spędzany wolny czas
- ⇒ mniej konfliktów we wsi
- ⇒ poprawa wzajemnych relacji
- ⇒ zintegrowana społeczność
- ⇒ lepszy rozwój wsi oraz promocja gminy (np. zespół ludowy)
- ⇒ większa samopomoc, pomoc sąsiedzka

- ⇒ rozwój kultury
- ⇒ większa świadomość wspólnego działania
- ⇒ identyfikacja mieszkańców z gminą- tożsamość lokalna
- ⇒ zainteresowanie problemami społecznymi i podejmowanie wspólnych działań na rzecz ich rozwiązywania, zniwelowania
- ⇒ brak izolacji, osamotnienia mieszkańców wsi, a w szczególności osób starszych
- ⇒ brak osób wykluczonych społecznie

Za działania zwiększające poziom integracji liderzy uznali:

- ⇒ pozyskanie większych środków na działania społeczne
- ⇒ organizacja imprez integracyjnych zarówno na poziomie gminy, jak i w sołectwach
- ⇒ tworzenie bazy lokalnej- miejsca spotkań
- ⇒ zwiększenie świadomości wśród mieszkańców na temat integracji
- ⇒ wygospodarowanie czasu na wspólne spotkania we wsi
- ⇒ szkolenia liderów na animatorów lokalnej społeczności
- ⇒ kalendarz cyklicznych imprez
- ⇒ spotkania okolicznościowe.

b) Kwestia mieszkaniowa

Stan zasobów komunalnych na obszarze gminy Brańsk na koniec 2010 roku wynosił 12 lokali o łącznej powierzchni 638,28 m², co zobrazowano w poniższych tabelach:

Tabela nr 12: Mieszkania komunalne na obszarze gminy Brańsk na koniec roku 2010

Lp.	Rok	Zasób ogółem	
		Ilość lokali	Powierzchnia użytkowa [m ²]
1.	2006	12	638,28
2.	2007	12	638,28
3.	2008	12	638,28
4.	2009	12	638,28
5.	2010	12	638,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Brańsk

Tabela nr 13: Mieszkania komunalne z wyszczególnieniem powierzchni użytkowej oraz wyposażenia technicznego

Lp.	Adres lokalu	Nr lokalu	Pow. w m ²	Ilość izb	Wyposażenie techniczne- instalacje					
					elektr	woda	kanaliz	c.o.	c.w.	szambo
1.	Mień, ul. Brata Alberta 8	1	36	2	+	+	-	+	+	+
2.	Koszewo 48	1	30	3	-	+	-	-	-	-
3.	Koszewo 48	2	30	3	+	+	-	-	-	-
4.	Widźgowo 1	1	52	3	+	+	-	+	+	+
5.	Widźgowo 1	2	83	4	+	+	-	+	+	+
6.	Widźgowo 1	3	69	4	+	+	-	+	+	+
7.	Widźgowo 1	4	59	4	+	+	-	+	+	+
8.	Holonki 67A	1	27	3	+	+	+	+	-	-
9.	Holonki 67A	2	15	2	+	+	+	+	-	+
10.	Kalnica 54	-	105,28	7	+	+	+	-	-	-
11.	Pruszancka Stara	-	52	3	+	-	-	-	-	-
12.	Popławy	-	35	1	-	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Brańsk

Stan techniczny istniejącego zasobu mieszkaniowego jest dobry, za wyjątkiem stanu technicznego budynku mieszkalnego w miejscowości Koszewo i Pruszancka Stara.

Potrzeby mieszkaniowe mieszkańców gminy zaspokajane są w zdecydowanej większości poprzez budownictwo stanowiące własność osób fizycznych. Liczba mieszkań oraz powierzchnia użytkowa stale wzrasta, co oznacza, że w gminie są oddawane do użytku nowe lokale mieszkalne. Dotyczy to budownictwa indywidualnego. W roku 2010 oddano do użytku 9 nowych budynków mieszkalnych, a w roku 2009 tylko 2 budynki.

Osoby, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem domu (np. ogrzewanie, zapewnienie ciepłej wody i gazu, wywóz nieczystości stałych i płynnych) mogą wystąpić do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

Tabela nr 14: Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2005 -2010

Lata	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł.
2005	177	14 533
2006	154	11 717
2007	142	10 119
2008	109	9 658
2009	76	7 689
2010	32	4 059

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Brańsk

Świadczeniobiorcami są od lat te same rodziny, których dochody są niewystarczające na utrzymanie mieszkania. Według danych zawartych w tabeli widać, że z tej formy pomocy finansowej korzysta coraz mniej rodzin. Prawdopodobnie spowodowane jest to wynikiem poprawy sytuacji dochodowej rodzin. Ponadto kwoty przyznawanych przez ośrodek dodatków mieszkaniowych są dość niskie (w granicach od 40 do 200 zł).

c) System opieki zdrowotnej

System opieki zdrowotnej na terenie gminy tworzą trzy gabinety lekarzy pierwszego kontaktu. Zaznaczyć należy że dwa z nich znajdują się na terenie miasta Brańsk jednakże świadczą usługi z zakresu opieki zdrowotnej dla mieszkańców okolicznych wsi z terenu Gminy Brańsk.

Tabela nr 15: Placówki opieki zdrowotnej na terenie gminy

Lp.	Nazwa placówki	Zakres usług medycznych
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Midmed” Dorota Rybińska – Brańsk	Lekarz rodzinny, pielęgniarka środowiskowa, położna środowiskowa, pielęgniarka medycyny szkolnej
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medirena” Zbigniew Małysko – Brańsk	Lekarz rodzinny, pielęgniarka środowiskowa, położna środowiskowa, pielęgniarka medycyny szkolnej
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stefan Torczyński – Holonki	Lekarz rodzinny, pielęgniarka środowiskowa, położna środowiskowa, pielęgniarka medycyny szkolnej

Źródło: opracowanie własne

W/w placówki oprócz podstawowej opieki zdrowotnej świadczą usługi z zakresu opieki nad matką i dzieckiem, oświaty i promocji zdrowia, medycyny szkolnej oraz szczepień. Specjalistyczną opiekę zdrowotną świadczą placówki zlokalizowane w Bielsku Podlaskim, Łapach, Białymstoku oraz Wysokiem Mazowieckiem. Brak lekarzy specjalistów na miejscu jest mocno odczuwany. Sporadycznie odbywają się jednorazowe akcje zdrowia, organizowane np. przez firmy farmaceutyczne (diabetolog, okulista, badania mammograficzne). Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna apteka. Cztery placówki tego typu znajdują się na terenie miasta Brańsk. Ankietowani mieszkańcy gminy wskazali opiekę zdrowotną jako obszar usług społecznych wymagający największej uwagi, co oznacza, że potrzeby w tym zakresie nie są wystarczająco zaspokajane. Wywiązywanie się placówek służby zdrowia z działań na rzecz lokalnej społeczności, 18 % respondentów ocenia na poziomie dostatecznym, natomiast 56 % ocenia dobrze.

Główny nacisk w profilaktyce zdrowotnej dzieci i młodzieży ośrodki zdrowia kładą na organizowanie szczepień ochronnych, przeprowadzanie pogadarek z dziećmi i młodzieżą z różnych grup wiekowych, a także propagowanie zdrowego trybu życia.

d) Wychowanie i opieka nad dzieckiem

Wychowanie oznacza całokształt zamierzonych oddziaływań środowiska społecznego na osobę, mających na celu kształtowanie systemu wartości, norm, postaw, wyboru celu życia. Przybiera formę instytucjonalną w przedszkolach, szkołach, jednakże spojrzenie na zagadnienie wychowania nie może być zawężane do aspektu wykształcenia (edukacji), ponieważ proces przekazywania młodemu pokoleniu dziedzictwa kulturowego i wzorów zachowań odbywa się w rodzinie, grupach rówieśniczych, organizacjach społecznych.

Na terenie gminy działa obecnie osiem placówek oświatowych:

- 1) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Holonkach oraz dwie podległe filie:
 - a) Szkoła Podstawowa w Koszewie
 - b) Szkoła Podstawowa im. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Chojewie

- 2) Szkoła Podstawowa im. por. Izydora Kołakowskiego w Domanowie oraz podległa filia:
 - a) Szkoła Podstawowa w Świrydach
- 3) Szkoła Podstawowa w Mniu
- 4) Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Glinniku
- 5) Publiczne Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Oleksinie

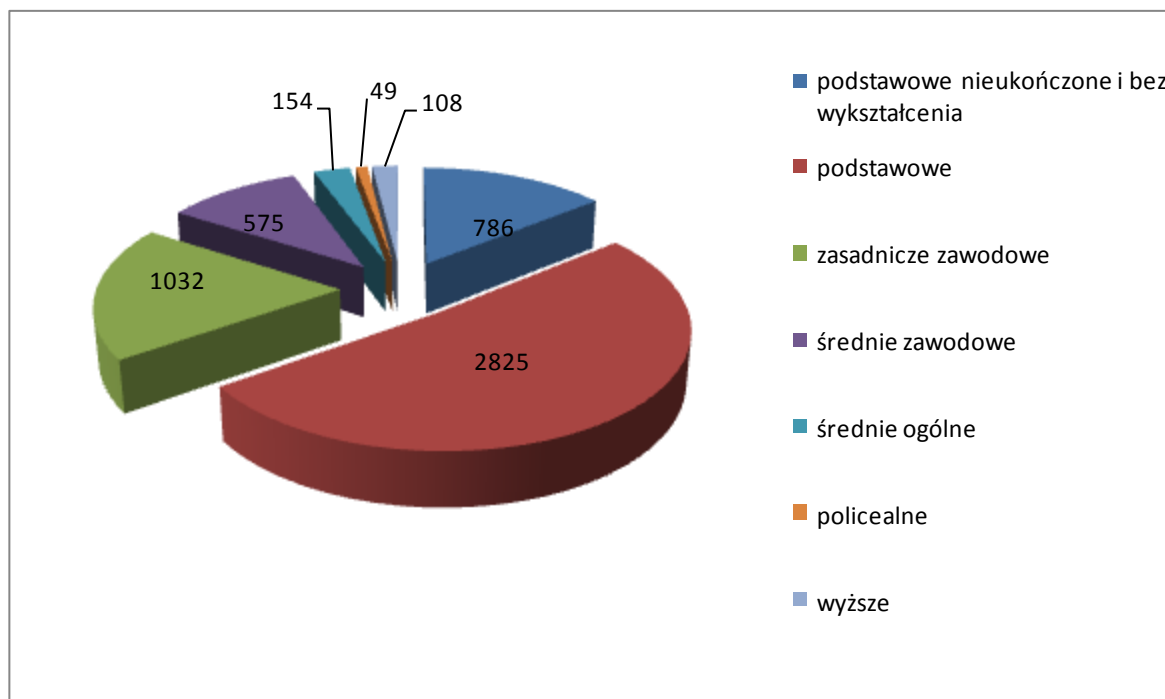
Tabela nr 16: Stan placówek oświatowych w gminie

Nazwa placówki	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba pracowników (w etatach)
Szkoła Podstawowa im. por. Izydora Kołakowskiego w Domanowie	7 (6+1)	98	18,79
Filialna Szkoła Podstawowa w Świrydach	4	56	5,46
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Holonkach	6	94	9,28
Filialna Szkoła Podstawowa im. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Chojewie	3	31	4,22
Filialna Szkoła Podstawowa w Koszewie	3	28	4,22
Szkoła Podstawowa w Mniu	4	32	4
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Glinniku	3	93	7,3
Publiczne Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Oleksinie	3	85	7,25

Źródło: opracowanie własne

Młodzież z terenu gminy, która ukończy gimnazjum, kontynuuje naukę w liceach ogólnokształcących, technikach lub szkołach zawodowych w Brańsku, Rudce, Łapach, Bielsku Podlaskim oraz w Białymstoku. Dostrzegalny jest trend wzrastającego zainteresowania nauką w szkołach średnich i jej kontynuacji na studiach wyższych. Wynika to z tego, że ludzie młodzi mają świadomość, że aby zaistnieć na rynku pracy i nie zasilać szeregu osób bezrobotnych, muszą inwestować w siebie, swoje wykształcenie i swoją przyszłość. Dane o poziomie wykształcenia mieszkańców gminy Brańsk pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Prezentuje je poniższy wykres:

**Wykres nr 9: Poziom wykształcenia mieszkańców
gminy Brańsk**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP 2002

Z powyższego wykresu wynika, iż na terenie gminy Brańsk największą liczbę mieszkańców stanowi grupa z wykształceniem podstawowym. Następnie w kolejności posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz podstawowe nieukończone i bez wykształcenia. Najmniejszą grupą mieszkańców są osoby, które ukończyły szkoły policealne. Wyraźnie da się zauważyć, iż wykształcenie mieszkańców gminy Brańsk jest na dość niskim poziomie.

Poniżej przedstawiono zestawienie problemów opiekuńczo-wychowawczych przejawiających się w środowiskach szkolnych. Opracowanie to powstało na podstawie informacji przekazanych przez dyrektorów szkół podstawowych oraz gimnazjów z terenu gminy Brańsk.

Tabela nr 17: Główne problemy wychowawcze w roku szkolnym 2010/2011

PROBLEMY WYCHOWAWCZE	LICZBA UCZNIÓW, KTÓRYCH DOTYCZY PROBLEM	
	SZKOŁY PODSTAWOWE	GIMNAZJA
1. Trudności w nauce i niepowodzenia szkolne.	15 %	23 %
2. Zagrożenie drugorocznością.	2 %	2 %
3. Uczniowie sprawiający trudności w nauce.	5 %	11 %
4. Przeszkadzanie na lekcji.	6%	9%
5. Nie odrabianie prac domowych.	25 %	32%
6. Nieusprawiedliwione nieobecności.	0 %	3 %
7. Wulgaryzmy.	0 %	26 %
8. Przezywanie, zaczepianie, dokuczanie.	2 %	27 %
9. Popychanie, bójki.	2 %	2 %
10. Palenie papierosów.	0 %	0 %
11. Picie alkoholu.	0 %	0%
12. Inne np. nie spełnia obowiązku szkolnego.	0 %	0%

Źródło: opracowanie własne

Z powyższych danych tabelarycznych wynika, iż zarówno w szkołach podstawowych jak i gimnazjach w największym stopniu problemy wychowawcze z uczniami polegają na nie odrabianiu prac domowych oraz są związane z trudnościami w nauce i niepowodzeniami szkolnymi. Problemy związane z używkami typu: palenie papierosów czy picie alkoholu w placówkach szkolnych gminy Brańsk nie mają miejsca.

Szkoły jako placówki wychowawcze starają się na rozwiązywać powstające problemy w środowiskach szkolnych i prowadzą działania zapobiegawcze wobec nieprawidłowych zachowań uczniów. W poniższej tabeli przedstawiono działania w

szkołach podstawowych i gimnazjach funkcjonujących na terenie gminy Brańsk jakie były podejmowane w roku szkolnym 2010/2011.

Tabela nr 18: Podejmowane działania szkół wobec trudności wychowawczych w roku szkolnym 2010/2011

L.p.	Niwelowanie niepowodzeń szkolnych oraz współpraca z rodzicami	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum
1.	Pomoc koleżeńska w nauce.	15 %	17 %
2.	Pomoc w świetlicy szkolnej.	0 %	0 %
3.	Programy indywidualnego kształcenia specjalnego.	0 %	0%
4.	Dostosowanie wymagań do możliwości ucznia.	15 %	12 %
5.	Zajęcia korekcyjno kompensacyjne.	0 %	0 %
6.	Zajęcia wyrównawcze.	10 %	21%
7.	Spotkania wychowawców z rodzicami.	100 %	100 %
8.	Zajęcia otwarte z udziałem rodziców.	8 %	12 %
9.	Zeszyty do kontaktu z rodzicami.	100 %	80 %
10.	Pisemne wezwania rodziców.	10 %	18 %
11.	Wizyty w domu ucznia.	2 %	3 %

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych, w obu typach szkół największy nacisk kładziony jest na systematyczne kontakty wychowawców z rodzicami.

Ważnym aspektem wychowania i opieki nad dziećmi oraz młodzieżą jest zapewnienie pożytecznego wykorzystania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Działania w tym zakresie prowadzone są przede wszystkim przez placówki oświatowe. W poniższej tabeli przedstawiono propozycje zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Brańsk.

Tabela nr 19: Propozycje zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2010/2011

RODZAJ ZAJĘĆ		LICZBA DZIECI	
		szkoły podstawowe	gimnazja
1.	Konsultacje z języka angielskiego.	12	
2.	Kółka czytelnicze.	10	
3.	Aktyw biblioteczny.	72	25
4.	Kółko ortograficzne.	18	
5.	Kółko polonistyczne.	70	
6.	Koło historyczne.	19	
7.	Kółka matematyczne.	64	
8.	Koło Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego	21	
9.	Kółka plastyczne.	10	15
10.	Zespół muzyczny.	16	10
11.	Nauka gry na instrumentach.		26
12.	Kurs tańca towarzyskiego.		40
13.	ZHP		28
14.	Zajęcia sportowe (SKS).	94	67
15.	Imprezy szkolne i środowiskowe.	174	170
16.	Wycieczki turystyczno-krajoznawcze, biwaki.	184	75
17.	Koło przyjaciół Jana Pawła II		42
18.	Koło teatralne.		12

Źródło: opracowanie własne

e) System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

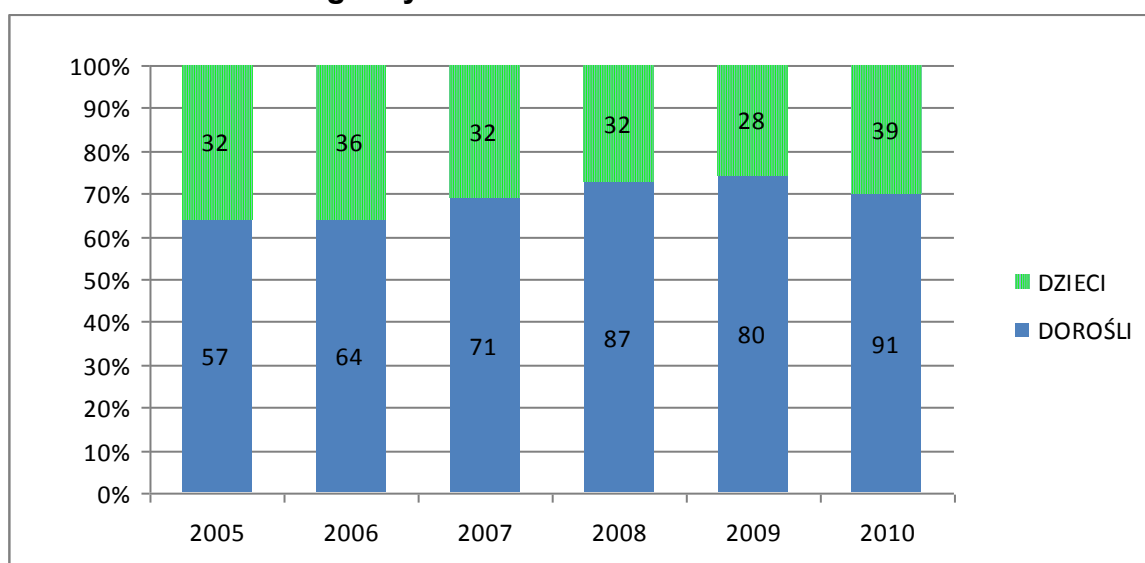
Osoby starsze, samotne i niepełnosprawne potrzebują więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, aby osiągnąć takie same lub zbliżone warunki życia jak inni. To wsparcie powinno być traktowane nie tylko jako przywilej, ale jako przysługujące prawo. W gminie Brańsk udział ludzi starszych względem ogółu ludności na koniec roku 2010 kształtował się w granicach 23%.

Powyższe zagadnienie rodzi potrzebę rozbudowy usług socjalnych i zwiększenie zasobu usług opiekuńczych w środowisku jak również korzystania w

większym stopniu z usług instytucjonalnych. Obecnie na terenie gminy proces starzenia się społeczeństwa nie stanowi problemu. Zwykle osoby starsze zamieszkują w otoczeniu najbliższej rodziny, gdzie mają zapewnioną opiekę i pomoc w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkańcy gminy Brańsk nie korzystają z usług opiekuńczych czy usług specjalistycznych. Spowodowane jest to tym, iż Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ani żadna inna instytucja nie świadczy usług tego typu na terenie gminy. Na terenie gminy Brańsk nie funkcjonują żadnego rodzaju domy pomocy czy zakłady opiekuńczo – lecznicze. Jedynie na terenie miasta Brańsk prowadzi działalność Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II z przeznaczeniem dla osób przewlekle i somatycznie chorych.

Niepełnosprawność stanowi dosyć istotny problem. Szacuje się, że na terenie gminy Brańsk liczba osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności wynosi 130 osoby (dane z GOPS). Liczba ta jest w rzeczywistości większa, ponieważ osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, które nie posiadają uprawnień do otrzymywania świadczeń z pomocy społecznej nie są ewidencjonowani w ośrodku pomocy społecznej. Na terenie gminy niepełnosprawnych dzieci w wieku szkolnym jest 39. Uczęszczają one do szkół podstawowych i gimnazjów na terenie gminy Brańsk oraz nieznaczna grupa jest dowożona do szkoły specjalnej w Bielsku Podlaskim.

Wykres nr 10: Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie gminy Brańsk w latach 2005 -2010

Źródło: opracowanie własne

Z powyższego wykresu wynika, iż ogólna liczba osób niepełnosprawnych na przestrzeni lat 2005 – 2010 przeważnie miała tendencję wzrostową. Liczba dzieci oscylowała na zbliżonym poziomie, a jedynie wśród dorosłych wzrastała z roku na rok grupa osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Ze względu na brak zaplecza w postaci usług opiekuńczych czy wyspecjalizowanych ośrodków funkcjonujących na terenie gminy Brańsk z biegiem czasu problem osób starszych oraz niepełnosprawnych może narastać i należy mieć to na uwadze.

f) Rynek pracy i zatrudnienie

Z uwagi na rolniczy charakter gminy, znaczny procent jej mieszkańców związany jest z dziedziną gospodarki jaką jest rolnictwo. Na typowo wiejskich terenach podstawowym źródłem utrzymania jest praca we własnych indywidualnych gospodarstwach rolnych. Dynamiczne przemiany na polskim rynku pracy, zachodzące od początku lat 90-ych ubiegłego stulecia (transformacja ustrojowa), nasiliły się wraz z przystąpieniem kraju do Unii Europejskiej i otwarciem się rynków pracy w krajach Europy Zachodniej.

Bezrobocie w ujęciu podmiotowym rozpatrywane jest od strony osób dotkniętych tym problemem i oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość do jej podjęcia, dla których podstawą egzystencji są dochody z pracy. To określenie zawiera odniesienie do społecznych aspektów bezrobocia i wskazuje, że jest ono również kwestią społeczną.

Skutki ekonomiczne i społeczne bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) to:

- pogorszenie sytuacji materialnej aż do ubóstwa włącznie,
- pogorszenie stanu zdrowia,
- pogorszenie relacji między członkami rodziny,
- obniżenie umiejętności funkcjonowania w zorganizowanych formach życia społeczno-gospodarczego (brak wiary we własne siły, obniżenie samooceny, zanik gotowości i chęci do pracy),
- wzrost zachowań patologicznych (przestępczość, agresja, alkoholizm).

Poziom bezrobocie jest bardzo ważnym problemem społecznym i gospodarczym gminy. W powiecie bielskim stopa bezrobocia w roku 2010 wynosiła 8,6%. Liczba bezrobotnych z terenu gminy Brańsk wynosiła 79 osób w tym 36 kobiet. W poniższej tabeli zobrazowano bezrobocie w liczbach w gminie Brańsk na przestrzeni lat 2005 – 2010.

Tabela nr 20: Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Lata	Liczba osób bezrobotnych (ogółem)	Liczba kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	Stopa bezrobocia w powiecie bielskim
2005	102	54	15	10,3 %
2006	76	43	8	9 %
2007	67	43	10	7,6 %
2008	47	24	7	6,4 %
2009	66	32	10	8 %
2010	79	36	5	8,6 %

Źródło: opracowanie własne

Jak wyraźnie da się zauważyć stopa bezrobocia w powiecie bielskim na przestrzeni wskazanego okresu systematycznie malała jednakże w roku 2009 i 2010 nieznaczaco wzrosła. Podobnie sytuacja przedstawiała się w gminie Brańsk. Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim było w roku 2005. W kolejnych latach liczba ta malała i w roku 2009 i 2010 nieznaczaco wzrosła. Prawdopodobnie liczba osób bezrobotnych zamieszkująca teren gminy Brańsk jest znacznie większa. Związane może to być z tym że gmina ma charakter rolniczy i wiele osób utrzymuje się z prac dorywczych w gospodarstwach rolnych np. sąsiadów i nie rejestrują się jako osoby bezrobotne.

Trzeba zaznaczyć, że zachodzące w Polsce przemiany strukturalne i technologiczne oraz globalizacja z jednej strony, zaś starzenie się ludności i zasobów pracy z drugiej, prowadzą do zmian organizacji pracy, jej charakteru i form. Coraz większe znaczenie ma wzrost dyspozycyjności i mobilności pracownika oraz elastyczność zatrudnienia. Przemiany na rynku pracy wywołują sytuację tzw. rozłak zarobkowych. W warunkach konkurencyjnego rynku pracy, który preferuje mobilnych i dyspozycyjnych pracowników, łączenie aktywności zawodowej i rodzinnej bywa utrudnione a czasami wręcz niemożliwe.

g) Bezpieczeństwo publiczne i patologie

Na terenie gminy nie stwierdza się wysokiego poziomu przestępczości. Działania prewencyjne oraz zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego prowadzi Posterunek Policji w Brańsku. Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w funkcjonujących w większości miejscowości na terenie gminy Brańsk.

Problemy wychowawcze z dziećmi wynikają głównie z braku należytej opieki i nadzoru ze strony rodziców nad dziećmi. Przypadki te pojawiają się przede wszystkim w rodzinach, w których stwierdza się problemy alkoholowe. Problemy wychowawcze przejawiają się głównie trudnościami w nauce i niepowodzeniach szkolnych oraz nieodrabianiu prac domowych. Najczęstszymi występującymi przejawami przemocy stosowanej wśród uczniów względem rówieśników są: przezywanie, wyśmiewanie, bicie, kopanie oraz wulgaryzmy. Szkoły na bieżąco starają się rozwiązywać problemy pojawiającej się przemocy w szkołach oraz stosują różnego rodzaju środki zapobiegawcze, między innymi takie jak: rozmowy z rodzicami i uczniami, pogadanki z wychowawcami, policjantami na temat agresji, zajęcia integracyjne lub podejmuje się współpracę z kuratorem sądowym lub Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną.

Poniżej przedstawiono w liczbach przestępstwa oraz interwencje, które miały miejsce na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010. Informacje te pochodzą ze statystyk Posterunku Policji w Brańsku.

Tabela nr 21: Kategorie i liczba popełnionych przestępstw na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Kategorie przestępstw	lata					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Znęcanie się nad rodziną	2	4	3	2	1	2
Uszkodzenia ciała	4	3	2	3	3	2
Niestosowanie się do orzeczeń sądu	5	4	4	5	3	3
Kradzież z włamaniem	14	11	10	15	18	20
Kierowanie w stanie nietrzeźwym	26	28	27	20	18	19
Uszkodzenie mienia	12	10	14	11	10	10
Nieumyślne spowodowanie śmierci	0	0	0	0	0	0
Wypadki drogowe	6	5	6	5	6	7
Inne	4	4	3	3	2	3
Razem	73	69	69	64	61	66

Źródło: opracowanie własne

Wyraźnie da się zauważyć, iż najwięcej przestępstw polegało na kierowaniu pojazdami w stanie nietrzeźwym. Na podstawie powyższego można wywnioskować, że jednym z problemów mieszkańców gminy Brańsk jest alkoholizm. Ogólna liczba popełnianych przestępstw na przestrzeni lat 2005 – 2010 oscyluje w podobnych granicach i nie ma znaczących tendencji wzrostowych czy spadkowych.

Tabela nr 22: Kategorie i liczba interwencji policyjnych na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Kategorie interwencji	lata					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Domowe	30	28	33	34	36	39
W miejscu publicznym	25	26	24	22	23	25
W innych miejscach	17	16	19	18	19	20
Razem	72	70	76	74	78	84

Źródło: opracowanie własne

Powyższe dane wskazują, iż najwięcej interwencji miało miejsce w środowiskach domowych i na przestrzeni wskazanego okresu ich liczba przedstawiała się na podobnym poziomie.

Kwestią rozwiązywania problemów alkoholowych zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańsku i realizuje ona Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który jest przyjmowany corocznie uchwałą Rady Gminy. Większość działań profilaktycznych, korekcyjnych i terapeutycznych związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych odgrywa istotną rolę także w rozwiązywaniu problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego. W poniższej tabeli zobrazowano w liczbach działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzącej działania na terenie Gminy Brańsk na przestrzeni lat 2005 – 2010.

Tabela nr 23: Działania GKRPA w latach 2005 – 2010

Lp.		2005	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Data przyjęcia GPPiRPA		UCHWAŁA Nr III/20/06 RADY GMINY BRAŃSK z dnia 28 grudnia 2006 r. na 2007 rok.	UCHWAŁA Nr X/68/07 RADY GMINY BRAŃSK z dnia 31 grudnia 2007 r. na 2008 rok.	UCHWAŁA Nr XVII/139/08 RADY GMINY BRAŃSK z dnia 30 grudnia 2008 r. na 2009 rok.	UCHWAŁA NR XXIII/188/09 RADY GMINY BRAŃSK z dnia 17 grudnia 2009 r. na 2010 rok	UCHWAŁA Nr III/15/10 RADY GMINY BRAŃSK z dnia 30 grudnia 2010r. na 2011 rok
2.	Ilość porad w Punkcie Konsultacyjnym w Brańsku						
	2a) Osobom z problemem alkoholowym	62 w tym 4 kobietom	114 w tym 9 kobietom	127	154	93	57
	2b) Sprawcom przemocy w rodzinie		18	4	5	6	12
3.	Działania profilaktyczne podejmowane przez GKRPA						
	3a) liczbę członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadziła w 2007 roku rozmowy wspierająco- motywujące:	4	28	19	10	0	5
	3b) liczbę osób, z którymi gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadziła w 2007 roku	20	18	33	19	12	13

	rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu:						
	3c)podać liczbę osób, wobec których gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych wystąpiła w 2007 roku do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego: 5	4	1	5	5	1	1
	3d)liczbę osób, wobec których gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych podjęła w 2007 roku określone działania w związku ze stwierdzeniem przemocy w rodzinie:	20	18	3	17	6	12
	3e)liczbę osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2007 roku. Ofiary przemocy w rodzinie	0	10	19	17	0	0
	3f) wezwanie nadużywającego alkoholu sprawcy przemocy na rozmowę interwencyjną	20	18	4	4	6	12
	3g)liczbę kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy w 2007 r.:	4		7	5	2	2

4.	Działania dofinansowane z GPPiRPA					
	4a)Dofinansowanie dojazdu osób uzależnionych na terapię do placówek leczenia odwykowego			1 osoba 592 zł		2 osoby 310,70zł 1 osoba 380,00zł
	4b) realizację szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych;					
	- realizacja szkolnych programów profilaktycznych	Liczba uczestników 180, liczba nauczycieli 2 przeznaczone środki fin. 300zł	Liczba uczestników 12, liczba nauczycieli 2 przeznaczone środki fin. 966.48zł			Liczba uczestników 489, liczba rodziców 53, liczba nauczycieli 9, przeznaczone środki fin. 1.550zł w tym: 1.050, 00zł za program teatralno-profilaktyczny
	- realizacja środowiskowych (pozaszkolnych) programów profilaktycznych:	Liczba uczestników 10, liczba nauczycieli 2 przeznaczone środki fin. 563zł		Liczba uczestników 3, liczba nauczycieli 1 przeznaczone środki fin. 500 zł	Liczba uczestników 18, liczba nauczycieli 1 przeznaczone środki fin. 980,47zł	Liczba uczestników 17, liczba rodziców 23 przeznaczone środki fin. 500 zł
	- działania z zakresu edukacji publicznej (koncert galowy)	40 osób Przeznaczone środki finansowe 1.926zł				

	4c) Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych	Liczba uczestników 40 Przeznaczone środki finansowe 3.800zł	Liczba uczestników 18 Przeznaczone środki finansowe 3.700zł	Liczba uczestników 59 Przeznaczone środki finansowe 2 948,18zł	Liczba uczestników 13 Przeznaczone środki finansowe 3.500zł	Liczba uczestników 11 Przeznaczone środki finansowe 3.058,80zł	Liczba uczestników 31 Przeznaczone środki finansowe 5.944,15zł w tym Caritas 4.610zł
	4d) Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych			Liczba uczestników 118 Przeznaczone środki finansowe 3 013,77zł			
	4e) Dofinansowanie służby zdrowia						
	- dofinansowanie remontu i adaptacji placówek lecznictwa odwykowego w Bielsku Podlaskim			1.500zł			
	- zakup inhalatora dziecięcego dla SP ZOZ w Bielsku podlaskim w ramach profilaktyki dzieci z rodzin patologicznych	2 010,53zł					
	4f)dofinansowanie wydawania gazetki gminnej „Gminne Echo”		7 662,61zł				
	4g) dotacja dla policji						
	- na dofinansowanie zakupu radarowego miernika prędkości		4.167,65zł				
	- na zakup alkomatu i kserokopiarki	7.614,02zł					

5. Katalog problemów społecznych w gminie zidentyfikowany i wybrany z ankiet oraz podczas warsztatów

5.1. Raport z ankiet

Termin rozpoczęcia badania: 26.07.2011r.

Termin zakończenia badania: 12.08.2011r.

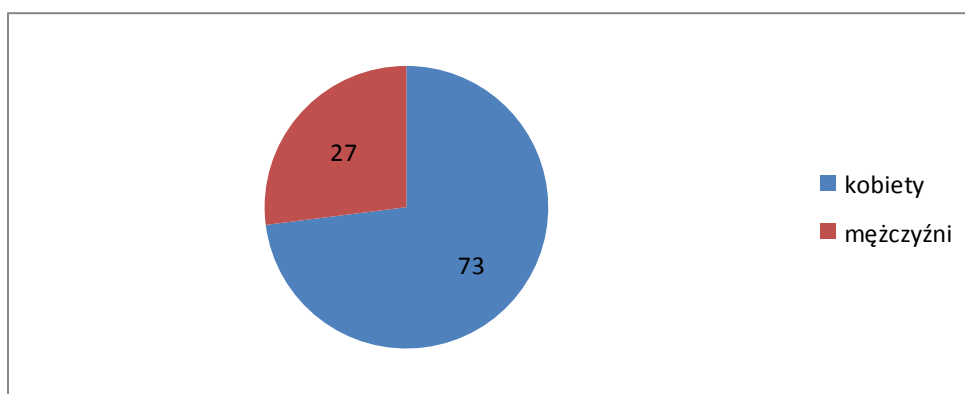
Liczba respondentów: 100

Celem ankiety było zbadanie opinii mieszkańców Gminy Brańsk na temat postrzegania problemów społecznych, potrzeb i relacji w gminie.

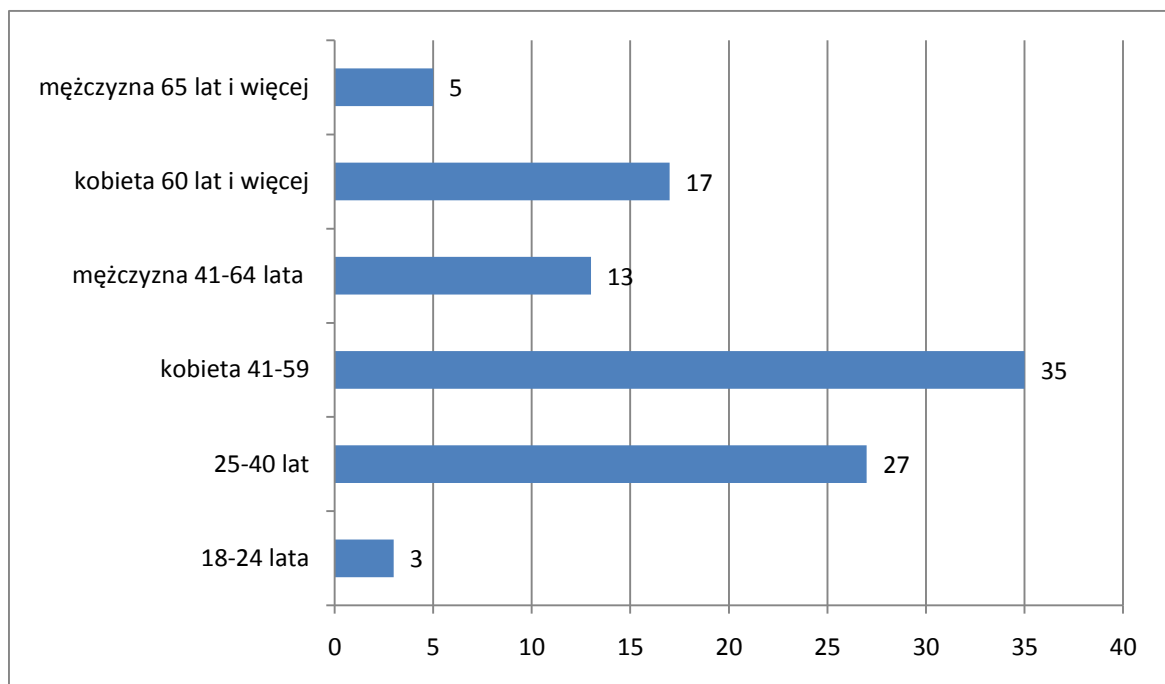
BADANIE ANKIETOWE

- Ankietyzację przeprowadzono w dniach od 26 lipca 2011r. do dnia 12 sierpnia 2011r.
- Formularz ankiety został opracowany przez zespół roboczy przy współpracy z prowadzącym warsztaty Panem Robertem Lisowskim na I warsztatach strategicznych Gminy Brańsk w dniu 26 lipca 2011r.
- Badaniu poddano 100 osób, co stanowi 1,95% pełnoletnich mieszkańców gminy.
- Za kolportaż ankiet odpowiedzialni byli pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku.

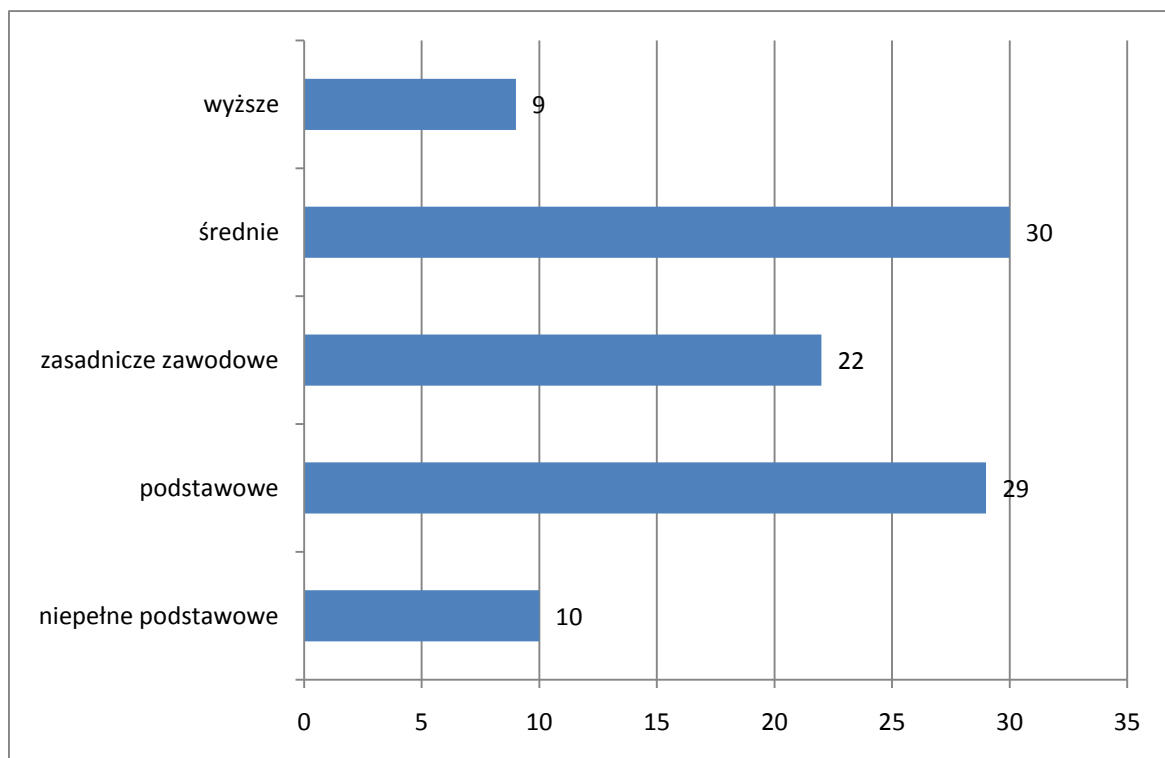
DANE OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W BADANIU ANKIETOWYM:

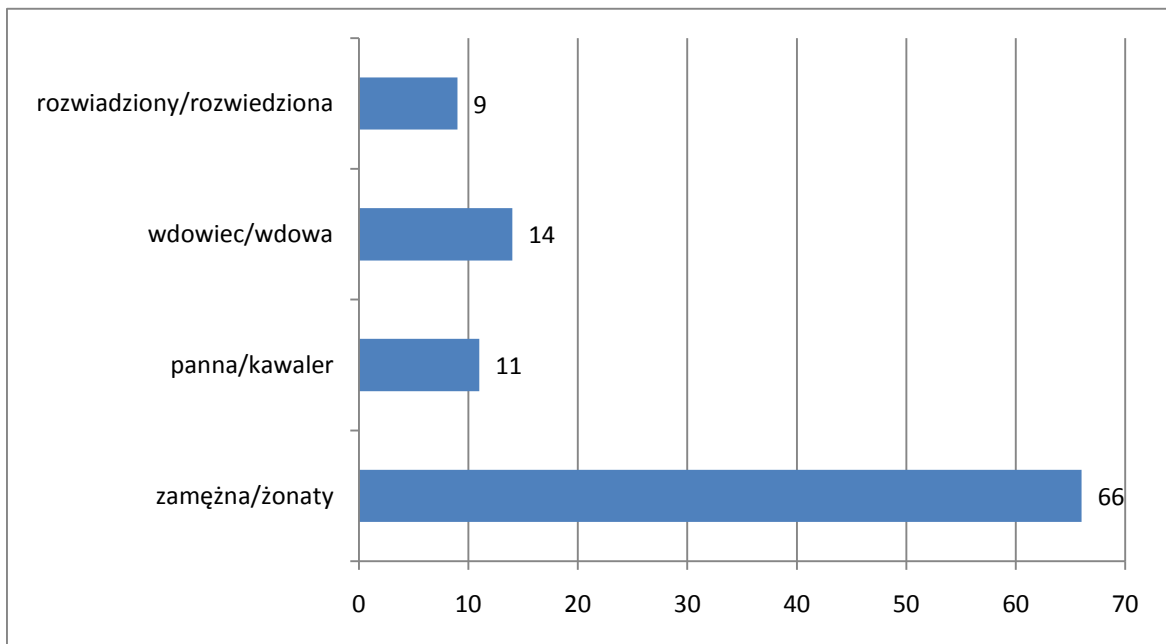
- Wiek
- Płeć

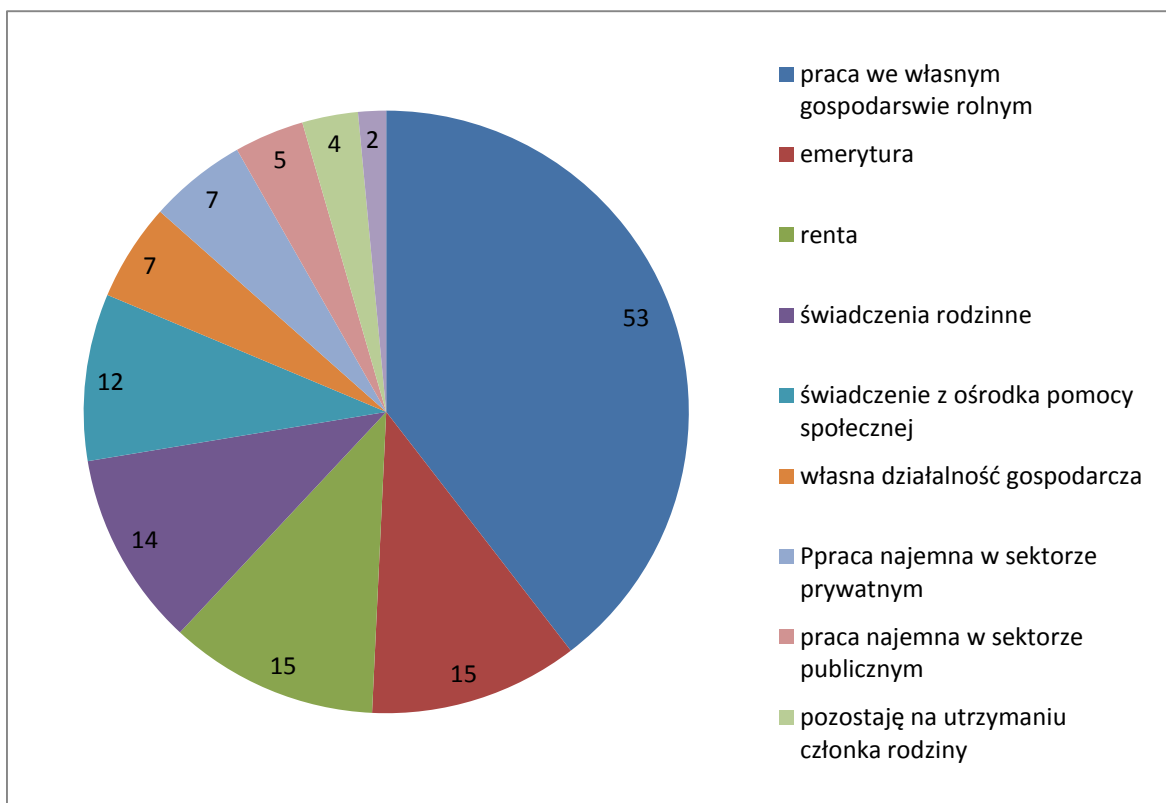
- Wykształcenie

- Stan cywilny

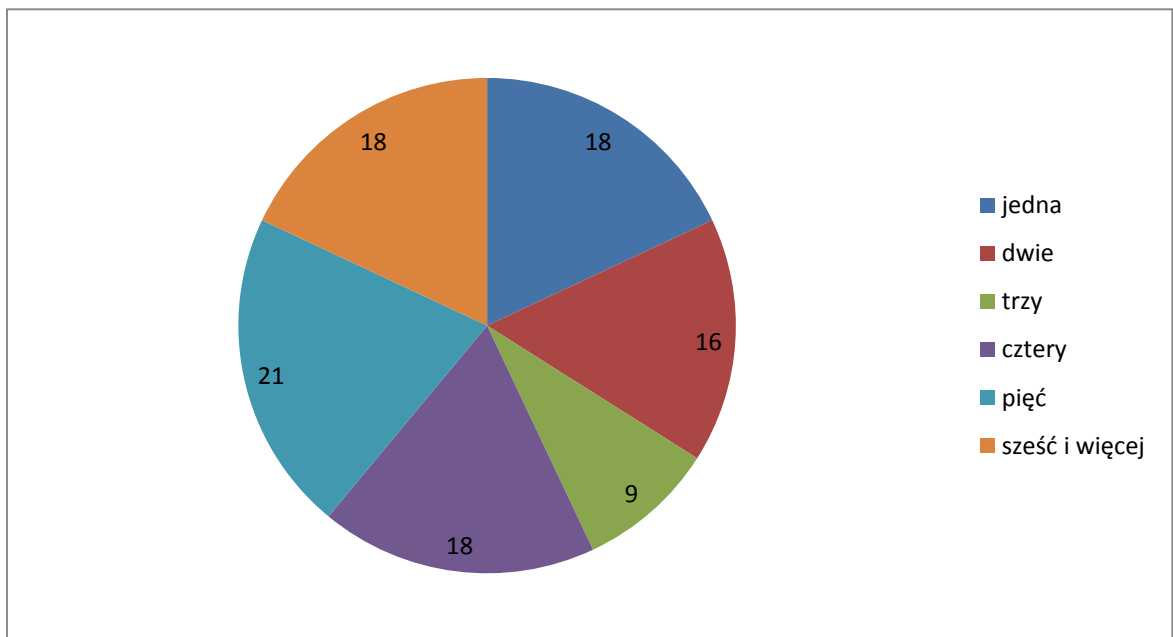

- Źródło utrzymania

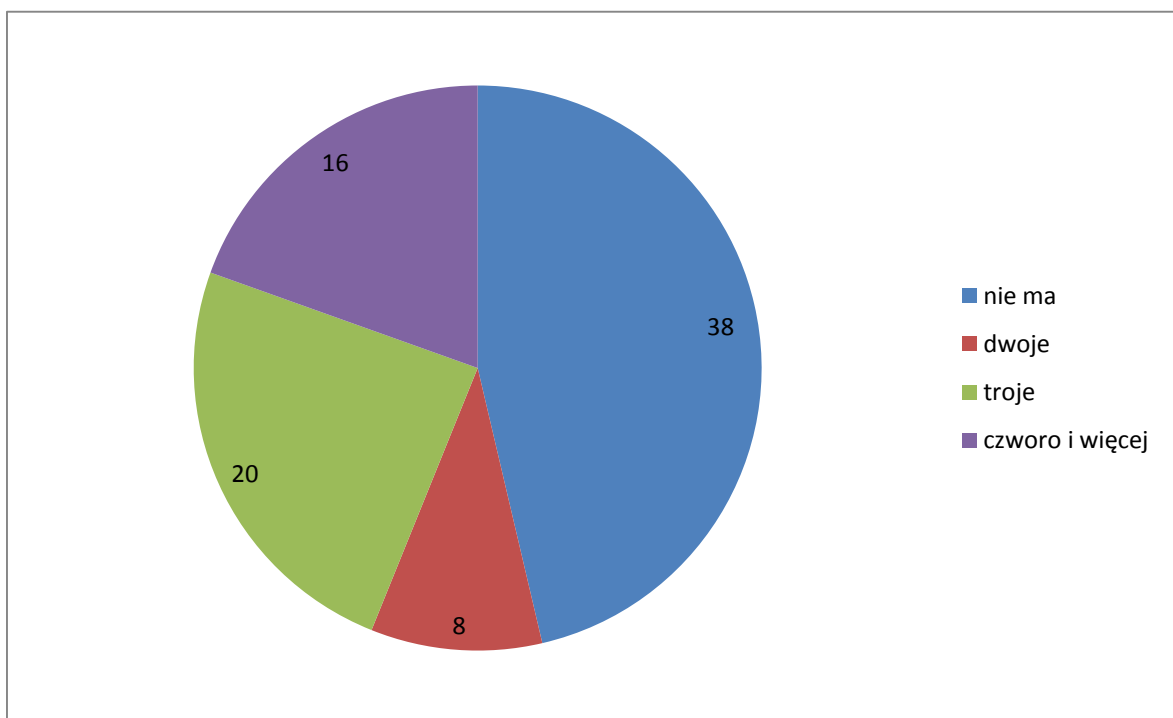

W badaniu nie wzięły udziału osoby z wykształceniem podstawowym.

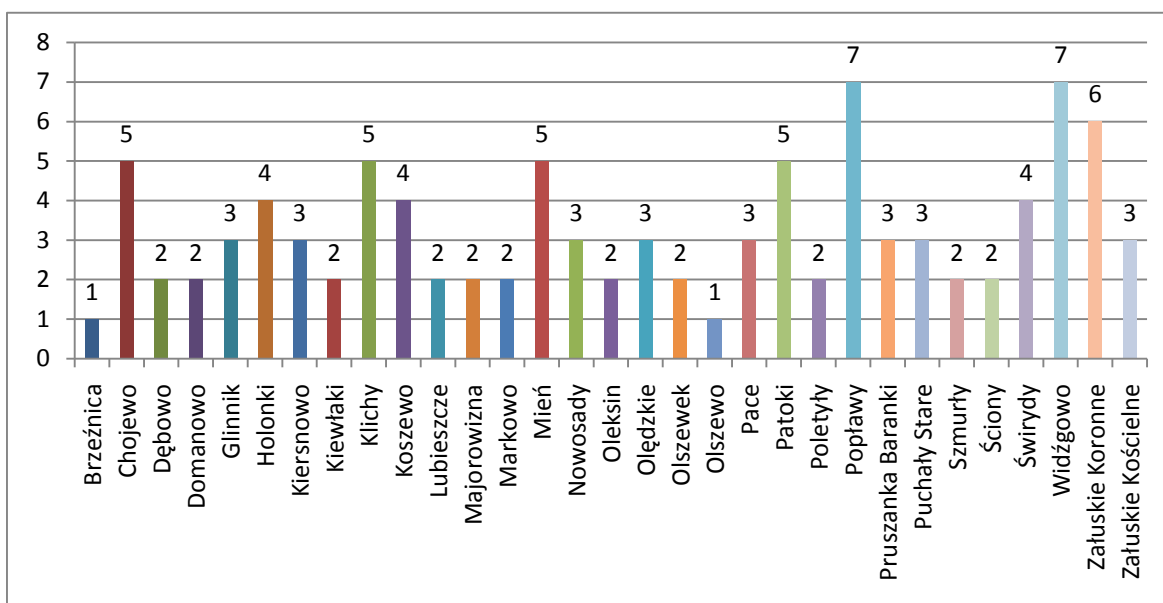
- Liczba osób składających się na gospodarstwo domowe osoby biorącej udział w badaniu.

- Liczba dzieci pozostających na utrzymaniu osoby biorącej udział w badaniu ankietowym

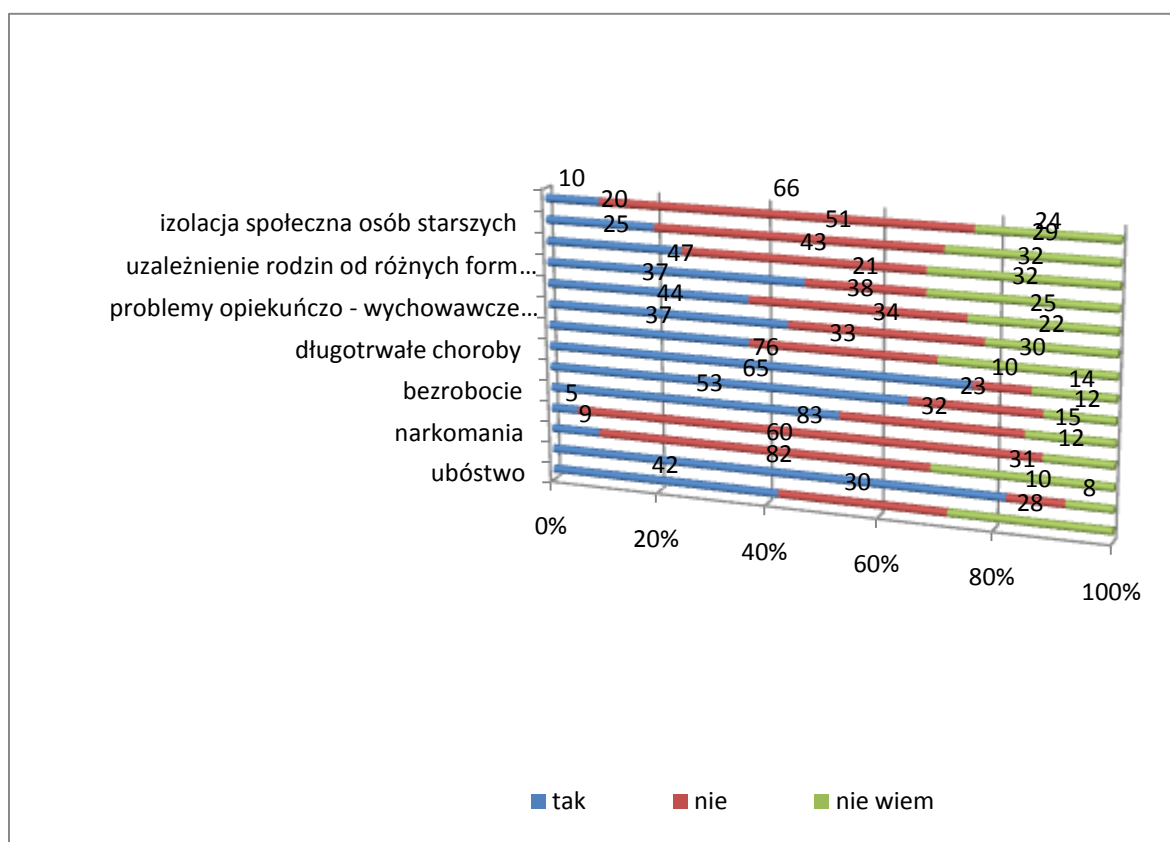

- W badaniu ankietowym udział wzięli mieszkańcy 31 miejscowości

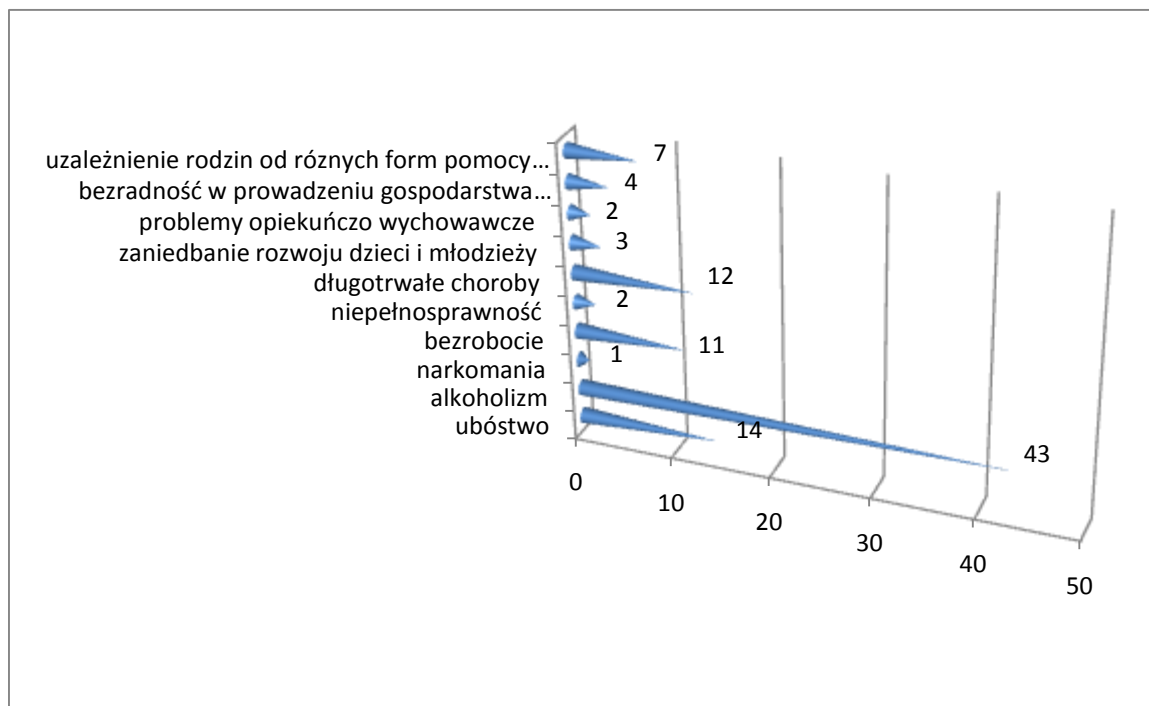
Na podstawie ankiety uzyskano następujące wyniki:

1. Czy dostrzega Pani/Pan w gminie niżej wymienione problemy społeczne?

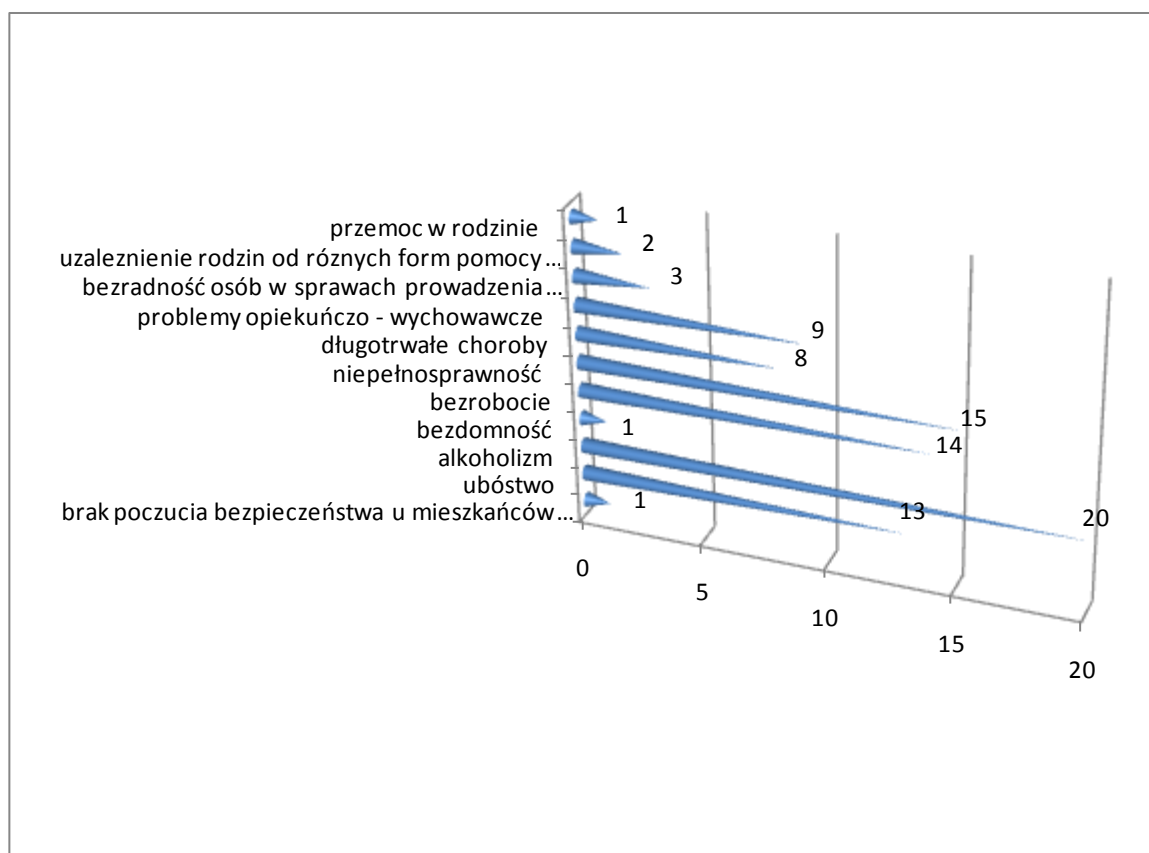

2. Jakie są według Pani /Pana najważniejsze problemy społeczne gminy .

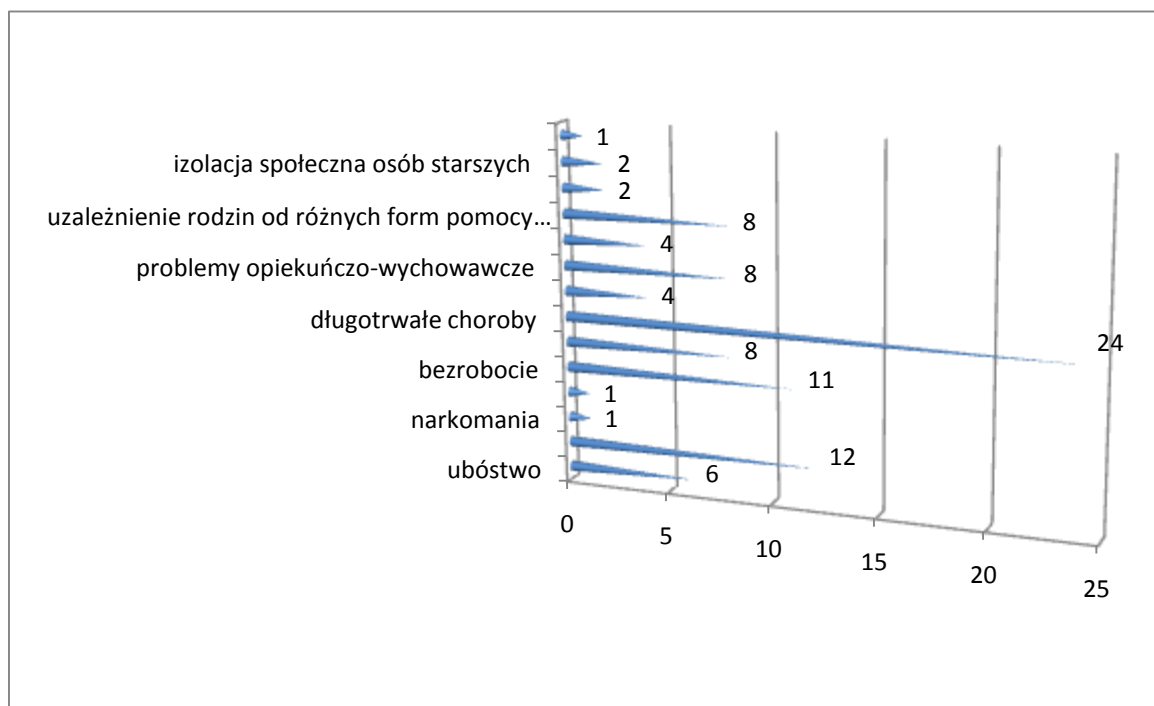
Problem 1

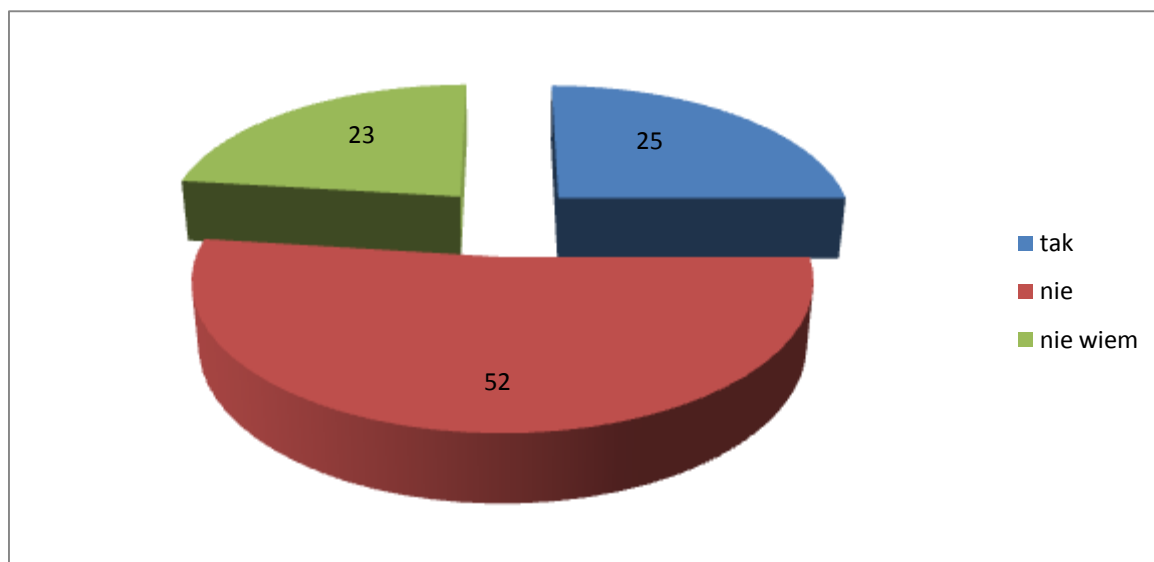
Problem 2

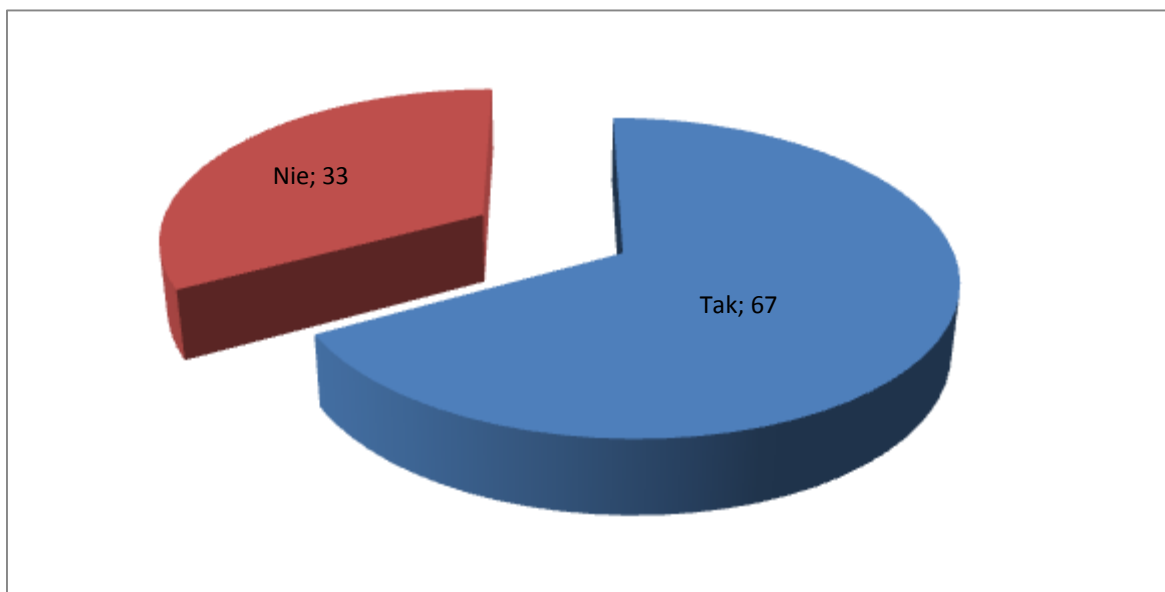
Problem 3

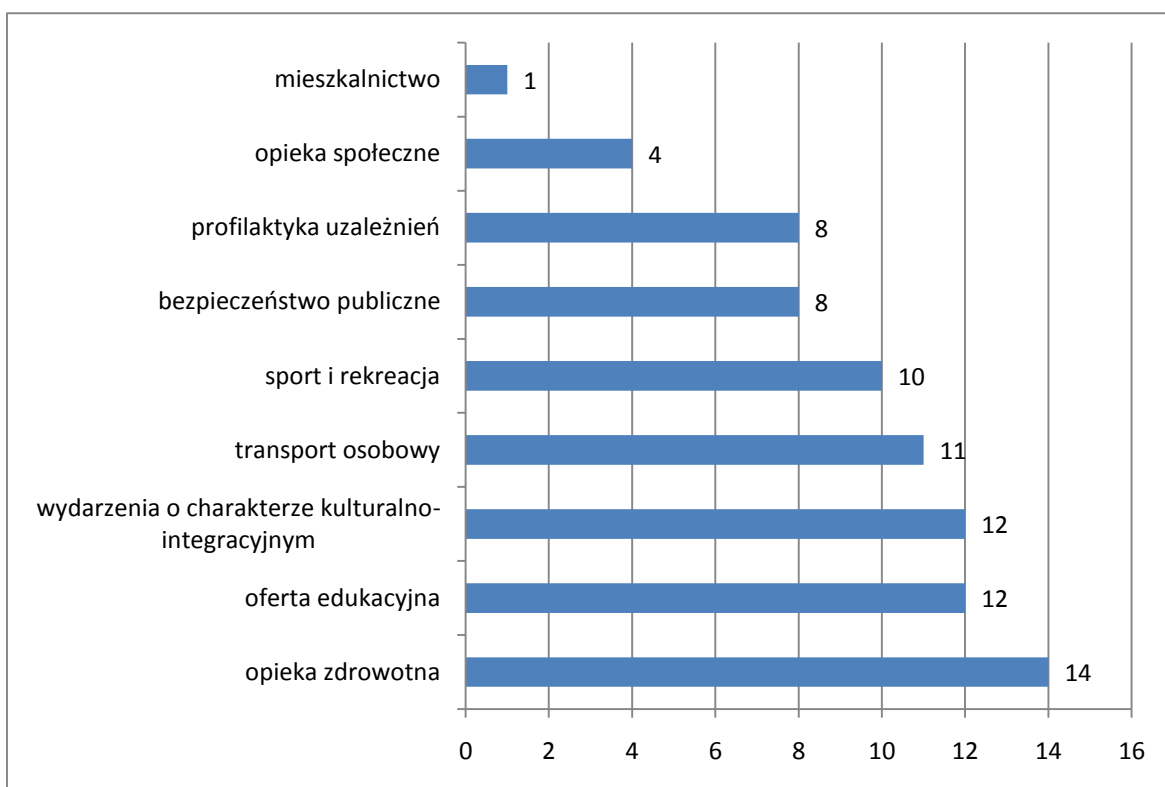
3. Czy chciałby/chciałaby Pani/Pan uczestniczyć w działaniach mających na celu rozwiązywanie problemu występującego w Pani/Pana miejscowości?

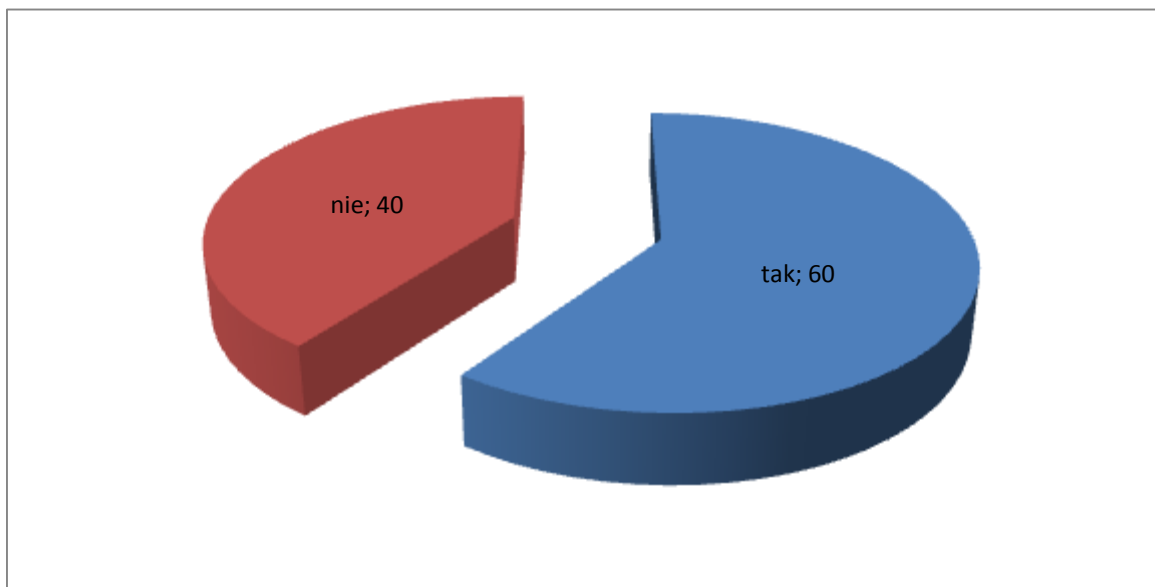
4. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

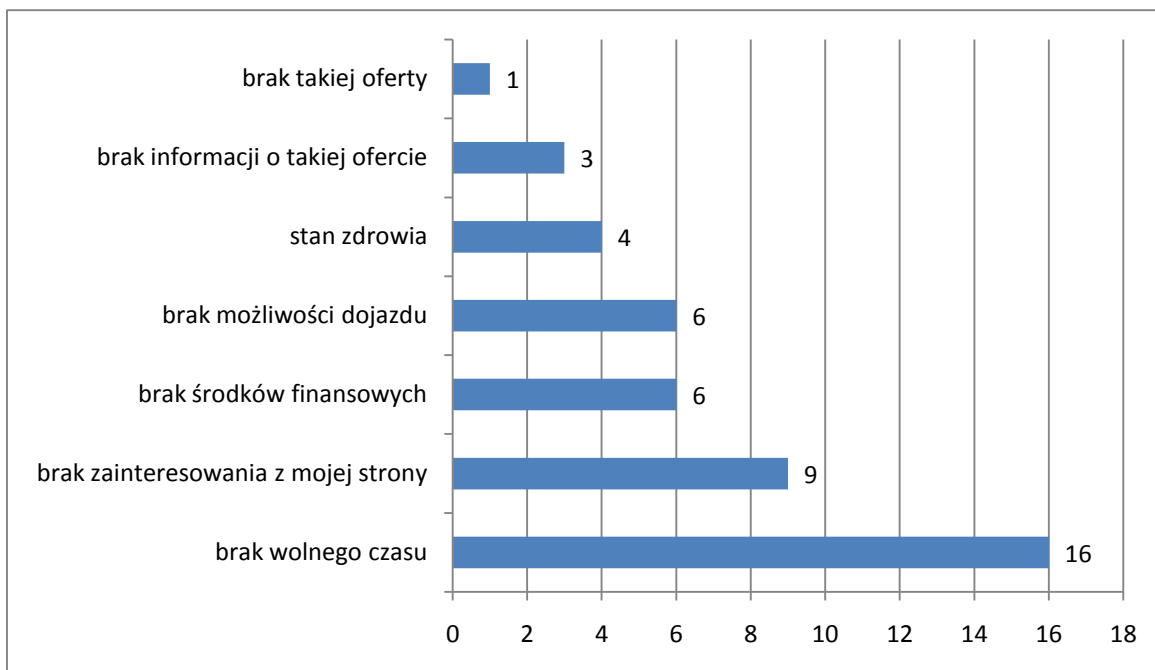
Jako grupy usług społecznych, które wymagają większej uwagi podano:

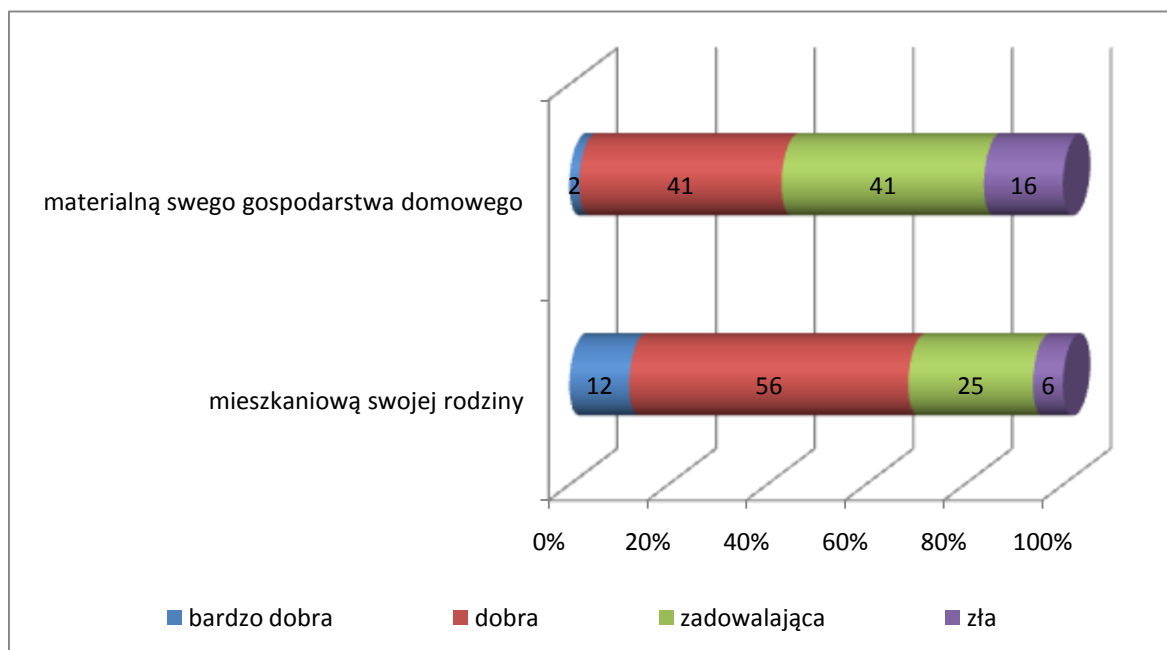
5. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno – integracyjnych organizowanych na terenie Gminy (np. dożynki, festyny, uroczystości rocznicowe)?

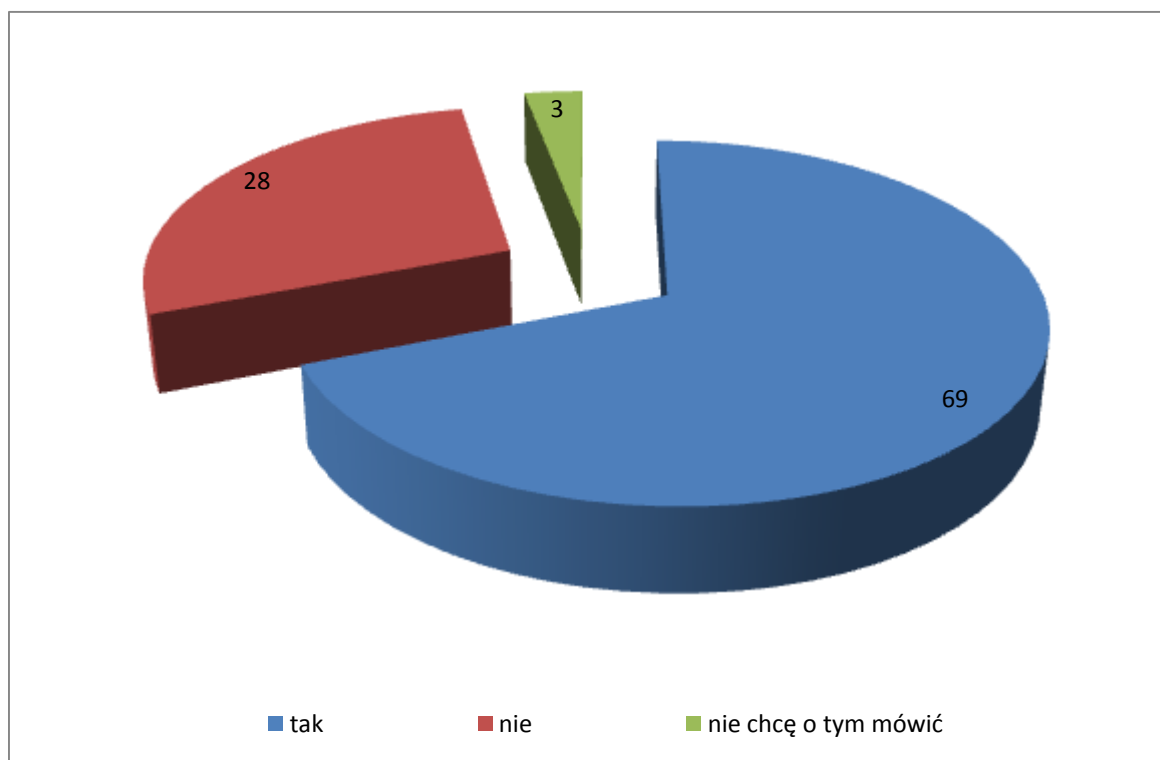
Jako przyczyny nie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno – integracyjnych podano:

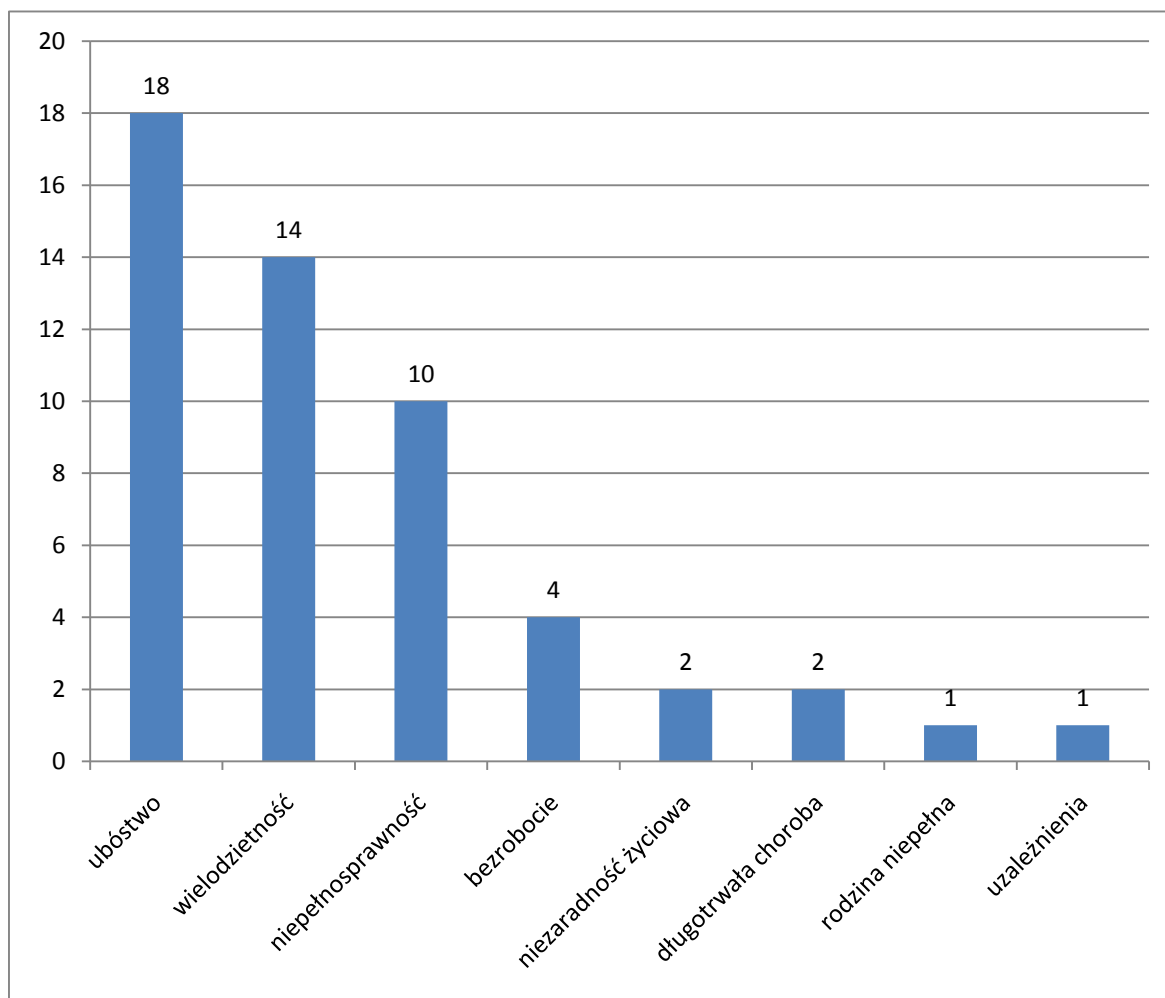
6. Jak Pani/Pan ocenia sytuację:

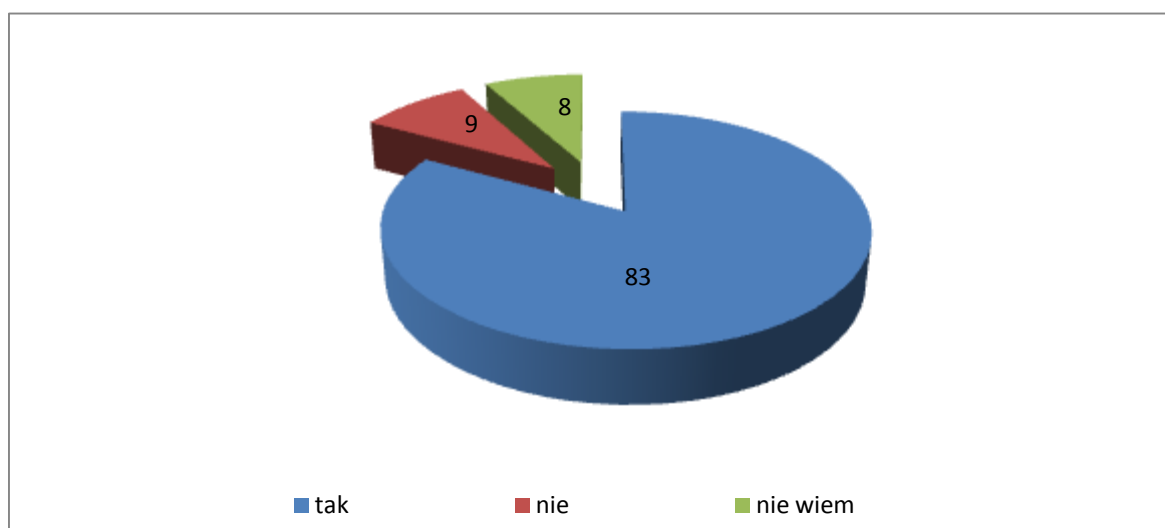
7. Czy Pana/Pani rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń z ośrodka pomocy społecznej?

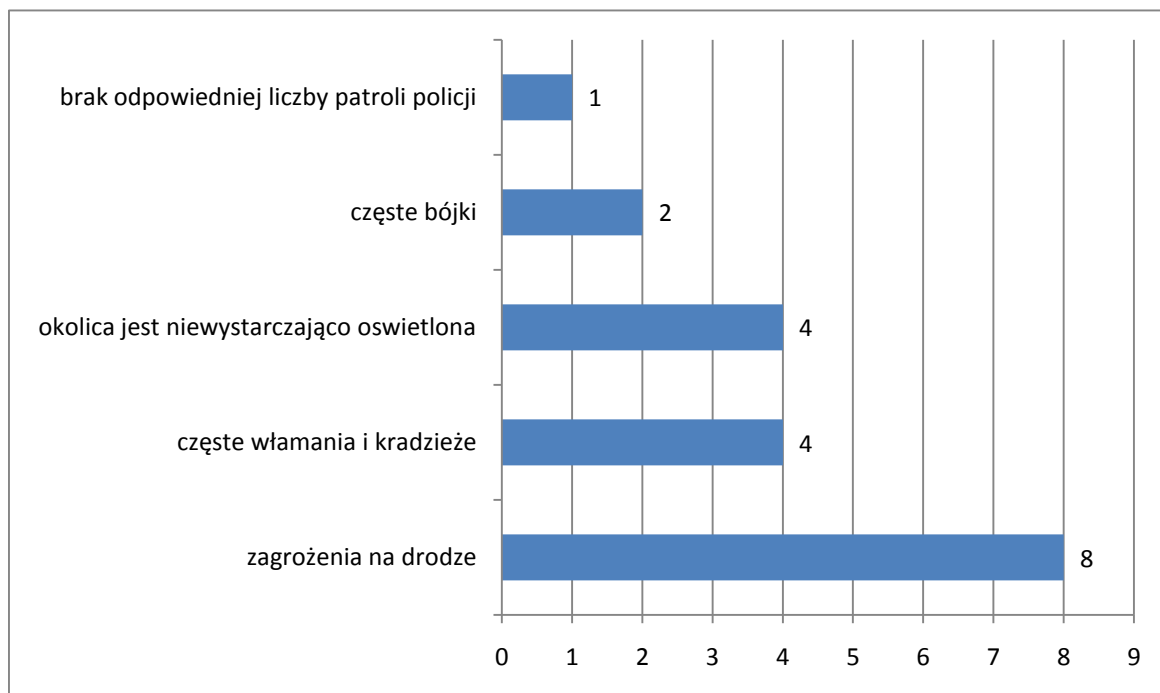
Jako przyczynę korzystania ze świadczeń OPS podano:

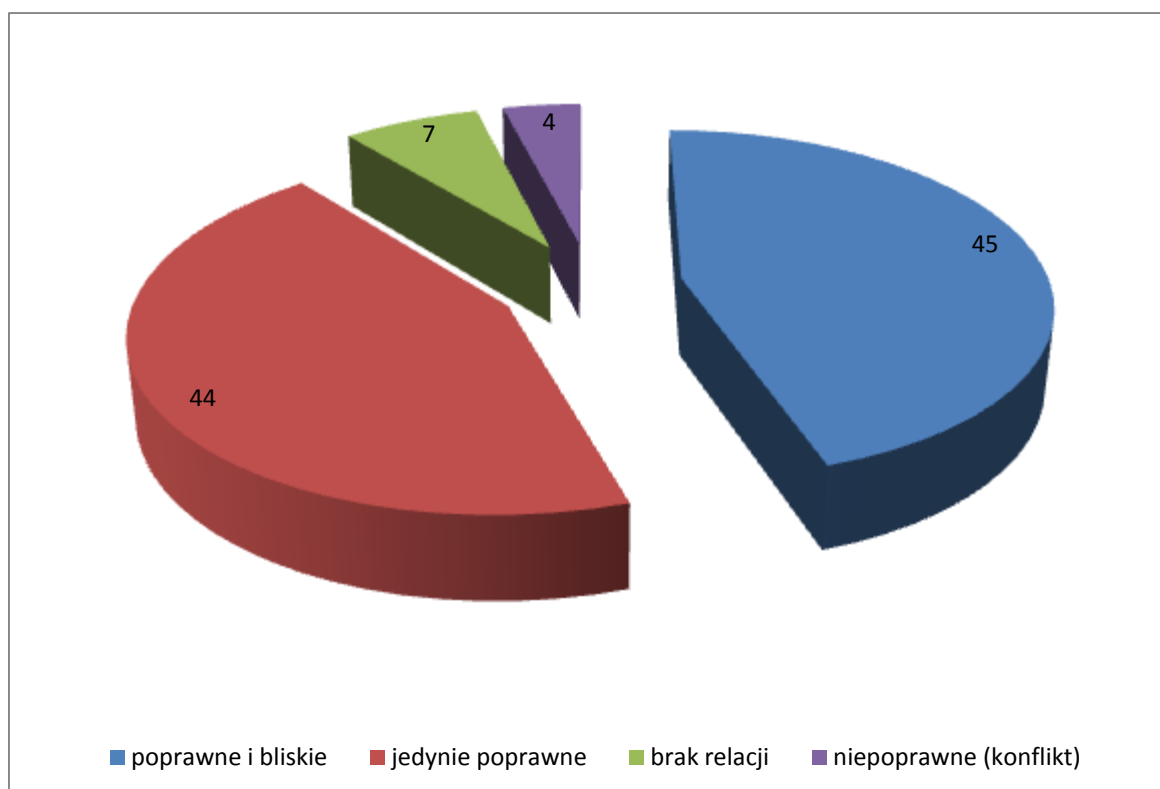
8. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na terenie gminy?

Osoby, które nie czują się bezpiecznie na terenie gminy, jako powód zaznaczenia w ankiecie odpowiedzi „nie” podały następujące przyczyny:

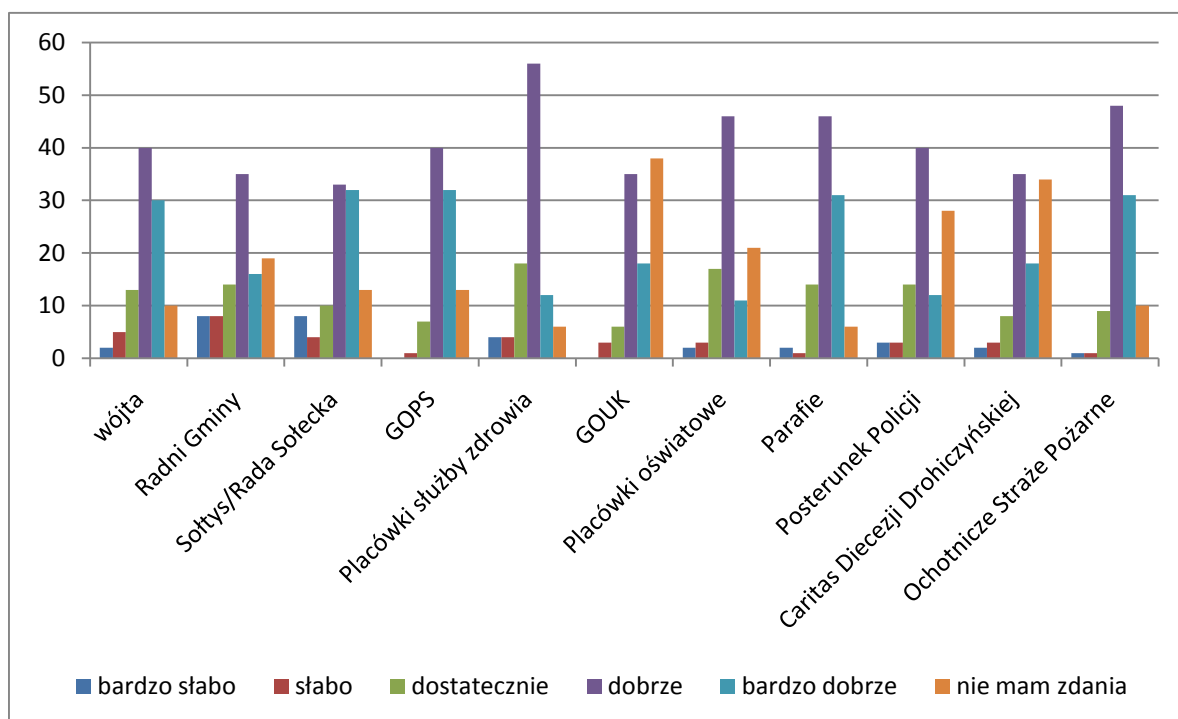

9. Jak ocenia Pani/Pan relacje z najbliższymi sąsiadami?

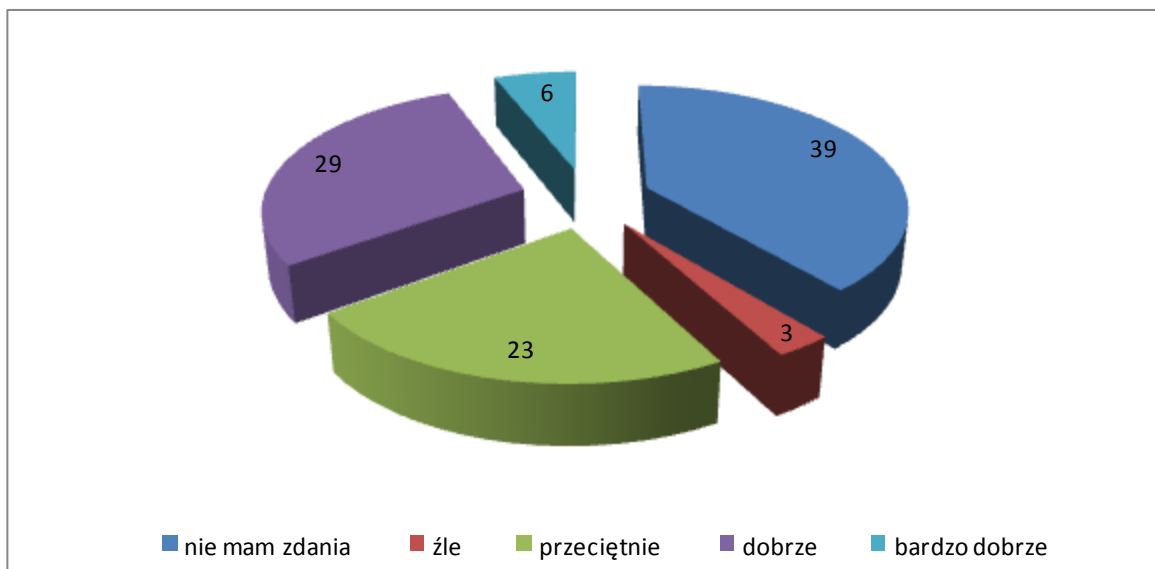

10. Jak ocenia Pani/Pan wywiązywanie się z działań na rzecz lokalnej społeczności władz oraz poszczególnych instytucji z terenu gminy Brańsk?

WŁADZE SAMORZĄDOWE/ INSTYTUCJE/ORGANIZACJE	SKALA OCENY						Średni a Ocen
	1 bardzo słabo	2 Słabo	3 dostateczni e	4 dobrze	5 bardzo dobrze	Nie mam zdania	
Wójt	2	5	13	40	30	10	3,61
Radni gminy	8	8	14	35	16	19	2,86
Sołtys/ Rada sołecka	8	4	10	33	32	13	3,38
GOPS	0	1	7	40	32	20	3,43
Placówki służby zdrowia	4	4	18	56	12	6	3,50
GOUK	0	3	6	35	18	38	2,54
Placówki oświatowe	2	3	17	46	11	21	2,98
Parafie	2	1	14	46	31	6	3,85
Posterunek policji	3	3	14	40	12	28	2,69
Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	2	3	8	35	18	34	2,62
Ochotnicze Straże Pożarne	1	1	9	48	31	10	3,77

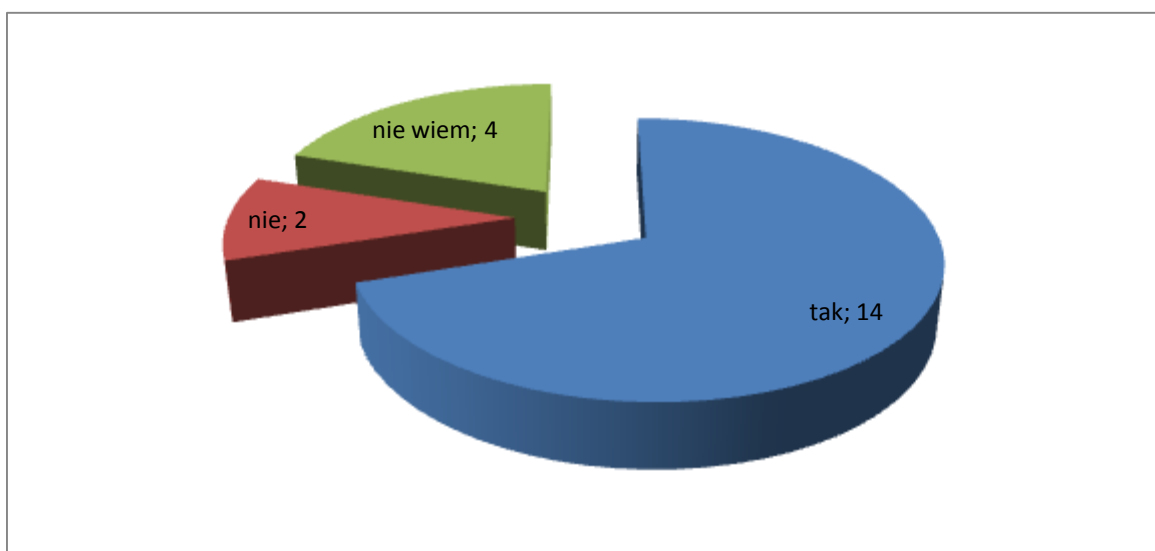
11. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?

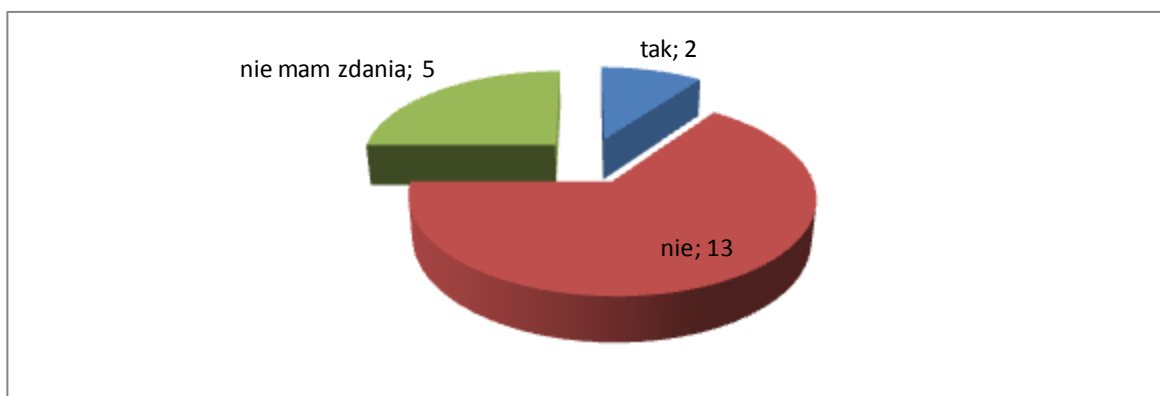
Odpowiedzi na pytania skierowane do wybranych grup osób
(dane zostały przedstawione liczbowo)

I. Osoby niepełnosprawne/członkowie rodzin.

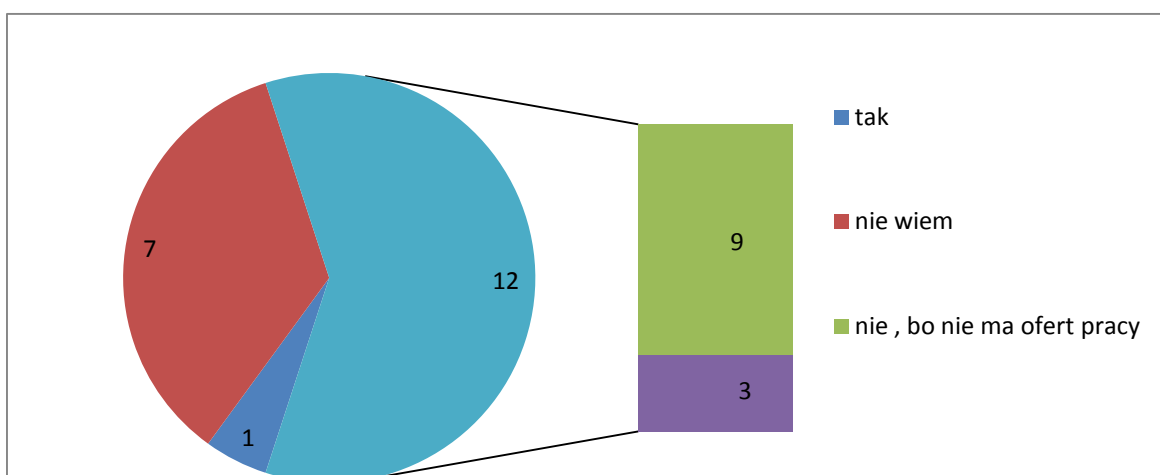
12. Czy osoby niepełnosprawne są na terenie gminy akceptowane?

13. Czy dostęp do usług rehabilitacyjnych jest zadowalający?

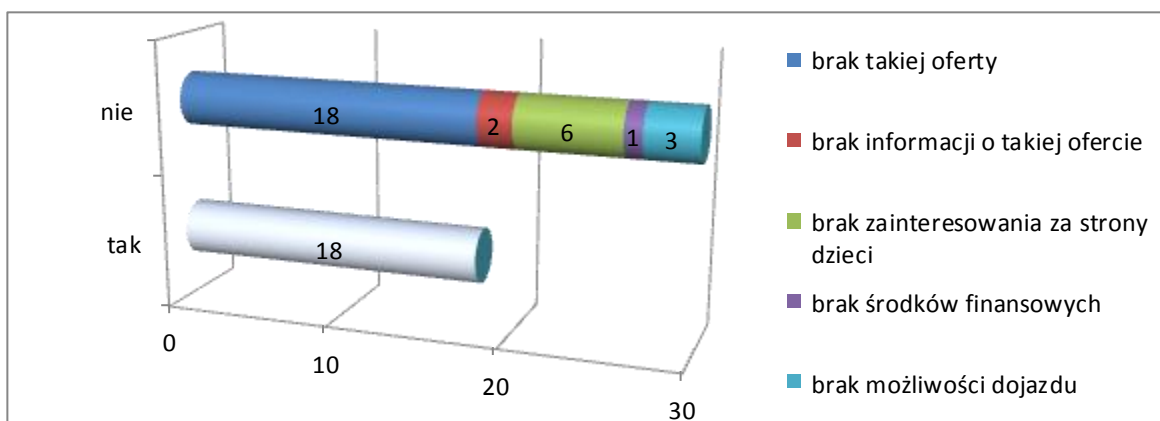

14. Czy osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?

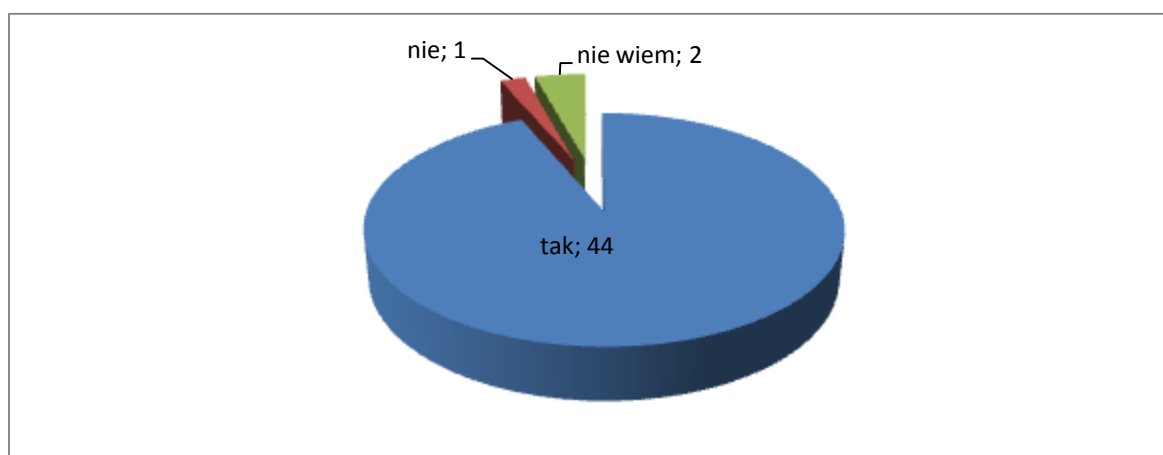

II. Rodzice dzieci w wieku szkolnym.

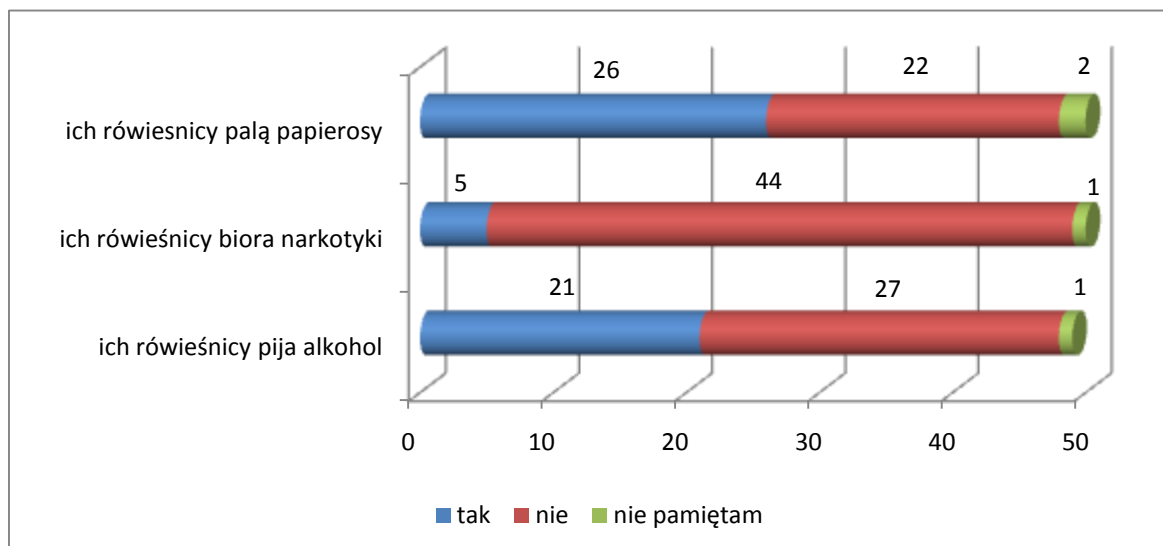
15. Czy Pani/Pana dzieci uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne w szkole, domu kultury lub innym miejscu?

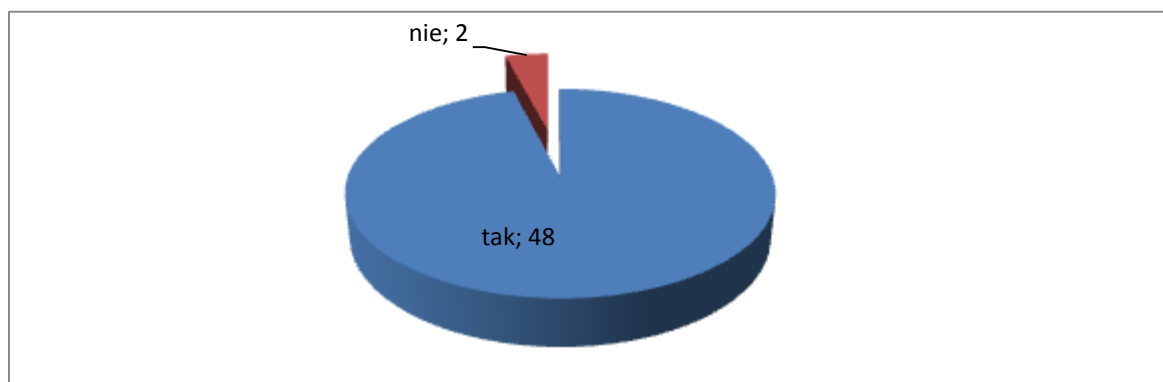
16. Czy w szkole, do której chodzi Pani/Pana dziecko jest bezpiecznie?

17. Czy Pani/Pana dzieci mówiły, że:

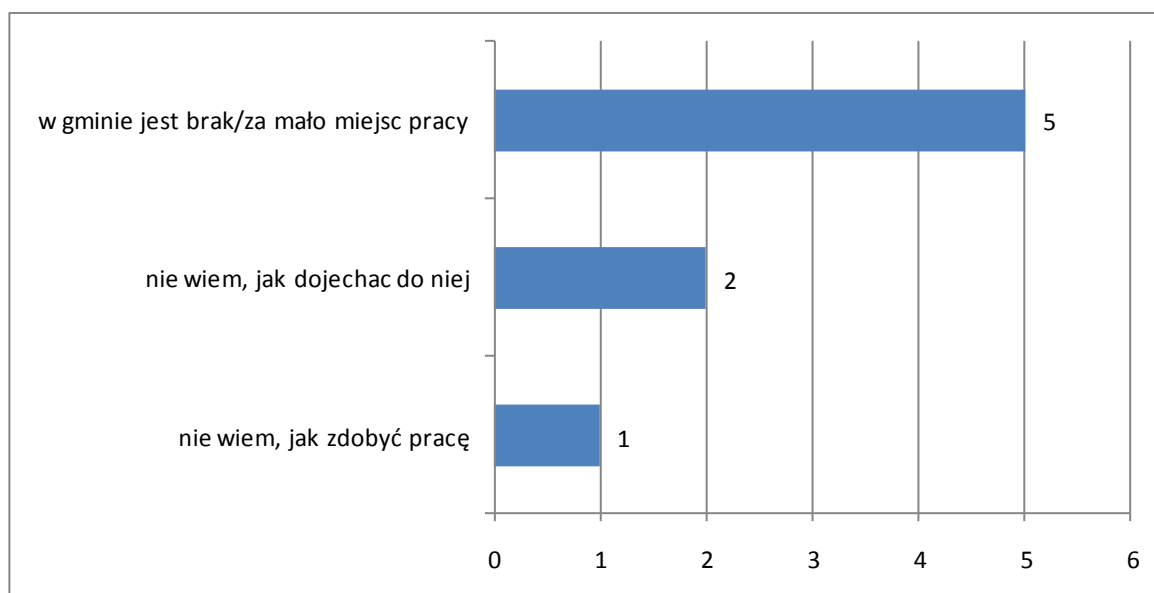

18. Czy Pani/Pana dzieci bez problemu dojeżdżają do szkoły?

III. Osoby nie posiadające pracy.

19. Z jakiego powodu nie posiada Pani/Pan pracy?

Nikt z osób biorących udział w badaniu nie zaznaczył odpowiedzi „potrafię sobie poradzić bez pracy”.

20. Czy brała Pani/Pan udział w szkoleniach/kursach zawodowych?

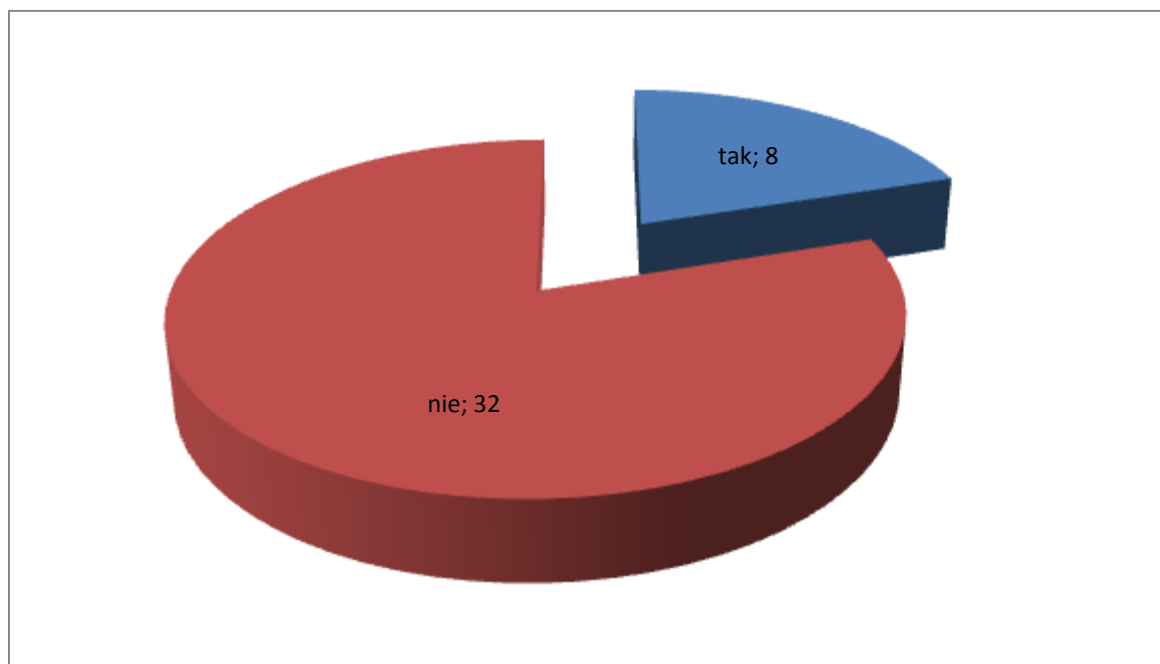
TAK	Pomogły mi w uzyskaniu pracy	0
	Ale nie pomogły mi w uzyskaniu pracy	0
NIE	Z powodu trudności z dojazdem	5
	Ponieważ nie było mnie stać	0
	Ponieważ nie byłam/byłem zainteresowany	0

IV. Osoby starsze/członkowie ich rodzin.

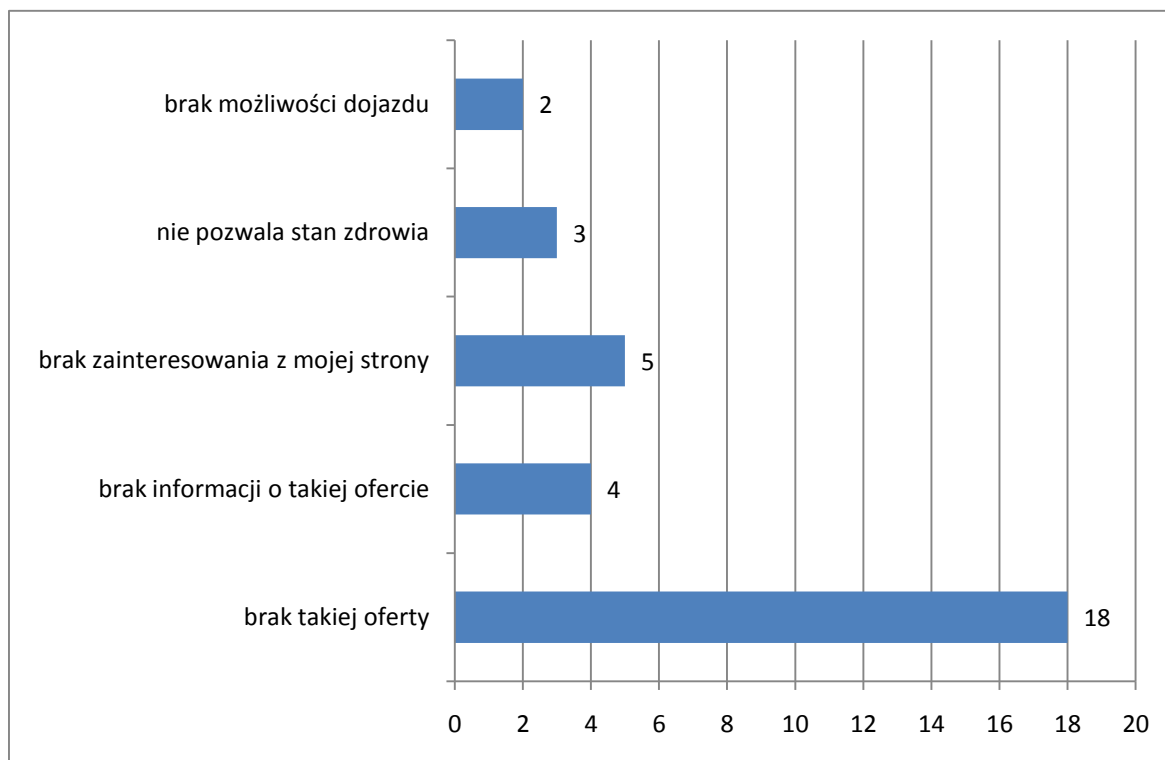
21. Czy korzysta Pani/Pan (osoba starsza z pani/Pana rodziny) z jakiejś formy pomocy?

TAK	z pomocy opiekunki	0
	Z dziennego domu pomocy	0
	Pomaga rodzina	12
	Pomagają sąsiedzi/znajomi	2
NIE	Nie potrzebuję pomocy	12
	Nikt się nie interesuje moim losem	2
	Osoba starsza z mojej rodziny nie potrzebuje pomocy	0
	Brak form pomocy dla osób starszych za strony instytucji	0

22. Czy bierze Pani/Pan (osoba starsza z rodziny) udział w zorganizowanych spotkaniach z innymi osobami starszymi?

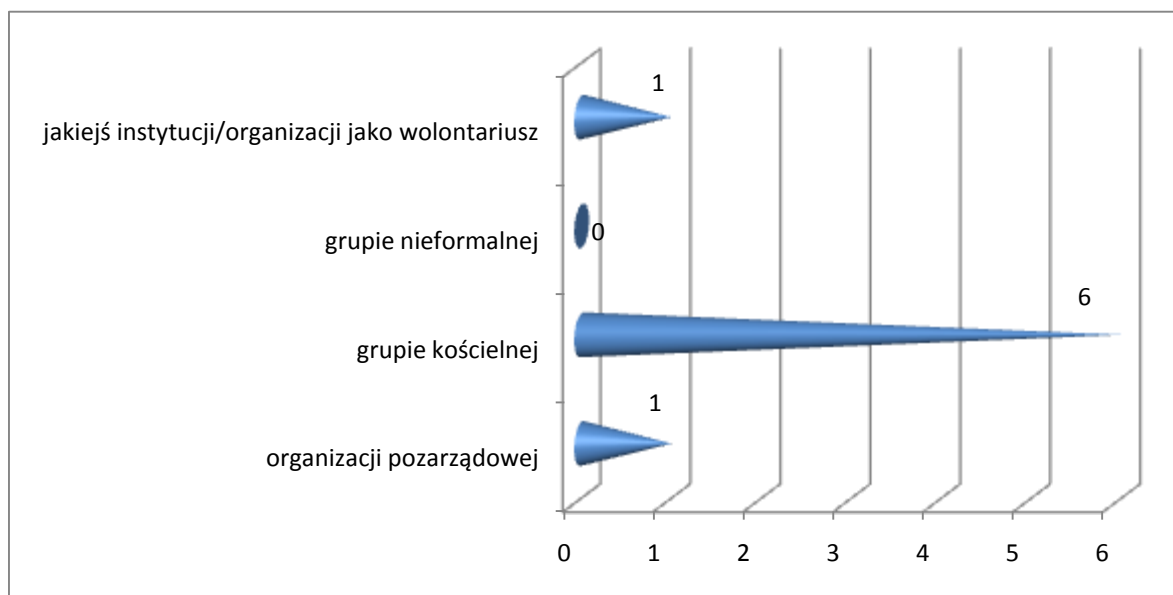

Nie biorę udziału, ponieważ:

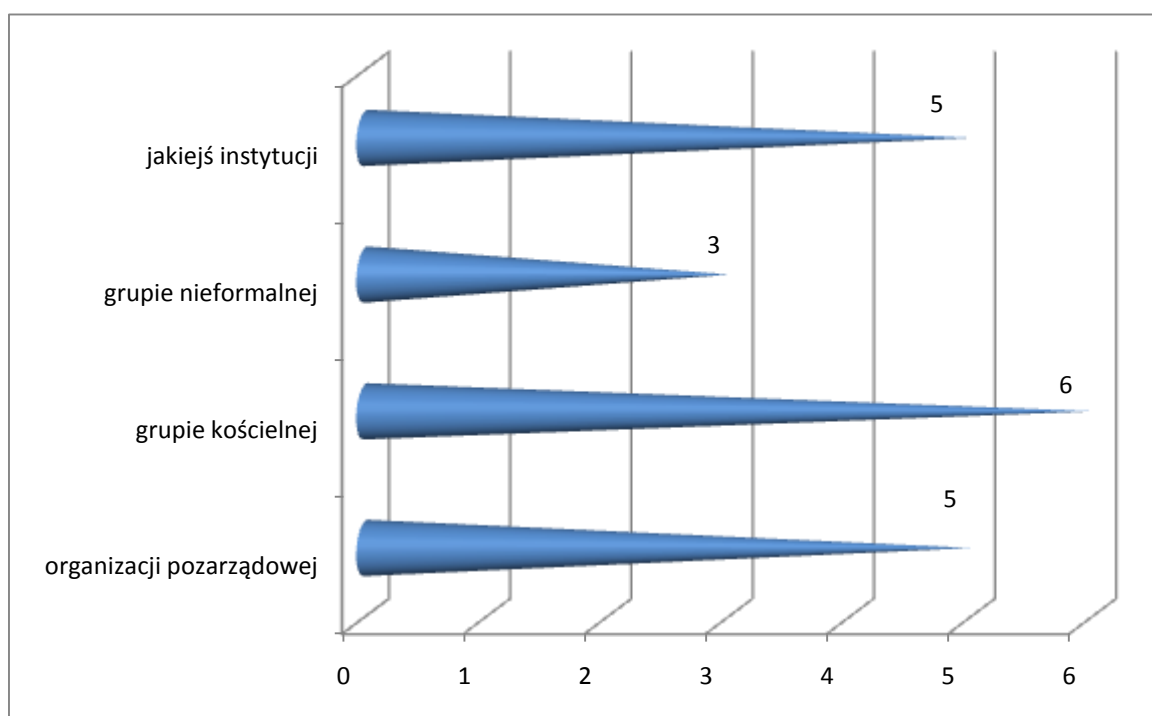

W badaniu ankietowym zapytano również respondentów:

1. Czy działa Pani/Pan w:

2. Czy chciałaby Pani/Pan działać jako wolontariusz w:

5.2. Katalog problemów zidentyfikowanych podczas warsztatów.

Podczas warsztatów dotyczących opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uczestniczący w spotkaniu lokalni liderzy nazwali kluczowe problemy społeczne występujące w gminie. Uczestnicy warsztatów opierali się o zgromadzone przez zespół roboczy dane statystyczne i informacje z różnych źródeł, wyniki ankietyzacji lokalnej społeczności oraz własną wiedzę i doświadczenia. W ten sposób powstał katalog problemów dotyczących mieszkańców gminy Brańsk.

Uczestnicy warsztatów zidentyfikowali następujące dominujące problemy społeczne oraz ich przyczyny i skutki.

Tabela nr 24: Problemy społeczne oraz ich przyczyny i skutki

Problem społeczny	Przyczyny	Skutki
Starzejąca się społeczność lokalna. Brak opieki nad osobami starszymi	<ul style="list-style-type: none"> – migracja młodych ludzi za pracą, – brak perspektyw dla młodych ludzi pozostających na gospodarstwie, – trudne warunki ekonomiczne, – zanik więzi rodzinnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak opieki nad starzejącymi się rodzicami, – brak poczucia obowiązku opieki nad starszymi, – pozostawienie ludzi starszych samych sobie, – samotność, – odrzucenie społeczne
Ubóstwo rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – bezrobocie, – choroby przewlekłe i niepełnosprawność, – niskie dochody, – wysokie ceny, – wielodzietność:- dziedziczenie biedy (ubóstwa), – patologie społeczne, – gospodarstwa rolne małopowierzchniowe (niski dochód z gospodarstwa rolnego), – niskie świadczenia emerytalno-rentowe (KRUS), – niezaradność 	<ul style="list-style-type: none"> – wykluczenie społeczne, – choroby przewlekłe i niepełnosprawność, – izolacja społeczna, – „pętla kredytowa”, – niski poziom wykształcenia, – „gorszy start”.
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – niski poziom wykształcenia, – brak kwalifikacji, – brak miejsc pracy – brak zakładów pracy, , – brak chęci do pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> – ubóstwo, – alkoholizm, – choroby, – migracje za pracą, – niższy poziom życia, – wykluczenie społeczne

Problem społeczny	Przyczyny	Skutki
Alkoholizm	<ul style="list-style-type: none"> – ubóstwo, – bezrobocie, – brak zajęcia, – wpływ otoczenia, – środowisko rodzinne, – konflikty rodzinne, – stres, – niski poziom edukacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – przemoc, – bieda, – choroby, – bezrobocie, – zaniedbywanie rodziny, – konflikty z prawem, – rozpad rodziny, – wykluczenie społeczne.
Brak oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – brak dostępu do instytucji kulturalnych, – położenie gminy (rozległość gminy), – problemy z komunikacją, – dużo obowiązków domowych w gospodarstwach rolnych, – łatwy dostęp do telewizji, komputera. Internetu, – brak miejsc spotkań (klubów, świetlice itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> – nuda, – sięganie po używki, – konflikty z prawem, – mniejsza sprawność fizyczna dzieci, – brak kontaktu z rówieśnikami (brak przyjaciół), – izolacja społeczna.
Problemy osób niepełnosprawnych: <ul style="list-style-type: none"> – brak pracy – brak integracji ze społecznością lokalną – brak zainteresowania ze strony rodziny ofertą zajęć dla osób niepełnosprawnych w tych rodzinach 	<ul style="list-style-type: none"> – wykluczenie społeczne, – izolacja – brak akceptacji siebie i swojej niepełnosprawności – samotność – brak pracy – brak świadomości społecznej i akceptacji osób niepełnosprawnych, – bariery architektoniczne, 	<ul style="list-style-type: none"> – wykluczenie społeczne – ograniczony dostęp do instytucji – brak akceptacji społecznej – wycofanie się z życia społecznego i rodzinnego – dodatkowe choroby np. depresja itp. –

5.3. Analiza SWOT.

Opracowanie SWOT jest etapem planowania strategicznego. Służy do zdefiniowania najważniejszych czynników zewnętrznych i wewnętrznych, które mają wpływ na rozwój społeczny gminy. Analiza ta przedstawia z jednej strony „Mocne strony” a z drugiej „Słabe strony” oraz z zewnątrz „Szanse” przeciwstawione „Zagrożeniom”.

Tabela nr 25: Analiza SWOT gminy Brańsk

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ organizacja szkoleń dla mieszkańców przez gminę, ODR (np. mała księgowość, projektowanie ogrodów, szkolenia dla rolników) ⇒ wczesne planowanie działań przez GOUK, szkoły ⇒ położenie gminy (droga łącząca Warszawę z Białowieżą) ⇒ czyste środowisko ⇒ gmina w miarę atrakcyjna turystycznie (np. zalew) ⇒ dobra infrastruktura drogowa ⇒ wykwalifikowana kadra Urzędu Gminy i jednostek podległych ⇒ sprawnie działający urząd, otwarty i przyjazny społeczeństwu ⇒ gmina bogata w miejsca pamięci (np. pomniki) 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rozległość gminy ⇒ brak sprawnej komunikacji ⇒ problem zagospodarowania odpadów stałych ⇒ bezrobocie ⇒ alkoholizm ⇒ brak miejsc pracy ⇒ starzejące się społeczeństwo gminy ⇒ problemy osób niepełnosprawnych ⇒ brak instytucji zajmujących się osobami starszymi ⇒ koszty utrzymania osoby starszej mieszkającej w Domu Pomocy Społecznej ⇒ migracje młodych ⇒ wyludnienie wsi ⇒ zły stan domów zamieszkiwanych przez osoby starsze
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ więcej miejsc spotkań, ośrodków kultury ⇒ rozwinięty wolontariat ⇒ lepsza komunikacja pomiędzy wsiami ⇒ więcej mieszkań komunalnych i socjalnych ⇒ poradnictwo dla rodzin ⇒ więcej środków na cele społeczne ⇒ więcej miejsc pracy ⇒ klub AA, grupy wsparcia, klub seniora ⇒ usługi opiekuńcze 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ problemy z bezdomnymi ⇒ problemy z narkomanią ⇒ klęski żywiołowe ⇒ zanieczyszczenie środowiska naturalnego ⇒ składowiska materiałów szkodliwych dla zdrowia ⇒ sekty ⇒ patologie w środowisku szkolnym

6. Kierunki rozwoju społecznego gminy.

6.1. Wizja rozwoju.

Ustalenie wizji rozwoju, która będzie spełniała jak najlepiej oczekiwania społeczności gminy przebiegało kilkietapowo. Warianty wizji rozwoju społecznego gminy Brańsk zostały wypracowane podczas warsztatów z liderami społeczności lokalnej. **Chcemy, aby gmina Brańsk do roku 2020 jak najlepiej zapewniała dobre warunki życia mieszkańcom dzięki zadbanemu otoczeniu, infrastrukturze przyjaznej mieszkańcom (drogi gminne i wewnętrzne, tereny rekreacyjne i wypoczynkowe, rozwinięta opieka zdrowotna), rozwiniętej bazie rekreacyjnej, kulturowo-oświatowej i rehabilitacyjnej. Aby wszystko to służyło pokoleniom mieszkańców oraz turystom i gościom.**

Zasobami społeczności, które posłużą zrealizowaniu wizji są:

- kultura lokalna, bogate tradycje regionalne, kultywowane poprzez obrzędy świąt kościelnych, narodowych i lokalnych, wydarzenia kulturalne i integracyjne;
- zwiększająca się liczba osób wykształconych;
- piękno natury nieskażonego środowiska i zabytków, które chcemy chronić.

Warunkiem wdrożenia wizji jest rozwój społeczności zarówno w zakresie integracji, wykształcenia, jak i liczebności (np. zmniejszenie migracji, zwiększenie przyrostu naturalnego, osiedlanie się nowych mieszkańców).

Wizja rozwoju społecznego gminy Brańsk jest spójna z założeniami STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY BRAŃSK na lata 2001 – 2020. W swych podstawowych założeniach ma ona mobilizować mieszkańców, instytucje i podmioty gospodarcze wokół nadrzędnego celu strategicznego - zrównoważonego rozwoju gminy, rozumianego jako taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W poniższej tabeli przedstawiono cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne poprzez które będzie realizowany rozwój Gminy Brańsk na przestrzeni lat 2012 – 2020.

6.2. Cele strategiczne i operacyjne oraz harmonogram działań.

Tabela nr 26. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne.

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
CEL STRATEGICZNY NR 1						
WZROST INTEGRACJI OSÓB STARSZYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH						
Cel operacyjny nr 1.1.						
Profesjonalna opieka dzienna nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi						
1.1.1.	Świadczenie pomocy sąsiedzkiej	GOPS	GOPS, mieszkańcy poszczególnych sołectw	budżet gminy, sponsorzy, częściowa odpłatność osoby starszej	poprawienie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba osób świadczących pomoc sąsiedzką, liczba osób, którym udzielono pomocy
1.1.2.	Świadczenie usług opiekuńczych dziennych w miejscu zamieszkania i specjalistycznych dla osób starszych i niepełnosprawnych	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, budżet państwa, dotacje i inne, sponsorzy	poprawienie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba usług, liczba osób, którym udzielono pomocy
1.1.3.	Kierowanie do domów pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki.	GOPS	GOPS	budżet gminy i inne	zapewnienie całodobowej opieki	Liczba osób skierowanych do DPS
1.1.4.	Nawiązanie współpracy z podmiotem prowadzącym na terenie gminy – dzienny oddział ośrodka dla osób przewlekle chorych	Gmina, GOPS	GOPS	wkład własny	Nawiązanie współpracy w celu kierowania osób wymagających j opieki do oddziału dziennego	liczba osób korzystających z pomocy dziennego ośrodka
1.1.5.	Nawiązanie współpracy z podmiotem prowadzącym na terenie gminy – całodobowy ośrodek dla osób przewlekle chorych	Gmina, GOPS	GOPS	wkład własny	Nawiązanie współpracy w celu kierowania osób wymagających całodobowej opieki do ośrodka	liczba osób umieszczonych z terenu gminy

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
Cel operacyjny nr 1.2.						
Poprawa jakości opieki zdrowotnej dla osób starszych i niepełnosprawnych						
1.2.1.	Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów	NZOZ	NFZ, Zakłady Opieki Zdrowotnej i inne	NFZ, dotacje i inne	poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia, wzrost dostępności i jakości usług medycznych	Liczba specjalistów, z którymi nawiązano współpracę, liczba porad, liczba pacjentów
1.2.2.	Profilaktyka zdrowotna dla osób starszych	NZOZ	Zakłady Opieki Zdrowotnej	NFZ, dotacje i inne	poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
Cel operacyjny nr 1.3.						
Pobudzenie aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych						
1.3.1.	Uruchomienie Klubu Seniora w GOUK z filiami w Świetlicach Wiejskich	Gmina, sołectwa, GOUK	GOUK, sołectwa,	budżet gminy, dotacje i inne (EFS-PO KL itp.)	wzrost integracji osób starszych, wzrost jakości życia	Powstanie Klubu Seniora, liczba uczestników
1.3.2.	Organizowanie wycieczek, wyjazdów, pikników dla osób starszych i niepełnosprawnych	GOUK	GOUK, organizacje pozarządowe i parafie	budżet gminy, dotacje, EFS PO KL, środki pomocowe z UE i inne	wzrost integracji osób starszych, wzrost jakości życia	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
1.3.3.	Organizowanie kolonii i turnusów rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych	Gmina	KRUS, organizacje pozarządowe	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe z UE i inne	wzrost integracji, poprawa jakości życia, poprawa stanu zdrowia psychicznego i fizycznego osób niepełnosprawnych	
1.3.4.	Organizacja zajęć różnego typu mających na celu rozwijanie zainteresowań oraz spotkania w Klubie Seniora	GOUK	GOUK, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, , dotacje, EFS PO KL, środki pomocowe z UE i inne	wzrost integracji osób starszych i niepełnosprawnych, wzrost jakości życia i samooceny, pożyteczna forma spędzania czasu wolnego	Liczba zajęć, liczba uczestników

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
1.3.5.	Organizowanie imprez rekreacyjno-integracyjnych dla osób starszych i niepełnospraw.	GOUK	GOUK, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, EFS PO KL, środki UE i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej	Liczba imprez, liczba uczestników
Cel operacyjny nr 1.4.						
Zwiększenie w społeczności poszanowania osób starszych i niepełnosprawnych						
1.4.1.	Promocja wolontariatu jako formy pomocy zwłaszcza w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina, szkoły	Gmina, GOPS, GOUK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Dotacje, sponsorzy i inne	wzrost integracji międzypokoleniowej, poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba zrealizowanych projektów, Liczba działających grup
1.4.2.	Organizacja wspólnych, rodzinnych imprez rekreacyjno-integracyjnych jako forma kulturalnego i pożytecznego spędzania czasu wolnego w gronie rodzinnym	GOUK	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe z UE i inne	wzrost integracji międzypokoleniowej,	Liczba imprez, liczba uczestników
1.4.3.	Działalność zespołów tańca i pieśni ludowych składających się z uczestników w różnym wieku	GOUK	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe z UE i inne	wzrost integracji międzypokoleniowej	Liczba działających zespołów, liczba uczestników
CEL STRATEGICZNY NR 2						
WZROST ZARADNOŚCI ŻYCIOWEJ MIESZKAŃCÓW I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA						
Cel operacyjny nr 2.1.						
Poprawa warunków życia najuboższych rodzin						
2.1.1.	Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono ubóstwo w formie celowej i rzeczowej.	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, darowizny i inne	poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
2.1.2.	Pomoc rodzinom wielodzietnym i niepełnym w formie celowej na dopłatę do utrzymania mieszkania.	GOPS	GOPS	budżet gminy,	poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy
2.1.3.	Pomoc dzieciom rozpoczynającym rok szkolny z rodzin wielodzietnych i niepełnych.	GOPS, placówki oświatowe	GOPS, placówki oświatowe	budżet gminy, budżet państwa, dotacje i inne	poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy
2.1.4.	Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym w formie celowej na pokrycie kosztu zakupu leków lub środków medycznych.	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, darowizny i inne	poprawa sytuacji finansowej osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy
2.1.5.	Pomoc w zakupie opału dla najuboższych.	GOPS	GOPS	budżet gminy	poprawa warunków mieszkaniowych, zmniejszenie zachorowalności mieszkańców	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy
2.1.6.	Dożywianie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i społeczną marginalizacją.	GOPS, placówki oświatowe	GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, , dotacje celowe, darowizny i inne	wyrównanie dostępu do edukacji	Liczba świadczeń, liczba rodzin/osób korzystających z pomocy
2.1.7.	Dożywianie osób i rodzin, które własnym staraniem nie mogą sobie zapewnić posiłku.	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje celowe, darowizny i inne	każde potrzebujące dziecko otrzyma ciepły posiłek w szkole	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
Cel operacyjny nr 2.2. Ograniczenie bezrobocia						
2.2.1.	Kursy zawodowe dla bezrobotnych, w tym klientów pomocy społecznej	Gmina, PUP, GOPS	PUP, GOPS, firmy prywatne (biznes) i inne	Projekt systemowy GOPS z PO KL, PO KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost aktywności zawodowej, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba kursów, liczba uczestników
2.2.2.	Kursy przekwalifikowujące	Gmina, PUP	PUP, GOPS, ODR, firmy prywatne (biznes) i inne	środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost aktywności zawodowej, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba kursów, liczba uczestników
2.2.3.	Profesjonalne doradztwo zawodowe	Gmina, PUP	PUP, GOPS, i inne	Projekt systemowy GOPS z PO KL, PO KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost aktywności zawodowej	Liczba udzielonych porad
2.2.4.	Promocja samo zatrudnienia i ułatwienie warunków rozpoczęcia pracy na własny rachunek	Gmina, PUP	gmina, PUP i inne	budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE i inne	powstanie nowych miejsc pracy, zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa samoorganizacji	Liczba udzielonych porad, liczba rozpoczętych nowych działalności
2.2.5.	Organizowanie prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i publicznych	GOPS, PUP	PUP, GOPS, jednostki organizacyjne gminy,	budżet państwa, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba bezrobotnych korzystających z tych prac
2.2.6.	Reintegracja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych (powstanie Klubów Pracy)	Gmina, GOPS, PUP	Gmina, PUP, GOPS i inne	budżet państwa, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost aktywności zawodowej, poprawa samoorganizacji	Liczba powstałych klubów, liczba uczestników

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
CEL STRATEGICZNY NR 3 OGRANICZENIE PATOLOGII SPOŁECZNYCH W GMINIE						
Cel operacyjny nr 3.1. Ograniczenie zjawiska alkoholizmu i jego skutków						
3.1.1.	Utworzenie różnych grup samopomocowych i grup wsparcia	GKRPA	GKRPA, Punkt Konsultacyjny	budżet gminy, GPPiRPA	powstanie grup samopomocowych różnego rodzaju	Liczba powstałych grup samopomocowych
3.1.2.	Edukacja w zakresie zdrowego stylu życia.	NZOZ, placówki oświatowe	GKRPA, placówki oświatowe, NZOZ	budżet gminy, NFZ i inne GPPiRPA	poprawa zdrowia mieszkańców	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
3.1.3.	Wdrożenie programu pomocy osobom uzależnionym.	GKRPA	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, GKRPA, GOPS	NFZ, budżet gminy, GPPiRPA dotacje i inne	wzrost liczby osób wyleczalnych z uzależnienia i poprawa zdrowia mieszkańców	Liczba zrealizowanych projektów
3.1.4.	Prowadzenie działań profilaktyczno-terapeutycznych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dla ofiar przemocy	GKRPA	GKRPA, GOPS, lokalny zespół interdyscyplinarny, punkt konsultacyjny, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, GPPiRPA	Poprawa relacji z rodziną i otoczeniem	Liczba zrealizowanych projektów, liczba osób objętych działaniami
3.1.5.	Ograniczenie dostępności i spożywania alkoholu przez młodzież poprzez kontrole punktów sprzedaży i miejsc publicznych	GKRPA, Posterunek Policji	GKRPA, Posterunek Policji, gmina	budżet gminy GPPiRPA	wzrost liczby kontroli punktów sprzedaży, ograniczenie spożywania alkoholu w miejscach publicznych	Liczba zrealizowanych projektów, liczba kontroli

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
Cel operacyjny 3.2 Poprawa bezpieczeństwa w gminie						
3.2.1.	Pogadanki z dziećmi i młodzieżą na temat bezpieczeństwa publicznego oraz o niebezpieczeństwach płynących z Internetu	Placówki oświatowe	Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Posterunek Policji,	budżet gminy,	wzrost świadomości w zakresie bezpieczeństwa, ograniczenie agresji wśród młodzieży	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
3.2.2.	Tworzenie Młodzieżowych Drużyn Strażackich	OSP	gmina, OSP, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	powstanie młodzieżowych, nabycie umiejętności udzielania pomocy	Liczba powstałych drużyn, liczba uczestników
CEL STRATEGICZNY NR 4 WZBOGACENIE OFERTY SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO DLA MIESZKAŃCÓW, W SZCZEGÓLNOŚCI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY						
Cel operacyjny nr 4.1. Zwiększenie oferty zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży						
4.1.1.	Prowadzenie zajęć korekcyjno-wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi.	Placówki oświatowe	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE i inne	wyrównywanie szans edukacyjnych, wzrost poczucia własnej wartości, wzrost uzdolnień, rozwój zainteresowań	Liczba zajęć, liczba uczestników
4.1.2.	Organizowanie zajęć rozwijających zainteresowanie dzieci i młodzieży, takie jak: muzyczne, taneczne, plastyczne, rękodzielnicze, teatralne, sportowe, komputerowe i inne	GOUK, Placówki oświatowe	GOUK, placówki oświatowe, parafie, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zajęć, liczba uczestników
4.1.3.	Wsparcie istniejących inicjatyw społecznych (wsparcie dla, istniejących sportowych grup nieformalnych, zespołów itp.)	Gmina, GOUK	gmina, GOUK, placówki oświatowe, parafie, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny,	Liczba zrealizowanych projektów, liczba grup nieformalnych

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
4.1.4.	Doposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne.	Gmina, placówki oświatowe	Placówki oświatowe	budżet gminy, budżet państwa, PO KL, środki pomocowe UE i inne	wzrost jakości usług edukacyjnych	Liczba zakupionego wyposażenia, % doposażonych placówek
4.1.5.	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych.	Gmina, placówki oświatowe	Placówki oświatowe	budżet gminy, PEFRON, dotacje i inne	wyrównanie szans edukacyjnych dla niepełnosprawnych	Liczba zrealizowanych projektów
4.1.6.	Zapewnienie w placówkach oświatowych pomocy psychologa szkolnego i pedagoga.	Gmina, placówki oświatowe	Placówki oświatowe	budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE i inne	poprawa rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży, ograniczenie liczby uczniów z problemem psychologicznym,, pedagogicznym, zagrożeniem patologiami i wypadnięciem z systemu oświaty	Liczba udzielonych porad, liczba specjalistów
4.1.7.	Współpraca między placówkami oświatowymi różnego typu.	Placówki oświatowe	szkoły podstawowe, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalne	Bez nakładów	wymiana doświadczeń i wzajemna pomoc	Liczba nawiązanych kontaktów
Cel operacyjny nr 4.2. Wzrost aktywności społecznej u dzieci i młodzieży						
4.2.1.	Promocja i animacja wolontariatu jako formy wspierającej rozwój aktywności społecznej	Gmina, placówki oświatowe	Gmina, GOUK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	powstanie młodzieżowych grup formalnych i nieformalnych, wzrost integracji dzieci i młodzieży, wzrost samooceny	Liczba zrealizowanych projektów, liczba powstałych grup
4.2.2.	Wspieranie inicjatyw podjętych przez młodzież	Gmina, placówki oświatowe	Gmina, GOUK, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	powstanie młodzieżowych grup formalnych i nieformalnych, wzrost samooceny, wzrost integracji i aktywności społecznej dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych projektów

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
Cel operacyjny nr 4.3.						
Uatrakcyjnienie oferty na zagospodarowanie czasu wolnego dla rodzin						
4.3.1.	Organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych takich jak rodzinne festyny środowiskowe, pikniki, festiwale rodzinne, turnieje i zawody sportowe itp.	Gmina, GOUK, placówki oświatowe, OSP, parafie	GOUK, placówki oświatowe, OSP, parafie	budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba imprez, liczba uczestników
4.3.2.	Organizowanie wycieczek dla rodzin	Gmina, GOUK, placówki oświatowe, OSP, parafie	GOUK, placówki oświatowe, OSP, parafie	budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzenia czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba wycieczek, liczba uczestników
Cel operacyjny nr 4.4.						
Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców						
4.4.1.	Ułatwienie dostępu do instytucji kulturalnych tj. kino, teatr itp. poprzez organizowanie wyjazdów do tych instytucji	Gmina, GOUK	gmina, GOUK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	wzrost aktywności w życiu towarzyskim i społecznym, wzrost aktywności mieszkańców w zakresie samorganizacji i podejmowanie inicjatyw społecznych w tym edukacyjnych	Liczba zorganizowanych wyjazdów, liczba uczestników
4.4.2.	Zajęcia rozwijające zainteresowania dla różnych grup wiekowych, np. rękodzielnictwo, malarstwo, fotografia, gra na instrumentach, taniec towarzyski, fryzjerstwo, wizaż i inne	Gmina, GOUK	GOUK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje, darowizny, sponsorzy, wolontariat i inne	wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu i wydarzeniach kulturalnych, pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba zajęć, liczba uczestników
4.4.3.	Organizacja imprez plenerowych i imprez rekreacyjno-integracyjnych dla rodzin takich jak: festyny, pikniki, turnieje rodzinne i inne	Gmina, GOUK	GOUK, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje, sponsorzy, wolontariat i inne	wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu i wydarzeniach kulturalnych, pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wol	Liczba imprez, liczba uczestników

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
4.4.4.	Promocja i ułatwienie tworzenia grup społecznych, organizacji, stowarzyszeń i wolontariatu (formalnych i nieformalnych)	Gmina, GOUK	gmina, jednostki organizacyjne gminy, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje, sponsorzy, wolontariat i inne	powstanie grup społecznych różnego rodzaju	Liczba powstałych grup/organizacji
4.4.5.	Odpłatny i nieodpłatny dostęp do Internetu	Gmina	gmina, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PO Rozwój Polski Wschodniej, środki pomocowe UE, dotacje i inne	łatwiejszy dostęp do e-informacji, wzrost umiejętności wykorzystania e-usług, wzrost odsetka mieszkańców wykonujących e-prace, wzrost aktywności zawodowej z samokształceniem przy użyciu Internetu	Liczba punktów z dostępem do Internetu
4.4.6.	Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej dla różnych grup wiekowych (usługi edukacyjne podnoszące umiejętności i wiedzę – kursy, szkolenia, warsztaty)	Placówki oświatowe	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, GOUK i inne	budżet gminy, PO KL, środki własne uczestników i inne	wzrost ilości i jakości przeprowadzanych kursów, szkoleń, wyrównywanie szans edukacyjnych, wzrost poczucia własnej wartości	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
4.4.7.	Modernizacja i rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców	Gmina	gmina	budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	wyższa jakość infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Liczba zmodernizowanych i nowo-wybudowanych obiektów
4.4.8.	Poszerzenie oferty imprez sportowo-rekreacyjnych	Placówki oświatowe	GOUK, placówki oświatowe, parafie, organizacje pozarządowe i inne	budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE i inne	wzrost integracji społecznej, wzrost aktywności społecznej mieszkańców	Liczba imprez/przedsięwzięć, liczba uczestników

Tabela nr 27. Harmonogram realizacji GSRPS w gminie Brańsk

Działania	Lata								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Cel operacyjny 1.1.									
Działanie 1.1.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.1.2.			X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.1.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.1.4.		X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.1.5.			X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 1.2.									
Działanie 1.2.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	
Działanie 1.2.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	
Cel operacyjny 1.3.									
Działanie 1.3.1.			X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.3.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.3.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.3.4.			X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.3.5.			X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 1.4.									
Działanie 1.4.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.4.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 1.4.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 2.1.									
Działanie 2.1.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.1.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.1.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.1.4.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.1.5.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.1.6.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.1.7.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 2.2.									
Działanie 2.2.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.2.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.2.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.2.4.	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Działania	Lata								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działanie 2.2.5.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 2.2.6.		X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 3.1.									
Działanie 3.1.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 3.1.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 3.1.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 3.1.4.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 3.1.5.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 3.2.									
Działanie 3.2.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 3.2.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 4.1.									
Działanie 4.1.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.1.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.1.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.1.4.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.1.5.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.1.6.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.1.7.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 4.2.									
Działanie 4.2.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.2.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 4.3.									
Działanie 4.3.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.3.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny 4.4.									
Działanie 4.4.1.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.2.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.3.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.4.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.5.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.6.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.7.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Działanie 4.4.8.	X	X	X	X	X	X	X	X	X

7. System zarządzania realizacją Strategii.

7.1. Określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację strategii.

System zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych tworzą powiązane ze sobą podmioty zarządzające realizacją Strategii:

Wójt jest odpowiedzialny przede wszystkim za:

- Sprawne funkcjonowanie systemu wdrażania Strategii;
- Funkcjonowanie **Zespołów ds. Wdrażania, Monitoringu i Ewaluacji Strategii**;
- Przedkładanie Radzie Gminy Planu Działania do uchwalenia;
- Wprowadzanie do projektu budżetu zadań wynikających z Planu Działania.

Rada Gminy jest odpowiedzialna za:

- Bieżący nadzór nad realizacją Strategii;
- Uchwalanie zmian Strategii;
- Uchwalanie rocznych Planów Działania;
- Uchwalanie wybranych pozycji budżetu Planu Działania jako integralnej części budżetu gminy;
- Zgodność uchwalanych rocznych budżetów z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz rocznych planów realizacyjnych do Strategii, programów profilaktyki alkoholowej, programów przeciwdziałania narkomanii, ochrony zdrowia, edukacji i innych programów dotyczących rozwoju społecznego, powiązanych z GSRPS;
- Prowadzenie akcji informacyjnej i promocyjnej.

Do realizacji Strategii powoływany jest Zarządzeniem Wójta **Zespół ds. Wdrażania, Monitoringu i Ewaluacji Strategii**, Zespołem zarządza Koordynator – Sekretarz Gminy.

Zespół ds. Wdrażania, Monitoringu i Ewaluacji Strategii, w którego pracach uczestniczą:

- Koordynator wdrażania Strategii;
- Koordynatorzy poszczególnych celów strategicznych.

Zadania Zespołu ds. Wdrażania, Monitoringu i Ewaluacji Strategii:

- Koordynacja wdrażania poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych w całym okresie realizacji Strategii;
- Opracowywanie projektu rocznych (lub dwuletnich) Planów Działania;
- Opracowanie propozycji wskaźników realizacji celów operacyjnych i działań;
- Przedstawienie projektu Planu Działania wraz ze wskaźnikami;
- Koordynacja realizacji zadań wynikających z Planów Działania;
- Zgłoszenie wybranych elementów budżetu Planu Działania do projektu budżetu gminy w celu pozyskania finansowania części zadań;
- Gromadzenie informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów strategicznych (w zależności od potrzeb);
- Opracowywanie raportu dotyczącego wykonania rocznych Planów Działania;
- Opracowanie rocznego raportu z realizacji Planu Działania do 28 lutego po zakończeniu roku budżetowego lub innym umożliwiającym zaplanowanie w budżecie na następny rok kalendarzowy środków na kolejne roczne Plany Działania;
- Koordynacja działań związanych z promocją realizacji Strategii;
- Prowadzenie monitoringu na poziomie celów operacyjnych, działań, projektów;
- Proponowanie wskaźników do ewaluacji stopnia osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych.

Koordynator wdrażania Strategii – Sekretarz Gminy jest odpowiedzialny za:

- Zapewnienie, aby każdy z koordynatorów celów (lub zadań) posiadał aktualną wersję Strategii oraz rocznego Planu Działania;
- Gromadzenie dokumentacji związanej ze Strategią, zbieranie informacji określających postępy w realizacji Strategii;
- Współorganizowanie spotkań, opracowanie po każdym z zebrań raportu z realizacji Strategii i jego upowszechnienie, prowadzenie akcji informacyjnej i promocyjnej;
- Opracowanie i w razie potrzeby, aktualizację Rocznych Planów Działania;
- Przedkładanie Planów Działania do zatwierdzenia przez Wójta;
- Przygotowanie kompletnej informacji dotyczącej realizacji koordynowanego zakresu oraz uzupełnianie na bieżąco danych;
- Opracowanie rocznego raportu z realizacji Planu Działania do 28 lutego po zakończeniu roku budżetowego lub innym umożliwiającym zaplanowanie w

budżecie na następny rok kalendarzowy środków na kolejne roczne Plany Działania;

- Przedstawianie do zatwierdzenia Radzie Gminy rocznego raportu z realizacji Planu Działania do 31 marca po zakończeniu roku budżetowego.

7.2. Określenie instrumentów oraz wskaźników realizacji strategii

W procesie realizacji Strategii będą wykorzystywane następujące trzy grupy instrumentów:

- Prawno-administracyjne, ekonomiczne i rynkowe, w tym finansowe oraz z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu
- Informacyjno-edukacyjne, w tym monitoringu realizacji
- System aktualizacji Strategii

Instrumenty prawno-organizacyjne, ekonomiczne

Realizacja Strategii obejmuje lata członkostwa Polski w Unii Europejskiej. W okresie tym obowiązuje Narodowa Strategia Społeczna, Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego oraz Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bielskiego. Powyższe dokumenty determinują prawne i ekonomiczne uwarunkowania działań również na poziomie gminy.

Instrumenty z zakresu organizacji i zarządzania stanowią bardzo obszerną i ciągle rozbudowywaną grupę narzędzi realizacyjnych. W realizacji Strategii pomocne będą przede wszystkim:

- Ścisłe powiązanie w okresie najbliższych lat Planów Działania GSRPS z budżetem Gminy Brańsk w oparciu o zasadę budowy budżetu zadaniowego – jeśli dotyczy (zadania do finansowania z budżetu gminy zostaną określone w Planie Działania)
- Element marketingu lokalnego, zwłaszcza promocji Strategii zgodnie z przyjętym dla gminy planem komunikacji społecznej (lub innym, związanym z komunikacją), aby informacja o Strategii i jej realizacji była znana i powszechnie dostępna

- Roczne Plany Działania – korzystny i efektywny dla gminy instrument zarządzania realizacją Strategii

Instrumenty informacyjno-edukacyjne:

- **Monitoring społeczny** - przeprowadzane będą badania opinii społecznej dla lepszej oceny realizacji wybranych celów; wśród mieszkańców rozpowszechniane będą wszystkimi dostępnymi kanałami (ogłoszenia, artykuły w gazetce gminnej, spotkania radnych z mieszkańcami) informacje o postępach i efektach w realizacji Strategii oraz dokonywanych w niej zmianach
- Dla wymiernej oceny stopnia realizacji celów Strategii powinien zostać wykorzystany **system wskaźnikowego monitorowania Strategii (SWMS)**. Wykorzystuje on dotychczasowe doświadczenia w konstrukcji wskaźników monitorowania realizacji Strategii i nawiązuje do poziomu celów szczegółowych, a nawet programów realizacyjnych.

Podmioty zarządzające Strategią powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy Strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy, np. cele GSRPS wprowadzone powinny zostać do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Brańsk oraz innych dokumentów. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany powinny być uwzględniane również w niniejszej Strategii.

Realizacja Strategii odbywa się poprzez realizację rocznych Planów Działania i obejmuje:

1. Powołanie **Zespołu ds. Wdrażania, Monitoringu i Ewaluacji Strategii** – w ciągu 3 m-cy od dnia uchwalenia Strategii,
2. Opracowanie Planu Działania na jeden rok
3. Oszacowanie kosztów działań z Planu Działania i opracowanie propozycji ich finansowania m.in. z budżetu gminy
4. Opracowanie projektów i ich realizacja przez różne podmioty ze źródeł własnych i zewnętrznych

7.3. Ewaluacja Strategii

Jeden raz w roku, w ramach ewaluacji realizacji Strategii na podstawie Planu Działania, powinien być dokonywany przegląd celów i zadań strategicznych oraz postępów i trudności w realizacji Strategii. Dodatkowo powinna mieć miejsce także ewaluacja realizacji całej Strategii po jej zakończeniu. Wyniki ewaluacji i wnioski powinny stanowić podstawę do opracowania kolejnej Strategii.

System aktualizacji strategii zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Koordynatora Wdrażania Strategii i Zespół ds. Wdrażania, Monitoringu i Ewaluacji Strategii i zatwierdzane przez Radę Gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie co roku poddawana przeglądowi oraz, w razie potrzeby, aktualizacji. System ten jest odmienny dla części dokumentu określającej wizję rozwoju i cele Strategii (strategiczne i operacyjne) oraz dla części programowej (program realizacji dla całej Strategii oraz Plan Działania).

Część „strategiczna” (wizje, cele strategiczne i operacyjne) będzie poddawana przeglądowi oraz aktualizacji w cyklu kadencji władz samorządowych z przesunięciem okresu objętego planowaniem o kolejne 4 lata. Część „programowa” (działania/zadania i harmonogram) będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji co roku (jeśli zajdzie taka potrzeba).

Po wprowadzeniu zmian Koordynator wdrażania Strategii zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom (zwłaszcza Koordynatorom poszczególnych programów realizacyjnych) informacje o dokonanej aktualizacji. **System okresowej aktualizacji będzie odbywał się we współpracy z lokalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi.**

Zakończenie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzanie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Celem Strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia i poprawy przedsiębiorczości.

Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze lokalnej polityki społecznej. Poprzez cele i kierunki działania ma dotrzeć do osób najbardziej potrzebujących. Realizacja przyjętej strategii umożliwi racjonalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów w celu rozwiązania wielu problemów społecznych, w tym przeciwdziałaniu biedzie i wykluczeniu społecznemu. Strategia będzie podlegała ewaluacji. Kluczowe znaczenie dla strategii ma systematyczna realizacja i monitoring przyjętego harmonogramu działań. Strategia i wynikające z niej programy są otwarte i elastyczne. Podlegają okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom. Działania te wynikają ze zmieniającej się rzeczywistości społeczno – ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniających się wymogów prawnych.

Wykaz tabel

Tabela nr 1: Wykaz sołectw i miejscowości wiejskich gminy Brańsk

Tabela nr 2: Liczba stałych mieszkańców oraz poziom przyrostu naturalnego w latach 2005-2010

Tabela nr 3: Struktura ludności w latach 2005 – 2010 wg kryterium wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego oraz poprodukcyjnego

Tabela nr 4: Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych z terenu gminy Brańsk wg grup obszarowych.

Tabela nr 5: Jakość gruntów na terenie gminy Brańsk.

Tabela nr 6: Zmiany dotyczące podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w latach 2005-2010 r.

Tabela nr 7: Instytucje zajmujące się polityką społeczną w gminie Brańsk.

Tabela nr 8: Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie oraz ogólne kwoty wydatkowanych środków w latach 2005 - 2010

Tabela nr 9: Liczba udzielonych świadczeń w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych oraz dożywiania dzieci w latach 2005-2010

Tabela nr 10: Liczba rodzin korzystająca z pomocy Ośrodka z podziałem na powód przyznania pomocy (w latach 2005-2010)

Tabela nr 11: Uczestnictwo mieszkańców gminy Brańsk w wyborach sołtysów w 2007r.

Tabela nr 12: Mieszkania komunalne na obszarze gminy Brańsk na koniec roku 2010

Tabela nr 13: Mieszkania komunalne z wyszczególnieniem powierzchni użytkowej oraz wyposażenia technicznego

Tabela nr 14: Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2005 -2010

Tabela nr 15: Placówki opieki zdrowotnej na terenie gminy

Tabela nr 16: Stan placówek oświatowych w gminie

Tabela nr 17: Główne problemy wychowawcze w roku szkolnym 2010/2011

Tabela nr 18: Podejmowane działania szkół wobec trudności wychowawczych w roku szkolnym 2010/2011

Tabela nr 19: Propozycje zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2010/2011

Tabela nr 20: Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Tabela nr 21: Kategorie i liczba popełnionych przestępstw na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Tabela nr 22: Kategorie i liczba interwencji policyjnych na terenie gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Tabela nr 23: Działania GKRPA w latach 2005 – 2010

Tabela nr 24: Problemy społeczne oraz ich przyczyny i skutki

Tabela nr 25: Analiza SWOT

Tabela nr 26: Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne.

Tabela nr 27: Harmonogram realizacji GSRPS w gminie Brańsk

Wykaz wykresów

Wykres nr 1: Struktura ludności wg wieku i płci (wg stanu na dn. 31.12.2010 r.)

Wykres nr 2: Ogólna liczba ludności gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Wykres nr 3: Saldo migracji ludności gminy Brańsk w latach 2005 – 2010

Wykres nr 4: Struktura ludności na dzień 31.12.2010r.

Wykres nr 5: Podmioty gospodarcze na terenie gminy wg branż (stan na dzień 31.12.2010r.)

Wykres nr 6: Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w latach 2005-2010

Wykres nr 7: Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia w latach 2005-2010

Wykres nr 8: Liczba udzielonych świadczeń w postaci zasiłków stałych, okresowych, dożywiania dzieci oraz usług opiekuńczych w latach 2005-2010

Wykres nr 9: Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Brańsk

Wykres nr 10: Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie gminy Brańsk w latach 2005 -2010

Przewodniczący Rady Gminy

Feliks Aleksander Wróblewski